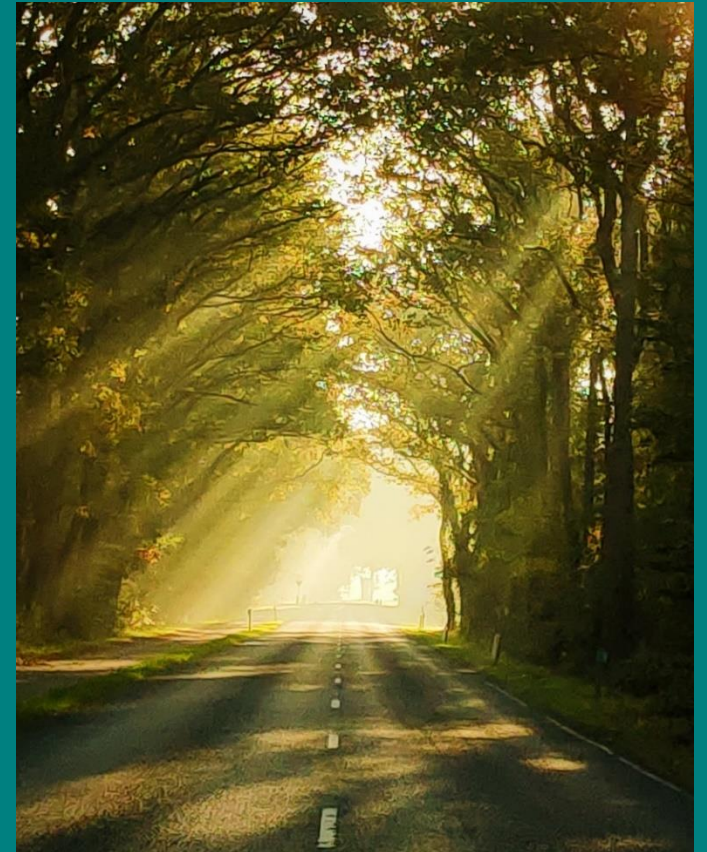


Jaarverslag 2023

**Aan de slag
met
Actief Noaberschap**

Datum behandeling raad:
PM



Inhoudsopgave

Inleiding	3
Recapitulatie per programma	4
Programma's	
Programma 1: Burger en veiligheid	5
Programma 2: Wonen en werken	22
Programma 3: Leefomgeving	36
Programma 4: Sport, cultuur en onderwijs	50
Programma 5: Maatschappelijke ondersteuning	57
Programma 6: Algemene dekkingsmiddelen en overhead	74

Paragrafen	
Paragraaf 1: Lokale heffingen	81
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen	87
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen	103
Paragraaf 4: Financiering	107
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering	110
Paragraaf 6: Verbonden partijen	121
Paragraaf 7: Grondbeleid	131
Paragraaf 8: Wet open overheid	139
Bestuurlijke projecten en programma's	141
Financiële stand van zaken themanotitie	145
Bijlage: overzicht beleidsindicatoren	146

Inleiding

2023 was het eerste volledige jaar van de nieuwe coalitie CDA-VVD-GB. In vervolg op de coalitievisie “Actief Noaberschap” is in de eerste maanden van het jaar een uitwerking gemaakt in de vorm van 6 themanotities. De raad heeft deze in juni 2023 vastgesteld. Behalve een vooruitblik op uiteenlopende projecten en beleidsmatige initiatieven bevatten deze themanotities een investeringsagenda van ruim 8,6 miljoen euro voor de komende jaren.

Met de raad is afgesproken om periodiek over de voortgang van deze initiatieven uit de themanotities te rapporteren. Hierbij is ervoor gekozen om aansluiting te zoeken bij de reguliere planning- en control-documenten. Daarom treft u in dit jaarverslag een verantwoording aan op de 6 thema’s: sociaal domein, agrarische sector, ondernemen, veiligheid, duurzaamheid en wonen. We doen dit gelet op de nauwe verwevenheid met bestaande lijnwerkzaamheden binnen de programma’s van dit jaarverslag. Door toevoeging van een pictogram in de kantlijn (zie

onderstaande afbeelding) wordt de lezer erop attent gemaakt dat de betreffende tekstpassage onderdeel uitmaakt van de verantwoording over de themanotities.



In dit jaarverslag wordt verder verslag gedaan van alle activiteiten en resultaten die in 2023 binnen de verschillende beleidsterreinen aan de orde waren. Het jaarverslag is daarbij complementair aan de jaarrekening 2023, die als afzonderlijk document wordt uitgebracht. Tezamen vormen ze de jaarstukken 2023. Wij stellen u voor deze vast te stellen.

Burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Dennis Lacroix Ellen Nauta

Recapitulatie per programma

Bedragen x € 1.000

Recapitulatie		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
01	Bestuur en veiligheid	7.896	8.100	9.086	8.515	572	V
02	Wonen en werken	7.457	5.729	11.916	6.720	5.196	V
03	Leefomgeving	19.787	16.864	21.254	22.537	-1.283	N
04	Sport, cultuur en onderwijs	10.898	10.521	10.729	10.078	651	V
05	Maatschappelijke ondersteuning	42.232	42.341	54.373	49.287	5.086	V
06	Algemene dekkingsmiddelen en overhead	12.539	12.674	14.761	15.896	-1.135	N
	Totaal lasten	100.809	96.228	122.119	113.033	9.086	V
01	Bestuur en veiligheid	898	455	920	1.074	154	V
02	Wonen en werken	8.411	3.135	4.785	4.146	-638	N
03	Leefomgeving	14.619	10.297	10.547	15.468	4.922	V
04	Sport, cultuur en onderwijs	1.637	905	1.206	1.648	442	V
05	Maatschappelijke ondersteuning	12.085	7.194	15.086	15.816	729	V
06	Algemene dekkingsmiddelen en overhead	75.313	71.929	76.350	80.192	3.842	V
	Totaal baten	112.962	93.913	108.894	118.344	9.450	V
	Saldo van baten en lasten	12.154	-2.315	-13.226	5.311	18.536	V
	Mutaties reserves (stortingen)	15.591	1.773	27.775	31.690	-3.916	N
	Mutaties reserves (onttrekkingen)	15.377	4.524	42.483	33.298	-9.185	N
	Totaal mutaties reserves	-214	2.751	14.709	1.608	-13.100	N
	Resultaat na bestemming	11.940	436	1.483	6.919	5.436	V

PROGRAMMA 1: BURGER EN VEILIGHEID

Wat wilden we bereiken?

Vanuit een heldere communicatievisie en via nieuwe communicatiekanalen werkt de gemeente samen met onze inwoners/ondernemers aan een fijne woon- en leefomgeving. Daar waar mogelijk bieden wij onze dienstverlening digitaal aan. We geven ook persoonlijke aandacht waar dat nodig is. De ontwikkeling van de digitale dienstverlening de afgelopen jaren geeft ons ook die ruimte.

Hof van Twente werkt daarnaast op verschillende manieren samen met andere gemeenten. Dat kan gaan om bedrijfsvoering of uitvoering, maar ook inhoudelijke samenwerking op het gebied van beleidsvoorbereiding of strategie. We gaan uit van onze eigen kracht, maar staan open voor de kansen die samenwerking kan bieden; de kwaliteit van de dienstverlening vergroten, kwetsbaarheid verkleinen en kosten verlagen.

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Wij hebben ons hier de afgelopen jaren op voorbereid. Zo zijn de gemeentelijke regels afgestemd op de Omgevingswet en zijn de werkprocessen beschreven. Dat betekent minder en overzichtelijker regels, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk en vertrouwen. Gelijktijdig is de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen in werking getreden. Het doel van deze wet is de bouwkwaliteit te verbeteren en de positie van de opdrachtgever ten opzichte van de aannemer te versterken.



Kaderstelling:

- [Communicatievisie 2018](#)
- [Actief Noaberschap](#)
- [P10](#)
- [Regiodeals](#)
- [Plan van aanpak ondermijning 2023-2026](#)
- [VTH-beleid Hof van Twente 2024](#)
- [Welstandsnota 2012](#)
- [Algemene plaatselijke verordening Hof van Twente 2024](#)
- [Richtlijn Bouw- en Sloopveiligheid](#)
- [Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026](#)

Hof van Twente streeft naar het zoveel mogelijk voorkomen dat criminelen vaste voet aan de grond krijgen. We streven naar een reductie van het aantal delicten en een vergroting van het veiligheidsgevoel. Dat doen wij onder meer via een vraaggerichte aanpak waarbij wij intensief samenwerken met onze maatschappelijke en justitiële partners.

Onze aanpak is zowel gebiedsgericht (bv. buitengebied, bedrijventerreinen en de woonomgeving) als persoonsgericht (aanpak verwarde personen, veelplegers, jeugd). Hierdoor garanderen we een eerlijk speelveld voor ondernemers en voorkomen wij uitbuiting of misbruik van kwetsbare personen door criminelen. Zowel binnen onze organisatie als in de samenwerking met externe partners voorkomen wij dat wij transacties (bv. subsidies of vergunningen) doen met criminelen. Ons streven is eveneens om ieder signaal van ondermijning op te pakken, hetgeen leidt tot een herleidbaar besluit.

Om de fysieke leefomgeving optimaal te beschermen en duurzaam te benutten, willen wij het volgende bereiken:

- Voor inwoners en ondernemers zijn we een deskundige gesprekspartner. Wij zoeken naar mogelijkheden en bieden ondernemers ruimte en kansen, binnen de regels. We zijn duidelijk over wat kan, waar nodig treden we op en werken proactief aan een duurzame ontwikkeling;
- Wij staan voor goede uitvoeringskwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Door een goede belangenafweging willen we de kwaliteit in onze leefomgeving verbeteren.
- Ketenpartners ervaren ons als een betrouwbare en rolvaste partner die transparant werkt, hoge kwaliteit biedt, open overlegt en samenhang brengt in tal van regels en maatregelen.

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerpen	Resultaten 2023
1.1 Bestuur en samenwerking	<p>1.1.1 Europese samenwerking</p> <p>Burgemeester Nauta was in 2023 voorzitter van de Nederlandse gemeentelijke delegatie van het Comité van de Regio's (CvdR). Dit orgaan is de spreekbuis voor lokale en regionale overheden binnen de Europese Unie. In 2023 heeft zij zich als voorzitter van de Nederlandse delegatie met name gericht op de belangenbehartiging van lokale overheden in brede zin. Het Comité zorgt ervoor dat decentrale overheden worden betrokken bij de totstandkoming van het Europese wetgevingsproces. Verder was zij gedurende 2023 lid van de VNG-commissie 'Europa en Internationaal'. Deze commissie behartigt de belangen van de Nederlandse Gemeenten in de Europese Unie en – in Europees verband – van de commissie NAT (Natuurlijke hulpbronnen, met name Plattelandsontwikkeling).</p> <p>Bij de Europese samenwerking is nadrukkelijk de relatie gelegd met de belangenbehartiging voor de P10-gemeenten.</p>
	<p>1.1.2 Samenwerkingsverband P10</p> <p>2023 was het eerste volle jaar waarin Hof van Twente het voorzitterschap bekleedde van het samenwerkingsverband P10 en tevens het jaar waarin het 15-jarig bestaan van de organisatie werd gevierd. P10 betekent niet alleen een bestuurlijke betrokkenheid van burgemeester Nauta als voorzitter van het dagelijks bestuur, maar ook het voorzitterschap van de</p>


	<p>kerngroep gemeentesecretarissen en het faciliteren van enkele P10 medewerkers.</p> <p>Een succesvol zomer- en wintercongres is georganiseerd, en lobbyboodschappen zijn afgegeven voorafgaand aan de provinciale en landelijke verkiezingen en bij de installatie van de nieuwe Tweede Kamerleden. Uitgangspunt hierbij was dat het platteland kan bijdragen aan oplossingen en dat stedelijk gebied en platteland elkaar nodig hebben. Dat de P10 goed te vinden is bleek uit de vele verzoeken om samenwerking en om het horen van de mening van de P10.</p>
	<p>1.1.3 Agenda voor Twente</p> <p>De ontwikkelingen in de samenwerking Agenda voor Twente zijn nauwgezet gevolgd. Naast de Kansagenda en de Stedelijke investeringsagenda is het plan opgevat voor een Twentse investeringsagenda (TIA), die in 2024 wordt uitgewerkt. Hof van Twente participeert hierin.</p>
<p>1.2 Omgevingswet</p>	<p>1.2.1 Omgevingswet</p> <p>De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. In 2023 is gewerkt aan de verdere implementatie en aanpassing van systemen binnen de organisatie. Daarnaast zijn de nieuwe werkprocessen beschreven vanuit het streven om nog meer omgevingsgericht(er) en integraler te werken en heeft de organisatie zich voorbereid op het landelijke digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). De gemeentelijke systemen zijn hier op aangesloten. Initiatiefnemers werken inmiddels ook met het DSO.</p>

	<p>1.2.2 Omgevingsvisie Hof van Twente</p> <p>In 2023 is vanuit de projectorganisatie gewerkt aan de voorbereiding en opstelling van de Omgevingsvisie. In februari en maart hebben we in diverse kernen in totaal 8 roadshows georganiseerd. Dit hebben we gedaan in nauwe samenwerking met stads-, dorps-, buurtschapsraden en belangenorganisaties om inwoners hun inbreng voor de visie te laten geven. Deze goed bezochte bijeenkomsten hebben een diversiteit aan input opgeleverd en bijgedragen aan betrokkenheid bij dit onderwerp. In totaal hebben bijna 600 mensen een bijdrage geleverd tijdens deze roadshows. Daarnaast hebben inwoners hun mening met ons gedeeld via de peilingen op de website of via ontvangen e-mails. De visie wordt verder uitgeschreven en wordt in 2024 ter inzage gelegd en via een openbare voorbereidingsprocedure vastgesteld.</p>
	<p>1.2.3 Voorbereiding gemeenteraad</p> <p>Omdat de Omgevingswet ook tot veranderingen leidt in rol en taken van de gemeenteraad heeft ook de raad zich de afgelopen jaren met diverse interactieve en trainingsbijeenkomsten voorbereid op de komst van deze nieuwe wet. De raadswerkgroep Omgevingswet volgde in 2023 de ontwikkelingen rondom de opstelling van de omgevingsvisie.</p>
<p>1.3 Communicatie</p>	<p>1.3.1 Algemeen</p> <p>Goede communicatie draagt bij aan verbinding in onze gemeente. In 2023 zijn er verschillende wisselingen geweest in de formatie. Drie adviseurs zijn vertrokken. In 2023 is de formatie deels aangevuld. Vanaf 2024 zijn we weer op volle sterkte.</p>

	<p>1.3.2 Vernieuwing www.hofvantwente.nl In 2023 zijn we gestart met de voorbereidingen van het project om de website te vernieuwen. In de zomer is het project van start gegaan. Het najaar stond in het teken van het Programma van Eisen. In 2024 wordt de nieuwe website opgeleverd.</p>
	<p>1.3.3 Doorontwikkeling social media In 2023 hebben we een pilot van een half jaar gedraaid, waarbij het doel was om een kwaliteitsslag te maken en beter aan te sluiten bij de beleving van de inwoners.</p>
	<p>1.3.4 Digitale toegankelijkheid In 2023 is met een aanbesteding een partij aangetrokken die ons helpt met het uitvoeren van de verplichte toegankelijkheidstoetsen. Eind 2023 is de eerste toets uitgevoerd. Daarnaast helpt deze partij om digitale toegankelijkheid binnen de gemeente naar een hoger niveau te tillen.</p>
	<p>1.3.5 Participatie In 2023 is het onderzoek naar een nieuw participatieplatform gestart. Eind van het jaar hebben college en raad een training participatie gehad. Hierin zijn nogmaals de uitgangspunten van ons participatiebeleid aan de orde geweest. In 2024 gaan we verder met het trainen van de organisatie.</p>
1.4 Dienstverlening	<p>1.4.1 Digitale dienstverlening verder uitbouwen De wet Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) verplicht dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen digitaal kunnen afhandelen. De mogelijkheid om per post te communiceren blijft er naast bestaan. De inventarisatie wat hiervoor nodig</p>


	<p>is, is in 2023 gedaan. Daarnaast zijn er al diverse mogelijkheden voor burgers en bedrijven om zaken digitaal (Whatsapp en mail) met ons te regelen. Complete digitale processen en omzetting van alle papieren naar digitale varianten is een langduriger proces. In het eerste kwartaal van 2024 gaan de eerste drie e-formulieren bij Burgerzaken live. In 2023 heeft eveneens de aanbesteding plaatsgevonden van een externe partij die ons helpt met de digitale toegankelijkheid van onze websites. Er heeft verdere uitbouw van de digitale dienstverlening plaatsgevonden, maar er zijn stappen die het komend jaar worden gezet voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet Wmebv per 1 januari 2025.</p>
	<p>1.4.2 Visie op dienstverlening actualiseren In 2023 zijn we begonnen met het herzien van ons dienstverleningsconcept, waarbij zowel interne als externe enquêtes zijn gehouden. Het nieuwe dienstverleningsconcept zal naar verwachting in 2024 worden vastgesteld.</p>
	<p>1.4.3 Digitale informatievoorziening verder professionaliseren De professionaliseringslag van het Regiebureau I&A wordt aan de hand van een Implementatieplan vanaf september 2023 projectmatig aangepakt. Dit plan is gebaseerd op de door de raad vastgestelde Visie Regievoering I&A en wordt op dit moment uitgevoerd. Daarnaast wordt in de reguliere processen gewerkt aan verschillende aspecten van informatievoorziening: zoals de rol van functioneel applicatiebeheer, de verdere professionalisering van DIV en procesoptimalisatie.</p>
1.5 Verkiezingen	<p>In 2023 werden we geconfronteerd met de organisatie van twee verkiezingen: de gecombineerde verkiezingen van de Provinciale Staten</p>

	<p>en waterschappen in maart, gevolgd door vervroegde Tweede Kamerverkiezingen eind november vanwege de val van het kabinet. Ondanks de grote tijdsdruk die gepaard gaat met een extra verkiezing, verliepen beide verkiezingen zonder noemenswaardige incidenten.</p>
1.6 Informatiebeheer	<p>Het gemeentelijk archief heeft te maken met een oranje beoordeling voor het Interbestuurlijk Toezicht (IBT), zoals is benoemd in het jaarverslag archiefzorg en -beheer 2020 en 2021. De beoordeling is oranje gebleven, mede omdat over 2022 en 2023 geen nieuw jaarverslag is uitgebracht. De verbeterpunten, uit het jaarverslag over 2020 en 2021, zijn in een jaarplan gebundeld en worden op termijn uitgevoerd, zodat een duurzame ontwikkeling kan worden gewaarborgd. Hiermee kan worden teruggegaan naar een groene beoordeling voor het IBT.</p> <p>In 2023 is het archief van de gemeente Goor formeel overgebracht naar de archiefbewaarplaats. Hiervoor is ook een besluit op de beperking van de openbaarheid genomen. Daarnaast is gestart met het overbrengen van het archief van de gemeente Ambt Delden. De overige drie gemeenten volgen de komende jaren. Het overbrengen van archieven ouder dan 20 jaar is een verplichting vanuit de Archiefwet</p>
1.7 Wet open overheid	<p>Per 1 mei 2022 is een gedeelte van de Wet open overheid (Woo) in werking getreden als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het uitgangspunt is om de transparantie van overheden te vergroten. De Woo wijkt op enkele punten af van de Wob. Nieuw is de verplichte actieve openbaarmaking. Dat wil zeggen dat bestuursorganen uit eigen beweging informatie openbaar maken. Onder de actieve openbaarmaking vallen elf informatiecategorieën. De gemeente moet</p>

	<p>deze informatie openbaar maken via een zogenoemde Woo-index (verwijsindex). Zie verder de nieuwe paragraaf 8 “Wet open overheid”, die voortaan in het jaarverslag en programmabegroting als vaste (wettelijk verplichte) paragraaf wordt opgenomen.</p>
<p>1.8 Technische installaties raadszaal</p>	<p>In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor vernieuwing van de installaties in de raadszaal. In de eerste maanden van 2024 is hier uitvoering aan gegeven.</p>
<p>1.9 Veiligheidsbeleid</p> 	<p>1.9.1 Veiligheidsbeleid In 2023 hebben wij een vervolg gegeven aan de thema’s zoals genoemd in het integraal veiligheidsbeleid 2023-2026. Wij zijn onder andere begonnen met het project vitale vakantieparken en het project veilig ondernemen bedrijventerreinen. Verder hebben wij het AVE (Aanpak Voorkoming Escalatie) model ingevoerd met betrekking tot de opschaling in geval van maatschappelijke onrust. We hebben ingezet op een structurele en nauwe samenwerking met het sociale domein en betrokken maatschappelijke partners op thema’s binnen het zorg- en veiligheidsdomein zoals; nazorg detentie, huiselijk geweld en kindermishandeling, mensenhandel en illegale prostitutie, onbegrepen gedrag en jeugdcriminaliteit. Ook hebben wij onze voorbereiding op rampen en crisissituaties verbeterd door planvorming, opleiding en oefenen.</p>
	<p>1.9.2 Geregistreeerde criminaliteit Wij streven er naar om het aantal delicten met 10% te verminderen in 2026 ten opzichte van 2019. Daar hebben wij in 2023 aan gewerkt. Via</p>

	<p>diverse gebieds- dan wel persoonsgerichte projecten proberen we onder meer preventie te vergroten, samenwerking met partners te intensiveren met als doel een reductie van het aantal delicten. Dat hebben we onder meer gedaan door het invoeren van casuïstiek overleg, betere samenwerking met netwerkpartners en we hebben een plan van aanpak veelplegers opgesteld.</p>
	<p>1.9.3 Veiligheidsgevoel Het veiligheidsgevoel is een belangrijke indicator voor de veiligheid. Dit hebben wij gemeten door het uitvoeren van een veiligheidsonderzoek onder inwoners in 2023. In dit onderzoek blijkt dat het veiligheidsgevoel al boven het landelijk gemiddelde ligt. Door diverse gebieds- dan wel persoonsgerichte projecten proberen we het veiligheidsgevoel van inwoners nog verder te vergroten. In 2023 hebben we beleid gemaakt op het gebied van woonoverlast. Ook stimuleren we de inzet en het gebruik van buurtbemiddeling.</p>
	<p>1.9.4 Ondernijning Wij hebben als doelstelling om in 2026 in de weerbaarheidsscan ondernijning van het RIEC minimaal in fase 4 te eindigen. In de weerbaarheidsscan van het RIEC worden 5 fasen onderscheiden. De scan geeft een breed en objectief beeld over de wijze waarop de gemeente ondernijning aanpakt. Uitgangspunt is dat we geen zaken (vergunning verlenen, grond kopen/verkopen) doen met criminelen en samen met partners interventies plegen zodra daartoe mogelijkheden bestaan. We hebben in 2023 een aantal malen een GUSTOS-controle, (integrale handhavingscontrole vanuit verschillende disciplines) uitgevoerd en we zijn begonnen met het vaker inzetten van het Bibob</p>

	instrument. Ook zijn wij aangesloten bij het regionale ondermijningscentrum voor een optimale samenwerking met onze netwerkpartners.
	<p>1.9.5 Kamerverhuur</p> <p>Het is wenselijk dat er in 2024 gemeentelijk beleid wordt ontwikkeld hoe om te gaan met kamerverhuur. Door het ontbreken hiervan ondervinden handhaving en veiligheid grote problemen als zij situaties aantreffen waar kamerverhuur niet gewenst is. Dit betreft binnen Hof van Twente vooral huisvestingssituaties van arbeidsmigranten.</p>
	<p>1.9.6 Exploatievergunning</p> <p>In 2023 hebben wij gewerkt aan het vormgeven van het exploitatievergunningstelsel. In de nieuwe APV (2024) is de exploitatievergunning opgenomen. Een exploitatievergunning biedt de mogelijkheid om bij verstoring van de leefbaarheid of bij overlast de exploitatie te beëindigen. Dit geldt ook bij andere inrichtingen dan Alcoholwetvergunningplichtige horeca.</p>
	<p>1.9.7 Evenementenbeleid</p> <p>In 2023 is het nieuwe Evenementenbeleid vastgesteld. Met dit nieuwe beleid geven wij voor organisatoren meer duidelijkheid over evenementen en vergunningverlening daarvoor.</p>
	<p>1.9.8 Paracommercie</p> <p>Er zijn reeds regels vastgesteld in onze APV met betrekking tot paracommercie. Voornoemde regels zijn in 2023 niet gewijzigd. Er is een communicatietraject opgezet om de regels bij de horeca opnieuw onder</p>

	de aandacht te brengen.
<p>1.10 Capaciteit toezicht en handhaving</p> 	<p>Door een toename van het aantal complexe handhavingzaken en handhavingverzoeken in het toezicht (met name bouw- en woningtoezicht) is een achterstand ontstaan. Daarom heeft het college hiervoor in het uitvoeringsprogramma 2023 extra capaciteit beschikbaar gesteld, waardoor in 2023 een extra toezichthouder kon worden ingehuurd om een deel van de ontstane achterstand weg te werken. Op verzoek van de gemeenteraad heeft het college in 2023 besloten om de boa-capaciteit uit te breiden met 3 fte, zodat het totale aantal boa's 6 fte zal bedragen. De verwachting is dat in 2024 de boa-capaciteit op sterkte is en tevens volledig inzetbaar.</p>
1.11 APV	Jaarlijks actualiseren wij de APV op grond van wijzigingen in wetgeving of nieuwe wetgeving die een vertaling in de APV behoeven.
1.12 Programma toezicht en handhaving.	Om sturing te geven aan de inzet van de beschikbare capaciteit en deze te verdelen over de gemeentelijke prioriteiten stellen wij jaarlijks een programma op. Dit is ook in 2023 gebeurd.
Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken

IBT	In het kader van interbestuurlijk toezicht (IBT) houdt de Provincie Overijssel toezicht op zes beleidsdomeinen bij gemeenten: Wabo, Wro, financiën, Monumenten, huisvesting statushouders en het archief. Voor 2023 hebben we een groen totaalbeeld behaald.
Bedrijfsvoering	<p>Het team burgerzaken levert diverse diensten aan inwoners. Cluster Serviceteam staat inwoners te woord die contact met ons opnemen. Verder verzorgen wij de offline en online communicatie voor onze inwoners over alle gemeentelijke onderwerpen die onze inwoners aangaan.</p> <p>Tot slot faciliteren en adviseren wij raad & bestuur en afdelingen op het gebied van communicatie, financiën, inkoop, gebouwen, juridische zaken en informatiebeheer. Ontwikkelingen die te maken hebben met deze faciliterende/adviserende rol lichten wij toe in paragraaf 5 Bedrijfsvoering.</p>
Vergunningverlening	De gemeente verleent omgevingsgunningen voor verschillende activiteiten zoals bouw, sloop, kap, aanleg van een inrit of verbouwen van een monument. Bij meervoudige aanvragen met een milieucomponent vragen wij advies van de Omgevingsdienst Twente. Daarnaast worden vergunningen verleend op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening, de Alcoholwet en bijzondere wetten.
Toezicht	Wij hebben ook in 2023 toezicht gehouden op de uitvoering van verleende vergunningen en rechtstreeks geldende regels. Daarbij volgen wij het vastgestelde VTH-beleid en de prioriteiten die in het jaarlijks VTH-takenuitvoeringsprogramma zijn aangegeven.

Omgevingsdienst Twente	De ODT voert sinds 2019 milieutaken uit voor de Twentse gemeenten. Belangrijke ontwikkelingen rondom de OD Twente in 2023 zijn de invoering van de Omgevingswet en de introductie van outputfinanciering waardoor de gemeente is gaan betalen voor het aantal afgenomen diensten. Ook in 2023 hebben wij de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers gemonitord en zijn wij betrokken geweest als accounthouder.
VTH-beleid	In 2019 is op lokaal en regionaal niveau VTH-beleid vastgesteld. Door de regionale afstemming van het beleid voeren wij de VTH-taken steeds meer op een gelijke wijze uit als de andere Twentse gemeenten. Dit vergt een goede monitoring en afstemming met de andere gemeenten. Het VTH-beleid is in 2023 geactualiseerd, waarbij dit zoveel mogelijk is toegeschreven op de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Daarnaast is in 2023 het regionale VTH-beleid Twente vastgesteld.
Regionale en lokale VTH-takenuitvoeringsprogramma	Jaarlijks wordt het VTH Takenuitvoeringsprogramma opgesteld. Ook in 2023 is voor 2024 het uitvoeringsprogramma vastgesteld. Het regionale uitvoeringsprogramma (deel II) wordt in overleg met de ODT samengesteld. De naleving en uitvoering van beide programma's wordt gemonitord en bijgesteld waar nodig. Interbestuurlijk toezicht van de provincie Overijssel ziet hierop toe.

BELEIDSAGENDA 2023			
	PROGRAMMA 1: BURGER EN VEILIGHEID	Besluit	Gepland
1	Evenementenbeleid	College	Q3 2023
2	Aanpassing APV vanwege sluitingstijden horeca	College	Q2 2023
3	Actualisatie VTH-beleid + Nadere uitwerking en Wkb-beleid (lokale taken)	College	Q4 2023
4	Vaststelling Uniforme regionale VTH-beleid (ODT-taken)	College	Q4 2023
5	Onderzoek naar BOA-capaciteit	College	Q2 2023
6	Besluit tot (eventuele) invoering exploitatievergunning	College	Q1 2024
7	Algemene aanpassing van de APV	College	Q4 2024
8	Besluit tot (mogelijke) invoering van vergunning voor kamerverhuur	College	Q4 2024
9	Digitale dienstverlening verder uitbouwen	College	Q4 2024
10	Visie op dienstverlening actualiseren	College	Q2 2024
11	Verkiezingen 2e kamer	College	Q4 2023
12	Overbrengen fysieke archief voormalige gemeente Goor	College	Q2 2023

Gerealiseerd	Conform planning	Afwijking in planning
--------------	------------------	-----------------------

Hoe meten we dat?

Voor de verplichte beleidsindicatoren verwijzen wij naar bijlage 1 van dit jaarverslag.

Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000

1 Bestuur en veiligheid		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
01001	Bestuur	1.927	2.225	2.763	2.632	132	V
01002	Burgerzaken	1.079	919	1.067	1.038	29	V
01101	Crisisbeheersing en brandweer	2.651	2.795	2.773	2.769	4	V
01102	Openbare orde en veiligheid	741	780	862	746	115	V
01704	Milieubeheer	1.497	1.381	1.621	1.329	292	V
	Totaal lasten	7.896	8.100	9.086	8.515	572	V
01001	Bestuur	351	75	540	617	77	V
01002	Burgerzaken	448	325	325	409	83	V
01101	Crisisbeheersing en brandweer	4	3	3	4	1	V
01102	Openbare orde en veiligheid	72	51	51	44	-7	N
01704	Milieubeheer	23					V
	Totaal baten	898	455	920	1.074	154	V
	Saldo van baten en lasten	-6.998	-7.645	-8.166	-7.441	726	V
01010	Mutaties reserves (stortingen)						
01010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	273		132	119	-13	N
	Saldo mutaties reserves	273		132	119	-13	N
	Resultaat na bestemming	-6.725	-7.645	-8.034	-7.322	712	V

PROGRAMMA 2: Wonen en werken

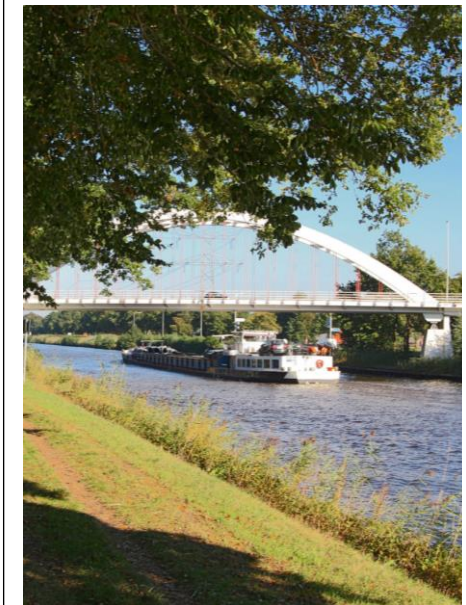
Wat wilden we bereiken?

Hof van Twente is een veelzijdige plattelandsgemeente met veel aandacht voor de omgeving waarin inwoners ruimte hebben om te wonen, werken en ontspannen.

Onze aandacht richt zich op goed wonen en leven voor iedereen. We werken aan het toevoegen van woningen op passende locaties, zowel in de kernen als in de buurtschappen. We overleggen met onze inwoners hoe we de individuele woningbouwlocaties goed kunnen inrichten. Daarnaast stimuleren we de realisatie van projecten, zodat de druk op de woningmarkt wordt verlicht.

Aantrekkelijke centra en ruimte om te ondernemen zijn belangrijk. We werken hierbij samen met onze ondernemers en zoeken samen naar kansen. Op bedrijventerreinen streven we naar een passende balans tussen vraag en aanbod van de beschikbare ruimte.

We willen onze gemeente verder vergroenen door projecten op het gebied van duurzaamheid, biodiversiteit en klimaat. Daarnaast zetten wij ons in voor energie-opwekking en -besparing. Samen met agrariërs verkennen we de mogelijkheden voor een passende toekomst.



Kaderstelling:

- [Grond voor gebruik](#)
- [Structuurvisie landelijk gebied](#)
- [Sociale Economische Visie](#)
- [Woonagenda 2016-2020](#)
- [Woonprogramma 2018-2027](#)
- [Bestemmingsplannen](#)

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerpen

Resultaten 2023

2.1 Plattelandsontwikkeling & agrarische sector



In de eerste maanden van 2023 hebben we een 8-tal bijeenkomsten georganiseerd voor agrariërs en inwoners in het buitengebied. Het thema van de bijeenkomsten was “het landelijk gebied in beweging”. Tijdens deze bijeenkomsten is er veel aandacht besteed aan het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Ook hebben we met onze ondernemers en inwoners gesproken over de concrete mogelijkheden om in onze gemeente samen aan de slag te gaan met mogelijkheden en doelen onder het thema agrarische sector & plattelandsontwikkeling.



Werken aan Kringloop landbouw


Het gebied Markelo-Noord staat door het initiatief van DiMN (Duurzaam initiatief Markelo Noord) op de kaart als één van de belangrijkste koplopergebieden van Overijssel. DiMN is een samenwerking van 20 grondeigenaren die zich richten op een duurzamere landbouw, meer biodiversiteit, beter leefgebied voor weidevogels en een gezond bodembeheer. Bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is de inzet ook goed in beeld en is er daarom ook een subsidie beschikbaar gesteld via het KPI-K pilot "project Gebiedsfonds Twente doe je mee". KPI staat voor Kritische Prestatie Indicatoren. Via dit project worden de prestaties die de agrariërs leveren op het gebied van bijvoorbeeld biodiversiteit en klimaat op waarde gezet. Ook wordt er onder

dit project gewerkt aan het opzetten van een gebiedsfonds waaruit de geleverde prestaties kunnen worden beloond.

In het gebied Markelosebroek ligt de focus op het realiseren van een biogas hup. Een 10-tal agrariërs willen investeren in een mono mestvergister. In 2023 is de keuze gemaakt richting de productie van groen gas. Dit betekent dat de agrariërs vanuit de eigen mono mestvergister biogas leveren in een biogasleiding (hub) naar een gas opwerkstation. Het biogas wordt hier verwerkt naar groen gas en kan worden ingevoerd in een aardgasleiding. Samen met Cogas en Zuiver ondersteunen we de agrariërs bij de uitwerking van de plannen en werken we de businesscase uit. Om de risico's acceptabel te houden is de SDE (subsidie regeling: Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie) noodzakelijk. De SDE in 2023 leek interessant, echter door een rekenfout werd de waarde naar beneden bijgesteld, waardoor de risico's onvoldoende gedekt werden. Inmiddels lijkt er voor 2024 een betere SDE te komen, waarmee we wel aan de slag kunnen. Ook in andere regio's (Wiene-Delden, Veldhoek en Deldenerbroek) zijn ondernemers geïnteresseerd in de mogelijkheden voor mono mestvergisting. Door een mono mestvergister werken we aan het verminderen van de methaan uitstoot en kunnen we mineralen scheiden. Dit betekent een betere benutting en daarmee ook een goede stap richting kringlooplandbouw. Om de effecten ook concreet te meten hebben we eind 2023 een subsidie aangevraagd om stalmetingen uit te voeren waarmee we effecten in de praktijk kunnen laten zien.

	<p>Vrijwillige Kavelruil Eind 2023 is het vrijwillige kavelruil project Markelo Noord afgerond. Via dit project is de afgelopen jaren ongeveer 67 hectare geruimd met ongeveer 60 grondeigenaren. Daarmee hebben we het doel om 50 hectare te ruilen ruimschoots gehaald. Eind 2023 is er voor het gebied Elsen een nieuw plan ingediend onder het project Twentse Maat. Vanaf begin 2024 gaat de vaste kavelruil commissie samen met de kavelruilcoördinator aan de slag in dit gebied.</p> <p>Toekomst gerichte erven en Stilleed Erfeigenaren kunnen in onze gemeente een beroep doen op de erfcoach. Erfcoaches zijn onafhankelijke en neutrale gesprekspartners voor erfeigenaren. In 2023 zijn er weer vele keukentafelgesprekken gevoerd. Onze erfcoach is ook betrokken bij het platform Stilleed. Als er zich problematische bedrijfs- en/of gezinssituaties voordoen worden mogelijkheden en stappen binnen het platform samen met de erfcoach besproken en opgepakt. Veel gesprekken gingen in 2023 over het beëindigen van het agrarische bedrijf en de mogelijkheid om via Rood voor Rood de gebouwen te slopen. In 2023 is ook de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij (LBV) opengesteld. In 2024 wordt duidelijk hoeveel bedrijven in onze gemeente daadwerkelijk gaan deelnemen. Op basis van onze contacten verwachten we een deelname van ongeveer 15 bedrijven.</p>
2.2 LEADER	In 2023 hebben we de LEADER periode 2015-2022 feestelijk afgerond. In deze periode zijn er in Zuidwest Twente maar liefst 52 projecten gerealiseerd. Naast het feestelijk afsluiten zijn we ook alweer aan de slag gegaan met de nieuwe LEADER periode 2023–2027. Voor deze periode is

	<p>door het gebied een nieuwe Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) gemaakt en inmiddels goedgekeurd. Ook is er voor de nieuwe periode een nieuwe LEADER-groep gevormd: de 'Lokale Actie Groep' oftewel LAG. In 2024 zal er een startbijeenkomst worden georganiseerd en kunnen er weer nieuwe projecten worden ingediend.</p>
<p>2.3 Gebiedsgerichte aanpak</p> 	<p>De provincie Overijssel heeft het ontwerp PPLG op 27 juni 2023 ingediend bij het Rijk. Hiermee geeft de provincie invulling aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) voor een integrale aanpak voor natuur, water en klimaat.</p> <p>In dit ontwerp zijn naast natuur, water en klimaat ook een goed sociaal-economisch perspectief voor het platteland en een toekomstbestendige landbouw als doel gesteld. De provincie heeft daarbij gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak.</p> <p>Als gemeente vallen wij onder het gebied Zuidoost Twente. In dit gebied werken we samen met de gemeenten Borne, Enschede, Haaksbergen en Hengelo. Als gemeenten hebben we een eigen aanbod voor de gebiedsgerichte aanpak uitgewerkt. Deze aanpak: het "Aanbod van ZOT", is als bijlage toegevoegd aan het ontwerp PPLG van de provincie. In ons aanbod is het werken van onderop, ruimte voor maatwerk, focus op doorgaande bedrijven en het gezamenlijk optrekken met inwoners en ondernemers (participatie) het uitgangspunt. Daarnaast hebben we in ons aanbod een voorstel opgemaakt om een lokale uitvoeringsorganisatie op te zetten. Een onafhankelijk bureau dat het vertrouwen heeft vanuit ondernemers en inwoners. Naast de gemeenten zijn inmiddels ook de andere partners (Provincie Overijssel, LTO, Waterschappen, TBO's, Landgoederen etc.) aangehaakt bij het verder vormgeven van het Aanbod van ZOT. Het initiatief wordt inmiddels als proeftuin gezien, waardoor er</p>

	<p>expertise ingezet kan worden voor de verdere uitwerking.</p>
<p>2.4 Economie</p>	<p>2.4.1 Economie</p> <p>Alle bedrijfskavels op Zenkeldamshoek zijn verkocht inclusief de percelen aan de overzijde van de Zomerweg. TenneT is van plan het huidige hoogspanningsstation in Goor (Brownfield) uit te breiden met een tweede locatie (Greenfield) aan de overzijde van de Entersestraat. Hierbij worden drie masten gesloopt en worden twee nieuwe eindmasten gerealiseerd. Omdat dit plan niet in overeenstemming is met het geldende bestemmingsplan is een herziening van het bestemmingsplan opgesteld. Ten aanzien van plannen voor de uitbereiding van het bedrijventerrein in Hengevelde (ca 3 ha) is door de aanvrager een stedenbouwkundig plan uitgewerkt dat ter goedkeuring is voorgelegd aan de provincie. Er zijn plannen om het bedrijventerrein Markelo met circa 2 hectare uit te kunnen breiden. Hiervoor is de aanvrager bezig met de voorbereiding van een bestemmingsplanprocedure.</p>
	<p>2.4.2 Economische ontwikkeling</p> <p>Afgelopen jaar is een start gemaakt met de uitwerking van de programma's vanuit de Themanotitie Ondernemen. Zo is er voor het Noaberfonds een subsidieregeling en een regeling voor het aan- en instellen van een adviescommissie opgesteld. Met dit Noaberfonds willen wij initiatieven van inwoners en ondernemers(organisaties) ondersteunen. Met de ondernemersverenigingen uit de 6 kernen zijn gesprekken gevoerd om te komen tot jaarplannen waarbij de versterking van het ondernemerschap in onze gemeente centraal staat. Voor het centrum van Goor is een adviesbureau opdracht gegeven om de centrumvisie uit 2012 te actualiseren. In november 2023 is het</p>

	<p>conceptrapport gepresenteerd aan het bestuur van de BIZ, (centrum)ondernemers, vastgoedeigenaren en inwoners. Het puienspreekuur en de daaraan verbonden subsidieregeling voor gevelverbetering is verlengd tot 31-12-2024. Met de provincie en dorpsraad van Markelo hebben meerdere gesprekken plaatsgevonden over de mogelijkheden tot verplaatsing van Veevoederfabriek ABZ. Voor alle bedrijvenverenigingen hebben wij in samenwerking met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid een presentatie verzorgd over het keurmerk veilig ondernemen.</p> <p>In 2023 is de werkgelegenheid in onze gemeente met 640 banen toegenomen tot 17.210. Dit is een stijging van 3,8% ten opzichte van 2022. Het aantal vestigingen steeg in 2023 met 160.</p>
	<p>2.4.3 Vrijetijdseconomie</p> <p>In 2023 heeft de gemeenteraad de met inwoners en ondernemers opgestelde VTE-visie Beleef Hoffelijkheid 2.0 met bijbehorend Actieplan vastgesteld. Een belangrijke ontwikkeling is dat het accent is verschoven van het vooral aantrekken van bezoekers/toeristen, naar een bredere kijk op vrijetijdseconomie waarbij de (potentiële) inwoners ook een duidelijke doelgroep zijn. Dat sluit aan op de Twentse ontwikkelingen. Samenwerken met (ambtelijke en bestuurlijke) partners was ook dit jaar belangrijk. Naast het Recreatieschap (nieuwe visie in 2022) werd er ook regionaal samengewerkt rondom de uitbreiding van de Sallandse Heuvelrug en Twents Reggedal. Portefeuillehouder, HofMarketing en ondernemers uit diverse branches werkten op lokale schaal onder andere samen tijdens het vierjaarlijkse VTE-overleg, hierin wordt ook uitvoering gegeven aan het hierboven genoemde Actieplan.</p>

	<p>Wat toerisme betreft zijn de cijfers van 2023 nog niet bekend, die lopen altijd een jaar achter. Al met al is het aantal overnachtingen ten opzichte van 2021 iets afgenomen, maar nog steeds fors boven 2019 en 2020. Wat betreft 2022 is het verblijf in de B&B's, groepsaccommodaties en hotels in 2022 ten opzichte van 2021. Er waren wel wat minder camping-overnachtingen net als de particuliere verhuur van bungalows. De meest actuele recreatiecijfers zijn hier te vinden.</p>
<p>2.5 Hofmarketing</p>	<p>In 2023 waren er 244 partners aangesloten bij HofMarketing. Voor Wonen is er een wederom zeer geslaagde Inwonersdag georganiseerd, zijn er 416 bewonerspakketten en 278 slabbetjes verstuurd. Ook de Inwonersactie waarbij 600 ijsjes zijn uitgedeeld in de kernen, zorgde voor veel positieve reacties. Vanuit de pijler Werken zijn in samenwerking met het ondernemersloket, in november en december onder andere een aantal leegstaande panden in het centrum van Goor ingericht tot tijdelijke pop-upstores. Vanuit de pijler Recreëren zijn er onder andere 15.000 magazines, 30.000 citymaps en 29.000 vakantiekranten verspreid. Ook de online traffic en afname van routes blijft toenemen, net als het aantal rondleidingen door stadsgidsen. De zeer geslaagde Open Dag werd, vanwege het vijfjarig bestaan, vanuit alle drie pijlers georganiseerd en trok ondanks de regen 3.000 bezoekers. Ook de Hoffelijkheidsprijs 2023 waarbij de Held van Hof werd geprojecteerd op de Watertoren in Delden was een groot succes. Zie ook het Jaarverslag 2023 van HofMarketing.</p>
<p>2.6 Routenetwerken (VTE en Beheer)</p>	<p>De Visie van de Routenetwerken Twente is in december 2022 unaniem vastgesteld door het bestuur en de Twentse gemeenteraden. De focus lag in 2023 op het werken aan scenario 1: Basis op orde. Daarbij zijn, naast het reguliere onderhoud van de routes, activiteiten uitgevoerd als:</p>

	<p>gezamenlijke en eenduidige inkoop voor de drie recreatieparken, afronden van vele (noodzakelijke) aanbestedingen, een vernieuwde organisatiestructuur voor het Recreatieschap Twente waar Routenetwerken Twente onderdeel van uitmaakt. Hierdoor is personeel nu echt werkzaam voor het Recreatieschap Twente en niet meer alleen voor een bepaald recreatiepark. In het kader van veilige routes (paarden, fietsen, MTB en wandelen) zijn er voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van het nieuwe beleid rondom de Routenetwerken Twente en de verdere integratie van de infrastructuur (voorheen Fietspaden).</p>
<p>2.7 Uitvoering Routekaart Energie neutraal / Transitievisie Warmte</p>	<p>In 2023 zijn onder andere de volgende acties uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vaststelling themanotitie duurzaamheid. De themanotitie en de routekaart bevatten acties en werkzaamheden die een lange doorlooptijd hebben. Ook in 2024 e.v. wordt continu ingezet op uitvoering van vastgestelde plannen en acties op lokaal, provinciaal en landelijk niveau. – Er is een evaluatie opgesteld van het project buurtenergie. – Er zijn 11 individuele mono-mestvergistingsplannen opgesteld en ingediend (Markelosebroek). – Wij hebben een gemeentelijke notitie windbeleid opgesteld en aan de raad ter vaststelling voorgelegd. – We hebben de landelijke regelingen NIP (nationaal isolatieprogramma) en energie-armoede lokaal vastgesteld en geïmplementeerd. De uitvoering vindt plaats vanaf januari 2024. – In november 2023 is de formatie duurzaamheid uitgebreid en zijn 3 collega's gestart met hun werkzaamheden.

	<p>Budgettair is met name ingezet op de besteding van rijksmiddelen, welke anders mogelijk (gedeeltelijk) moeten worden terugbetaald. Besteding van de (aanvullende) gemeentelijke middelen die voortkomen uit de themanotities zal met name vanaf 2024 frequenter plaatsvinden.</p>
<p>2.8 Wonen</p>	<p>2.8.1 Woningmarkt</p> <p>In Hof van Twente is helaas nog steeds sprake van krapte op onze woningmarkt. Door het toevoegen van woningen en het omzetten van bestaande gebouwen naar woningen willen wij gaan voorzien in de behoefte van onze inwoners.</p> <p>In 2023 zijn er circa 155 woningen binnen Hof van Twente toegevoegd. Dat is gebeurd door het verlenen van vergunningen of het omzetten van bestaande gebouwen naar woningen. Uit de navolgende tabel blijkt dat de nieuwbouw wat is achtergebleven bij de verwachtingen.</p> <p>Er zijn in 2023 totaal 12 sociale huurwoningen toegevoegd en er zijn 5 sociale huurwoningen verkocht. In totaliteit bezit Viverion nu 2173 en Wonen Delden 791 sociale huurwoningen in de gemeente. Gelet op de geringe toevoeging in 2023 heeft dit bijna geen effect op het aantal sociale huurwoningen binnen onze gemeente.</p> <p>Uit de tabel blijkt ook dat onze harde plancapaciteit in 2023 flink is toegenomen. Deze bedraagt begin 2024 bijna 500 woningen, 400 woningen in de kernen en 100 in het buitengebied. Naast deze 500 woningen lopen er nog procedures om circa 200 woningen toe te voegen.</p>

Indicatie aantallen nieuw te bouwen woningen in verschillende fasen:

	kernen	buitengebied	totaal
Vastgestelde bestemmingsplannen	155	5	160
Gerealiseerde woningen in 2023	85	n.b.	>85
Woningen in aanbouw	90	10	100
Harde plancapaciteit begin 2024	400	100	500
Plannen in procedure	200	10	210

In 2024 en 2025 zullen er diverse (wat grotere) projecten opgeleverd worden en zullen wij een grote inhaalslag realiseren m.b.t. onze gewenste woningvoorraad. Ook zullen er meer sociale huurwoningen dan in 2023 worden opgeleverd.

In de Woonvisie 2021-2025 zijn er zes ambities vastgesteld. Hiervoor zijn diverse acties vastgesteld waar nu een vervolg aan wordt gegeven. In onze raadsbrief van 25 januari 2024 (Voortgang woningbouw 2023) hebben wij een nadere invulling gegeven aan onze Woonvisie. Het woningmarktonderzoek is inmiddels opgeleverd en is vertaald in het woningbouwprogramma van 2024. Ook is de Woonzorgvisie binnen de gemeente vastgesteld en wordt er gewerkt aan een regionale Woonzorgvisie. Er wordt in regionaal verband gewerkt aan een visie op de huisvesting van onze aandachtsgroepen. Voor starters is er een nieuwe verordening starterslening vastgesteld en er worden starterswoningen gerealiseerd bij nieuwbouwprojecten.

	<p>2.8.2 Buurtschappen Er worden diverse gesprekken gevoerd met de buurtschappen om woningen toe te voegen. Er zijn diverse plannen (100 woningen) die verder opgepakt gaan worden.</p>
<p>2.9 Verplaatsing ABZ Markelo</p>	<p>Zie 2.4.2</p>
<p>Reguliere taken</p>	
<p>Onderwerpen</p>	<p>Toelichting reguliere taken</p>
<p>Kavelverkoop</p>	<p>Bij nieuwbouwprojecten worden de kavels op basis van de kavelinschrijflijst toegekend.</p>
<p>Verkoop restgrond</p>	<p>Gemeentelijke gronden die vallen onder de criteria van restgronden zijn verkocht. Er zijn 14 reststroken verkocht in 2023.</p>
<p>Bestemmingsplannen</p>	<p>In 2023 hebben we 18 bestemmingsplannen vastgesteld en hebben we 24 bestemmingplannen als ontwerp ter inzage gelegd die in de loop van 2024 vastgesteld moeten worden. Hieronder valt ook het bestemmingsplan Veegplan 2023.</p>
<p>Begeleiding ondernemers</p>	<p>Dit vindt plaats middels de bedrijfscontactfunctionaris, het ondernemersfonds en de economische werkgroep.</p>
<p>Prestatieafspraken woningbouwcorporaties</p>	<p>De corporaties investeren flink in het toevoegen van sociale huurwoningen. Bij nieuwbouw streven we naar de verhouding 30-40-30. Er zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de corporaties en huurdersorganisaties van Viverion en Wonen Delden en met Woonzorg</p>

Nederland. Enkele volkshuisvestelijke prioriteiten die zijn vastgelegd gaan over: beschikbaarheid sociale huurwoningen, betaalbaarheid, kwaliteit en leefbaarheid.

BELEIDSAGENDA 2023			
	PROGRAMMA 2: WONEN EN WERKEN	Besluit	Gepland
1	Locatiekeuze woonwagendstandplaatsen	College	2023
2	Realisatie woonwagendstandplaatsen	Raad	2025
3	Bestemmingsplan Markelo Noord vaststellen	Raad	Q3/4 2024
4	Bestemmingsplannen Goor op Stoom vaststellen	Raad	2023
5	Het 5e veegplan buitengebied vaststellen (Bestemmingsplan 'Buitengebied Hof van Twente, Veegplan 2023')	Raad	Q2 2024
6	Routekaart energieneutraal uitvoeren	College	2023-2026
7	Agenda Biodiversiteit uitvoeren	College	2023-2026
8	Woningbouwlocaties in diverse kernen ontwikkelen (doorlopend proces)	Raad	2023-2026
9	Omgevingsvisie vaststellen	Raad	2024
10	Actualisering Centrumvisie Goor	College	2024
Gerealiseerd		Conform planning	Afwijking in planning

Hoe meten we dat?

Voor de verplichte beleidsindicatoren verwijzen wij naar de bijlage van deze programmabegroting. Voor programma twee zijn er nog geen aanvullende indicatoren geformuleerd. In samenwerking met de raad zal gekeken worden welke indicatoren relevant en bruikbaar zijn.

Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000

2 Wonen en werken		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
02003	Beheer overige gebouwen en gronden	96	1.752	1.995	967	1.027	V
02204	Economische havens en waterwegen	293	280	308	264	43	V
02301	Economische ontwikkeling	1.379	548	2.031	1.154	877	V
02302	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	31	33	33	100	-67	N
02303	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	84	89	374	89	285	V
02304	Economische promotie	437	456	617	419	198	V
02505	Cultureel erfgoed	200	206	244	190	54	V
02801	Ruimtelijke ordening	912	604	1.213	687	525	V
02802	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.019	198	1.038	628	411	V
02803	Wonen en bouwen	2.006	1.564	4.064	2.223	1.841	V
	Totaal lasten	7.457	5.729	11.916	6.720	5.196	V
02003	Beheer overige gebouwen en gronden	2.243	1.659	1.909	1.059	-850	N
02204	Economische havens en waterwegen	69	90	90	59	-31	N
02301	Economische ontwikkeling	435	0	0	260	260	V
02302	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	180	31	31	103	72	V
02303	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	70	74	74	68	-6	N
02304	Economische promotie	6	5	5	6	1	V
02505	Cultureel erfgoed	3	6	6	4	-1	N
02801	Ruimtelijke ordening	892	172	172	159	-14	N
02802	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.650	151	868	340	-529	N
02803	Wonen en bouwen	1.862	947	1.630	2.089	459	V
	Totaal baten	8.411	3.135	4.785	4.146	-638	N
	Saldo van baten en lasten	953	-2.594	-7.131	-2.574	4.557	V
02010	Mutaties reserves (stortingen)	4.001	9	1.395	1.536	-141	N
02010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	971	176	5.861	2.609	-3.252	N
	Saldo mutaties reserves	-3.031	167	4.466	1.072	-3.393	N
	Resultaat na bestemming	-2.078	-2.427	-2.665	-1.501	1.164	V

PROGRAMMA 3: Leefomgeving

Dit programma omvat het onderhoud en de verbetering van het onderhoud van de openbare ruimte voor de onderdelen milieu, bodem en asbest, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit, wegen, bruggen en straatmeubilair, groen en speelplekken, begraafplaatsen, afval, riolering en water en gemeentelijke gebouwen. De belangrijkste taken binnen dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het dagelijks onderhoud, het groot onderhoud, vervangingen en herinrichtingen in de openbare ruimte. Wij regisseren de uitvoering van deze kerntaken.

De kwaliteit van de openbare ruimte is een samenspel tussen de gemeente en haar inwoners, maar ook tussen inrichting, aanleg, onderhoud en gebruik. De uitgangspunten voor de inzet van middelen zijn 'schoon heel en veilig'. Inwoners en ondernemers worden betrokken bij veranderingen van hun woon- of werkomgeving. We dagen inwoners uit om zelf mee te doen en geven ruimte aan initiatieven en zelfbeheer.

We willen de leefomgeving duurzaam in stand houden. Daarom koppelen we investeringen integraal aan andere gemeentelijke opgaven zoals asbestsanering, duurzaamheid en klimaatopgave. Het investeringsvermogen loopt terug, zowel bij de gemeente als bij partners. Daarom zijn we aan de slag gegaan met aanpassing van de beeldkwaliteit. Daarnaast is er een visie ontwikkeld op het Integraal Beheer van de Openbare Ruimte, die toekomstgericht en mensgericht is en bijdraagt aan de invloed en het geluk van onze inwoners en ook financieel beheersbaar is.



Kaderstelling:

- [Milieubeleidsplan incl visie 2011-2020](#)
- [Masterplan Asbest 2017-2024](#)
- [Nota bodembeheer 2023](#)
- [Bodemkwaliteitskaart](#)
- [Gemeentelijk Mobiliteitsplan 2016-2020](#)
- [Beheerplan Wegen 2013](#)
- [Beleidsplan Openbare Verlichting 2013-2018](#)
- [Beleidsnotitie verduurzamen Openbare 2021 Verlichting](#)
- [Beheerplan Bermen en sloten 2016](#)
- [Plan van aanpak Ecologisch beheer bermen en sloten 2022](#)
- [Beheren op Beeldkwaliteit 2013](#)
- [Bomenverordening 2022](#)
- [Groenbeheerplan 2015-2025](#)
- [Besluiten Algemene begraafplaatsen](#)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan t/m 2024](#)
- [Afvalbeleidsplan 2015-2030](#)
- [Gebouwenbeheervisie 2015-2019](#)
- [Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2022-2026](#)

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2023
3.1 Algemeen	De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot de milieuthema's geluid, water, bodem, etc. zijn in 2023 afgerond en onderdeel van de uitvoering omgevingswet. Zie verder Programma 1 'Burger en veiligheid'.
3.2 Integraal Beheer Openbare Ruimte	Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte is uitgevoerd volgens het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) beeldkwaliteit C. Ook zijn voor de verschillende beheerdisciplines beheerplannen opgesteld en is de begroting volgens normkostensystematiek doorgerekend en opnieuw ingericht. Dit betekent een kosten- en maatregelenplan dat inzicht geeft en past bij de arealen, kwaliteitsniveau en normkosten. Dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zijn duidelijk in de programmabegroting 2024 verwerkt. Op 18 oktober 2023 is het onderhoud openbare ruimte aan uw raad toegelicht.
3.3 Integrale projecten	In 2023 is het integrale uitvoeringsplan 2023-2026 vastgesteld en zijn vanuit de verschillende beheerdisciplines o.a. de volgende projecten voorbereid en in uitvoering genomen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Stokkumerweg Markelo, onderhoud weg en verbeterde 60 km/uur inrichting;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Spoorpark Goor, onderhoud in combinatie met veilige inrichting en rioleringswerkzaamheden; ○ Herikerweg Markelo, onderhoud en verbeterde 80 km/uur inrichting; ○ Meerkolstraat/Vinkstraat, herinrichting weg in combinatie met onderhoud en vervanging riolering; ○ Herman Heijermansplein/Tuindorp Goor, vergroenen en rioolrenovatie.
<h3>3.4 Bodem & Asbest</h3>	<p>Het Projectbureau BodemAsbestSanering (BAS) heeft asbestsaneringen in de bodem uitgevoerd om te werken aan 'een asbestvrije gemeente'. Hof van Twente heeft namens de Regio Twente de rol van kartrekker van het lobbydossier asbest en is betrokken als ambassadeur in de landelijke versnellingsaanpak. Dit komt voort uit de samenwerkingsovereenkomst 'Asbestbodemsaneringsopgave 2023-2030' getekend tussen provincie en 7 deelnemende gemeenten. Hierin is ingezet op programmering van onderzoeken en sanering asbestbodemplacaties met gezondheidsrisico's. Hiervoor is door het ministerie I&W 16 miljoen euro toegekend voor de 7 deelnemende gemeenten voor de periode 2024-2025. De financiering voor 2026-2030 wordt de komende periode uitgewerkt.</p> <p>Op 19 december 2023 heeft de raad ingestemd met de Nota bodembeheer regio Twente 2.1. Dit in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 en de resultaten van een evaluatie van de Nota bodembeheer 2.0 opgesteld in 2018. Hierdoor is het (onder voorwaarden) mogelijk om grond te verplaatsen zonder voorafgaand bodemonderzoek of een keuring van grond.</p>
<h3>3.5 Verkeersveiligheid en (duurzame) mobiliteit</h3>	<p>Hof van Twente heeft samen met ProRail, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de provincie Overijssel geïnvesteerd in de sanering van</p>

	<p>de Niet Actief Beveiligde Openbare spoorwegovergangen (Nabo's). Eind 2023 is afscheid genomen van alle Niet Actief Beveiligde Openbare spoorwegovergangen in Hof van Twente. Er zijn tunnels, een brug, een AHOB-beveiliging en ontsluitingswegen, gerealiseerd. Hiermee is een veilig spoor gecreëerd door onze gemeente.</p>
3.6 Bomen	<p>Begin 2023 heeft de gemeenteraad de herziene Bomenverordening vastgesteld. Door de verordening te herzien heeft de gemeente een actuele verordening, die is afgestemd op de Omgevingswet. Ook zijn de grenzen voor de bebouwde kom 'houtopstanden' vastgesteld.</p>
3.7 Riolering en water	<p>In 2023 is het huidige beleid volgens het gemeentelijke rioleringsplan voortgezet. Bij de uitvoering van rioleringswerkzaamheden hebben we meer aandacht voor het veranderende klimaat en de gevolgen die dit heeft voor de gemeentelijke watertaken. In dat kader is er vooral aandacht geweest voor het benutten van de koppelkansen vanuit de ruimtelijke opgaven binnen de gemeente. Zo zijn werkzaamheden in voorbereiding genomen voor aanpassing c.q. nieuwe riolering ter plaatse van Noorderhagen (Delden) en De Breuker (Goor).</p> <p>Om ook op particulier terrein maatregelen te stimuleren voor klimaatadaptatie is vanaf maart 2023 een stimuleringsregeling 'regenton, afkoppelen hemelwater en aanleg groenblauwe daken' van start gegaan. Deze regeling loopt tot 2030. In 2023 zijn ruim 500 aanvragen regenton gedaan. Daarmee kunnen inwoners en bedrijven op hun eigen terrein regenwater opvangen.</p>

Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
Milieu	De procedures van de geluidsaneringsprogramma's voor de woningen aan de Markeloseweg, Goorseweg, Kerkstraat en Deldenerstraat in Goor zijn (bijna) afgerond. De feitelijke sanering door het Rijk wordt opgestart in overleg met bewoners/eigenaren. Hierdoor vermindert de geluidbelasting door verkeerslawaaï. Het Rijk vergoedt de kosten. Waar mogelijk worden de werkzaamheden gecombineerd met het treffen van energiebesparende maatregelen. Hiervoor kunnen bewoners/eigenaren subsidie aanvragen. Deze aanpak beperkt warmteverlies en verhoogt het wooncomfort.
Aanpak asbestbodem	Projectbureau Bodem Asbest Sanering (BAS) voert de asbestbodem-saneringen uit. Bij grotere integrale projecten gaat dat in nauwe samenwerking met de gemeente. In 2023 zijn onder andere de volgende saneringsprojecten in onze gemeente gestart of uitgevoerd: Spoorpark Goor, wegbermen Stokkumerweg Markelo, Grotestraat Diepenheim. Daarnaast is een aantal particuliere percelen gesaneerd en zijn bodemonderzoekstrajecten in tuinen gestart in onder meer Goor en Diepenheim.
Aanpak asbestdaken	In Hof van Twente is een subsidieregeling asbestdaken beschikbaar. In 2023 is totaal is 36.511m ² asbest dak gesubsidieerd op 58 verschillende locaties. Zie voor het verloop van de afgelopen jaren de grafiek 'eigen beleidsindicatoren' aan het einde van dit programma.

Openbare verlichting	De vervanging van openbare verlichting door led-armaturen is voortgezet. Dit project loopt tot en met 2032. Hiermee wordt alle openbare verlichting in onze gemeente duurzaam gemaakt. Tot en met 2023 is 79% (2022/65%) van de vervanging gerealiseerd. Waar mogelijk is de vervanging gecombineerd met herinrichting.
Wegen en kunstwerken	<p>In 2023 zijn (her-)straatwerkzaamheden, asfaltreparaties en asfaltvervanging uitgevoerd op de volgende wegen: Goor: Mossendam parkeerplaats Markelo: Borkeldweg, Roudaalterweg,</p> <p>Aan kunstwerken (bruggen) zijn inspecties en noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. Daarnaast is in april de brug in de Langenhorsterweg Ambt Delden vervangen. Hiermee is de veiligheid en bereikbaarheid weer voor vele jaren gewaarborgd.</p> <p>De aanleg van de nieuwe Haven Delden is in april 2023 gerealiseerd. De haven is weer in gebruik genomen. Bij Delden is ook het kanaal breder gemaakt zodat schepen elkaar daar makkelijker kunnen passeren. Over een lengte van 35 kilometer zijn nieuwe damwanden geplaatst.</p> <p>In het voorjaar van 2023 is de besturingskast van de verkeersregelinstallatie in Markelo vervangen. Ook is een nieuw onderhoudscontract afgesloten.</p> <p>Om de gevolgen van de bezuinigingen in de openbare ruimten te beperken, is ervoor gekozen om in 2023 net als in 2022 de</p>

	<p>onkruidbeheersing op verharding in twee borstelrondes te laten uitvoeren. Hiervoor is per jaar € 100.000 aanvullend budget beschikbaar gesteld.</p> <p>Het maaien van bermen en sloten is in 2023 zo duurzaam mogelijk uitgevoerd, zodat de biodiversiteit wordt verhoogd. Daarnaast hebben we in de communicatie met onze inwoners in de biodiversiteitkrant aangekondigd het berm- en slootbeheer te gaan veranderen. We hebben verteld waarom we anders gaan maaien en wat dat betekent. Hierdoor willen we voorkomen dat inwoners zelf bermen gaan maaien en we daardoor het voorgestelde beeld niet zullen bereiken.</p>
Verkeersveiligheid en (duurzame) mobiliteit	<p>Dit betreft de uitvoering van het Gemeentelijk Mobiliteitsplan, o.a. door het realiseren van aanvullende snelheid-remmende maatregelen op gemeentelijke wegen in 30 en 60 km zones in combinatie met wegonderhoud.</p> <p>Gedragsbeïnvloedingsmaatregelen zijn voortgezet en maken daarbij onderscheid in voorlichting, educatie, 'verleiden' en handhaving.</p> <p>Het aantal openbare laadpunten voor elektrische auto's in de kernen van onze gemeente is in 2023 toegenomen. Eind 2023 waren er 78 plekken waar de elektrische auto aan de stroom kon.</p>
Groen en bomenbeheer	<p>Het groenbeheer is zodanig uitgevoerd dat de biodiversiteit zal toenemen. Daarvoor is met name de beplanting in bermen en groenvakken in de kernen geschikt gemaakt. Tijdens boomfeestdag zijn langs de Slagdijk in Goor bomen geplant.</p>

	<p>Het bomenbeheer is uitgevoerd op basis van meldingen en incidenten. In 2023 is er door de droogte meer noodzakelijk kap- en rooiwerk en herplanting uitgevoerd, met name door de toegenomen meldingen. De schade aan bomen en het openbaar groen als gevolg van de extreme droogte afgelopen jaren blijft zichtbaar.</p>
Eikenprocessierups en exoten	<p>In 2023 hebben we de bestrijding van de eikenprocessierups voortgezet net als in voorgaande drie jaren. Door de verbinding met programma biodiversiteit is ingezet op meer natuurlijke vijanden van de rups, zoals vogels en andere insecten. Daarvoor is met name de beplanting in berm en groenvakken geschikt gemaakt. Hiermee proberen we de overlast door eikenprocessierups voor onze inwoners te beperken. In 2023 zijn er 41 meldingen overlast van de eikenprocessierups gedaan. Dit is een forse vermindering ten opzichte van 2020. Zie voor het verloop van de afgelopen jaren de grafiek 'eigen beleidsindicatoren' aan het einde van dit programma.</p> <p>We zijn doorgedaan met de bestrijding van de Japanse Duizendknoop. Deze invasieve soort vormt een bedreiging voor de biodiversiteit. Door de bestrijding goed op te pakken op gemeentelijke grond hopen we de uitbreiding te kunnen stoppen. Ook is aan inwoners gevraagd om op particuliere grond hetzelfde te doen.</p>
Wijkbeheer: Jij en wij(k) aan zet	<p>Wijkbeheer faciliteert en stimuleert samen met andere maatschappelijke organisaties ideeën van inwoners waarbij spelen, ontmoeten, vergroenen en verduurzamen centraal staan. De creativiteit van onze inwoners is hierbij zeer welkom. Inwoners worden meer betrokken bij het groenonderhoud en werken mee aan de verhoging van de kwaliteit in hun</p>

directe woonomgeving o.a. door zelfwerkzaamheid. Zo ontstaat er verbinding en ontmoeting in de buurt. Ook zijn extra middelen ingezet ter verhoging van de kwaliteit bij de pareltjes en aan plekken en buurten die extra gevoelig zijn voor eventuele verloedering als gevolg van achterblijvend groenonderhoud. Bewoners zijn ingeschakeld en betrokken bij het bedenken van oplossingen om de wijk mooier te maken. Met de stads- en dorpsraden zijn wijkschouwen uitgevoerd.

Voorbeelden van locaties waar initiatieven zijn uitgevoerd:

- Het opknappen van de speeltuin op de Stadsweide in Delden
- Ontmoeting- en speelplek van de Marke III Hengevelde
- Nieuwe bomen en groen het Peuscher in Diepenheim
- Ontmoetingsplek met meer groen en jeu de boulesbaan 't Göttehofje in Markelo
- Buurttuin in de Frans Halsstraat Goor
- Vervanging van groen 't Kemerink in Bentelo



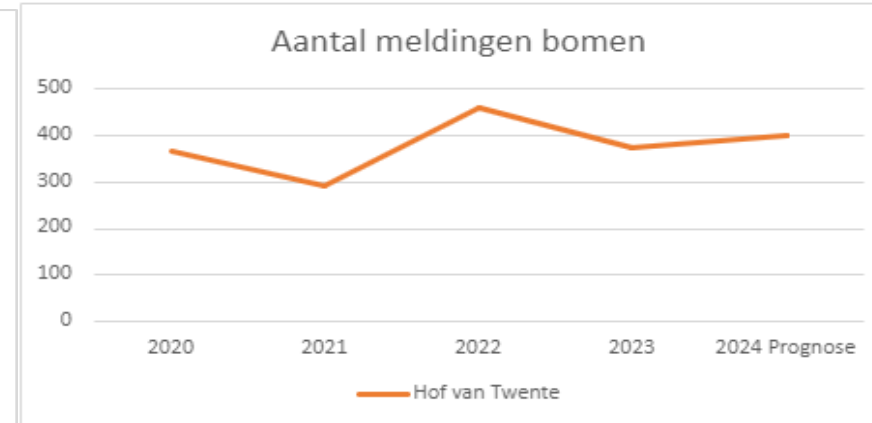
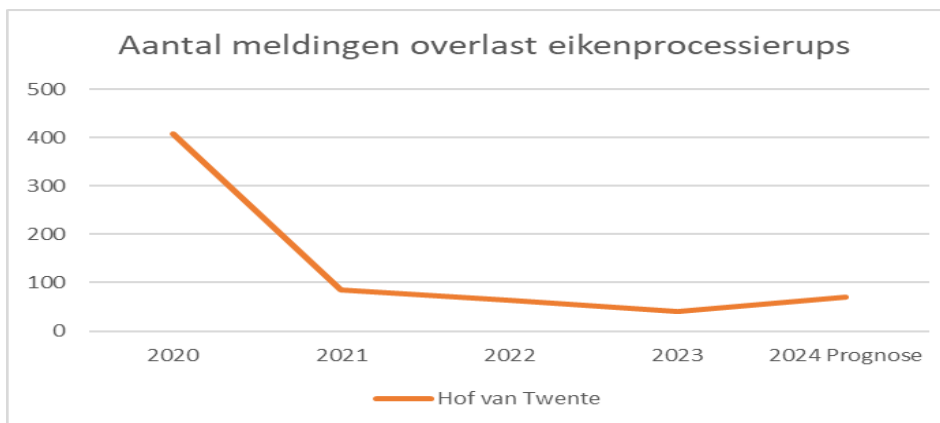
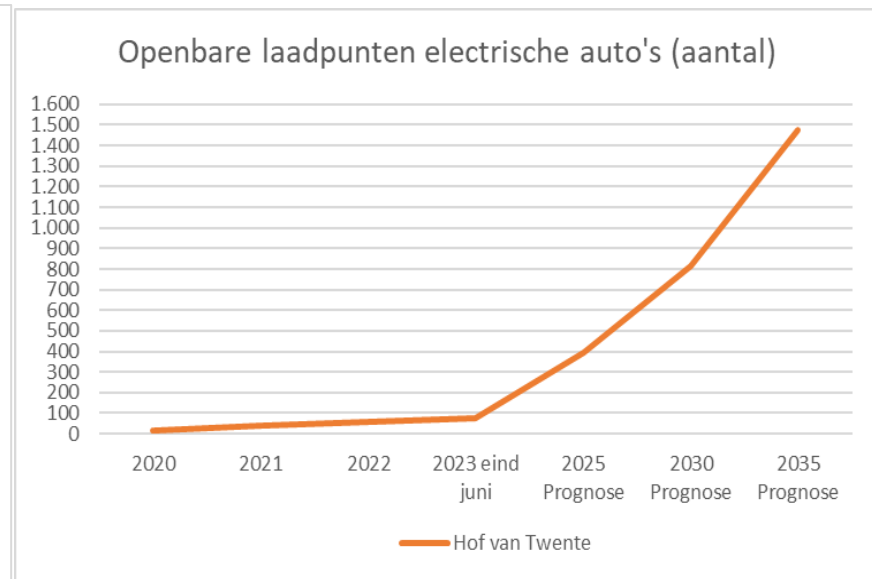
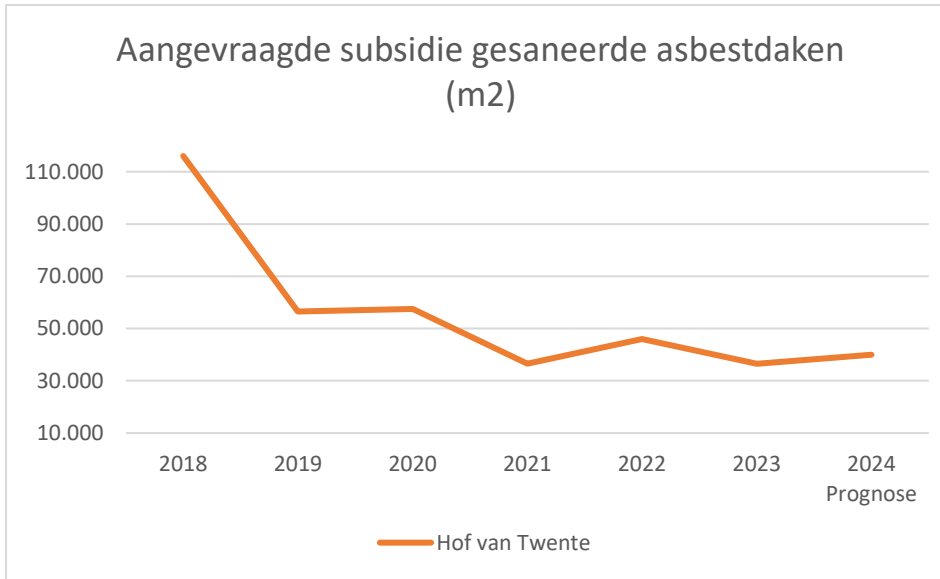
<p>Afvalinzameling</p>	<p>Onze gemeente is per 1 juli 2022 overgegaan op een ander inzamelschema voor de inzameling van afval (2-, 3- 4 inzamelsysteem). Dit doen we omdat het afval steeds beter gescheiden wordt. Daardoor is er veel minder restafval (2023: 71 kg/inwoner). Zie voor het verloop van de afgelopen jaren de grafiek 'eigen beleidsindicatoren' aan het einde van dit programma. Omdat de wagens van Twente Milieu minder vaak rijden en dus minder CO2 uitstoten, is het ook duurzamer. Daarnaast houdt dit schema de inzameling betaalbaar. Tot slot komen we hiermee dichterbij de doelstelling om in 2030 minder dan 50 kg restafval per inwoner te produceren.</p> <p>In de kernen zijn de afvalbakken gesaneerd en gecombineerd. De overgebleven bakken zijn nu te gebruiken als afval- en hondenpoepbak. Daarnaast zijn er in verschillende kernen vrijwilligers actief die zwerfafval opruimen.</p>
<p>Riolering en water</p>	<p>Dit betreft de uitvoering van de gemeentelijke watertaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Met waterschappen is een gezamenlijke en gemeenschappelijke wateragenda en een waterprogramma opgesteld om ambities, activiteiten en investeringen op elkaar af te stemmen. Dit mede vanuit het oogpunt van de klimaatopgaven die liggen bij gemeenten en waterschappen.</p> <p>In 2023 zijn rioleringsprojecten uitgevoerd en voorjaar 2024 gereed o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goor: omgeving Spoorpark • Goor: Meerkol- en Vinkstraat • Goor: Tuindorp/H. Heijermanstraat

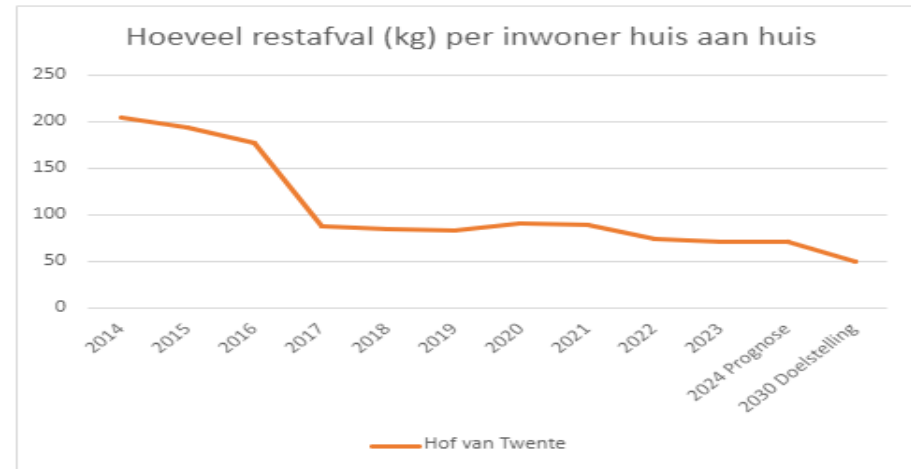
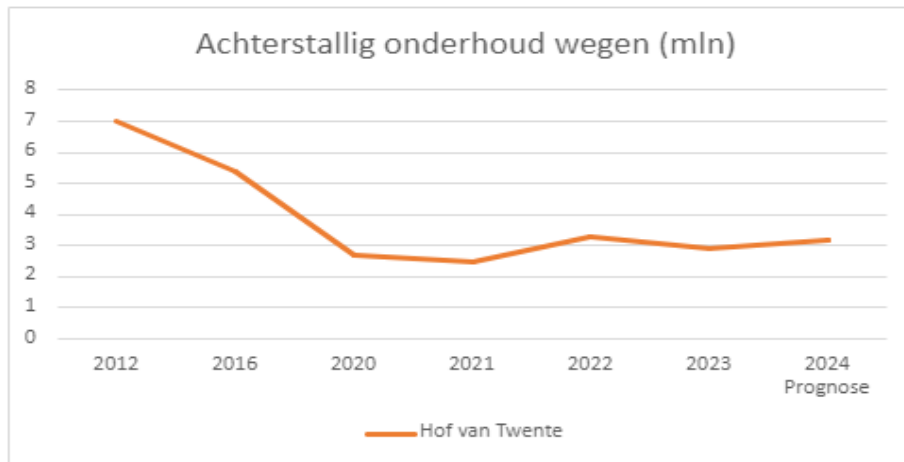
	Ook zijn van nieuwe projecten de voorbereidingen gestart. Dit alles overeenkomstig het uitvoeringsprogramma van het GRP. Daarnaast liep een aantal projecten uit 2022 nog door in 2023. Daarbij is direct de kans aangegrepen om het afvalwater- en hemelwatersysteem klimaat-robust in te richten door vergroening van de omgeving.
Gebouwen	In 2023 is begonnen met het opstellen van een nieuw duurzaam meerjarig onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. Dit wordt in 2024 in combinatie met de gemeentelijke visie gebouwen aan de raad aangeboden. Daarbij bekijken we per object welke maatregelen we kunnen treffen om minder energie te verbruiken of om energie op te wekken. Hiermee wordt ook voldaan aan de per 2024 geldende duurzaamheidseisen voor gebouwen. Meerdere gemeentelijke gebouwen zijn ingezet voor de opvang van Oekraïners, statushouders en asielzoekers. Waar nodig zijn hiervoor aanpassingen in de gebouwen gedaan.

Hoe meten we dat?

Voor de verplichte beleidsindicatoren verwijzen wij naar de bijlage van deze programmabegroting. De gemeente Hof van Twente heeft voor programma 3 vier aanvullende beleidsindicatoren geformuleerd.

Deze betrekken we bij de algehele discussie over beleidsindicatoren.





Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000

3 Leefomgeving		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
03201	Verkeer en vervoer	5.189	5.238	5.934	5.902	33	V
03204	Economische havens en waterwegen	50	50	50	36	14	V
03205	Openbaar vervoer	15	21	15	15	0	V
03507	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.779	2.987	3.127	2.988	139	V
03702	Riolering	4.375	4.441	4.595	4.168	427	V
03703	Afval	3.103	3.382	3.383	3.224	159	V
03704	Milieubeheer	3.919	447	3.828	5.873	-2.045	N
03705	Begraafplaatsen en crematoria	357	299	320	331	-10	N
Totaal lasten		19.787	16.864	21.254	22.537	-1.283	N
03201	Verkeer en vervoer	450	342	434	514	80	V
03507	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	19	22	22	24	2	V
03702	Riolering	5.192	5.400	5.555	5.199	-356	N
03703	Afval	3.956	4.290	4.293	4.081	-212	N
03704	Milieubeheer	4.791			5.366	5.366	V
03705	Begraafplaatsen en crematoria	212	243	243	284	41	V
Totaal baten		14.619	10.297	10.547	15.468	4.922	V
Saldo van baten en lasten		-5.167	-6.567	-10.707	-7.068	3.639	V
03010	Mutaties reserves (stortingen)	3.589	185	222	233	-11	N
03010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	3.288	869	4.389	1.110	-3.279	N
Saldo mutaties reserves		-302	685	4.167	877	-3.290	N
Resultaat na bestemming		-5.469	-5.883	-6.540	-6.191	349	V

PROGRAMMA 4: SPORT, CULTUUR EN ONDERWIJS

Wat wilden we bereiken?

In onze Visie Gezonde Verbinding staan de inwoners van de gemeente Hof van Twente centraal. We gaan er van uit dat iedereen in Hof van Twente de drive heeft om mee te tellen in de samenleving. Wij geloven dat meedoen waarde heeft en geeft aan de persoon zelf (meer autonomie, zelfvertrouwen, gezondheid, minder eenzaamheid) en voor onze samenleving (minder zorgkosten, beter voor de economie, etc.).

Het is de normale gang van zaken dat mensen in eerste instantie hun problemen zelf oplossen, al dan niet met inzet van hun netwerk. Hof van Twente is een gemeente waarin de gemeenschapszin groot is. Mensen kijken om naar elkaar. Veel informele en maatschappelijke organisaties helpen mee of willen meehelpen om de zelf- en samenredzaamheid van inwoners te vergroten. Dit is ons maatschappelijk kapitaal. Onze uitdaging is dat we deze organisaties willen blijven faciliteren en stimuleren, ook nu onze financiële middelen beperkter worden.



Kaderstelling:

- [Visiedocument Gezonde Verbinding](#)
- [Basisinfrastructuur Hof van Twente 2018 – 2022](#)

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2023
4.1 Cultuurnota	Eind 2023 is een concept cultuurvisie en bijbehorend actieprogramma behandeld in de raad. Deze is niet vastgesteld. In 2024 wordt een doorstart gemaakt voor een actuele cultuurvisie.
4.2 Accommodaties	<p>4.2.1. Multifunctionele accommodaties</p> <p>In 2023 zijn we volop in overleg geweest met diverse organisaties uit de kernen Hengevelde, Diepenheim, Goor (Heeckeren) en Markelo om verder invulling te geven aan de wensen om in deze kernen een multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren. De voorbereidingen om te komen tot haalbare plannen worden zorgvuldig uitgevoerd en kosten veel tijd.</p> <p>In het voorjaar van 2023 hebben we diverse verenigingen en beheerstichtingen ondersteund met een aanvullende bijdrage ter dekking van de hoge energiekosten in 2022. Na afloop van 2023 gaan we onderzoeken in hoeverre er aanleiding is om organisaties ook over 2023 te ondersteunen. Hiervoor resteert nog een deel van het budget (circa 1/3 deel van € 300.000), dat de raad hiervoor in de loop van 2022 beschikbaar heeft gesteld.</p>

	<p>4.2.2 Buitensportaccommodaties</p> <p>De aangekondigde discussie over eventuele aanpassingen van huurtarieven is nog niet afgerond. Mede omdat verenigingen eerst door corona en later door hoge energieprijzen zijn geconfronteerd met hoge lasten zijn op dit onderdeel nog geen concrete stappen gezet. We onderzoeken eerst hoe vervanging van kunstgrasvelden in de toekomst kan worden bekostigd. De ontwikkelingen van de huurtarieven willen we met name in dat traject meenemen.</p>
4.3 Subsidies	<p>4.3.1. Korting op Welzijnssubsidies</p> <p>Voortkomend uit een bezuinigingsafspraken van enkele jaren geleden geldt na 2025 een subsidiekorting van 10% op verenigingen en instellingen met een structurele subsidie van € 25.000 of hoger. Tot 2027 wordt deze bezuiniging gedempt met tijdelijke middelen (taakstelling € 450.000).</p>
	<p>4.3.2 Basisinfrastructuur</p> <p>De actualisatie van de Basisinfrastructuur (BIS) wordt in 2024 opgestart nadat deze in 2023 moest worden uitgesteld vanwege personele krapte. De nieuwe BIS is een belangrijk leidend kader voor eveneens geactualiseerde subsidieregels, die in 2025 worden ingevoerd.</p>
4.4 Onderwijs	<p>4.4.1 Integraal huisvestingsplan (IHP)</p> <p>In 2023 is een intensief, participatief proces doorlopen met de schoolbesturen om te komen tot een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Een definitief IHP is in de eerste helft van 2024 voorgelegd aan de raad. In het IHP komen gedeelde strategische onderwijsvisies samen, waarvan de onderwijshuisvesting in de kernen en buurtschappen is afgeleid.</p>

	<p>4.4.2 Onderwijshuisvesting De Whee in Goor</p> <p>In 2023 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de onderwijshuisvesting (inclusief gymzaal) in de wijk De Whee in Goor. De uitkomsten worden in 2024 meegenomen in het IHP, zoals hiervóór geschetst.</p>
<p>4.5 Renovatie kunstgrasvelden</p>	<p>In 2023 zijn geen nieuwe renovatiewerkzaamheden aan kunstgrasvelden uitgevoerd. De werkzaamheden ten behoeve van het kunstgras hoofdveld van VV Twenthe zijn in het voorjaar van 2023 met enige vertraging afgerond.</p>
<p>4.6 Zwembad Markelo</p>	<p>Na het zwembadseizoen 2023 zijn de geplande werkzaamheden gestart. De kleedgebouwen zijn gesloopt, er is een start gemaakt met de realisatie van uitbreiding van parkeerplaatsen. De afronding van de werkzaamheden vindt plaats in 2024.</p>
<p>Reguliere taken</p>	
<p>Onderwerpen</p>	<p>Toelichting reguliere taken</p>
<p>Subsidies structureel</p>	<p>Wij verlenen structurele (jaarlijks terugkerende) subsidies op het gebied van kunst, cultuur en welzijn. Soms grote bedragen aan professionele instellingen maar ook veel kleinere bedragen aan tal van verenigingen en stichtingen (vrijwilligers). In beleidsregels is vastgelegd wie die subsidie ontvangt en tot welk bedrag. De gemeente beoordeelt de jaarlijkse</p>

	aanvragen en kent subsidies wel of niet toe op basis van dit beleid. Voor de subsidies van meer dan € 25.000 per jaar gaat het om ruim 20 verenigingen/ instellingen en om een totaal subsidiebedrag van afgerond € 4,6 miljoen in de beleidsvelden Cultuur, Zorg en Ondersteuning en Accommodaties. De structurele subsidies lager dan €25.000 worden naast de al genoemde beleidsvelden ook verstrekt in de beleidsvelden: Jeugd, Kernen en Buurtschappen, Stads- en dorpsraden en Sport. Voor de structurele subsidies lager dan € 25.000 per jaar gaat het om afgerond € 440.000.
Investeringsubsidies	Verenigingen en stichtingen die investeren in hun accommodatie (duurzaamheid, verbouw, nieuwbouw, onderhoud) kunnen een beroep doen op de regeling Investeringsubsidies. Hiervoor was in 2023 € 112.500 beschikbaar.
Combinatiefunctionarissen	In 2023 worden bij tal van verenigingen en organisaties combinatiefunctionarissen ingezet, de zogenaamde buurtsportcoaches.
Sport	Ook in 2023 ondersteunden en begeleidden we sportverenigingen bij vragen over onder meer accommodaties.
Onderwijs	Op verschillende manieren werken wij samen met Onderwijs, schoolbesturen en directies in en buiten Hof van Twente. Die samenwerking gaat over inhoud en over huisvesting, met als doel een zo goed mogelijk pedagogisch klimaat te creëren.

BELEIDSAGENDA 2023			
	PROGRAMMA 4: SPORT, CULTUUR EN ONDERWIJS	Besluit	Gepland
4.1	Cultuurnota	Raad	Q3 2024
4.2	Actualisatie Basisinfrastructuur	Raad	Q1 2025
4.3	Integraal Huisvestingsplan (IHP) incl. onderwijshuisvesting De Whee in Goor	Raad	Q2 2024
Gerealiseerd	Conform planning	Afwijking van planning	

Hoe meten we dat?

Voor de verplichte beleidsindicatoren verwijzen wij naar de bijlage van deze programmabegroting. Voor programma vier zijn er nog geen aanvullende indicatoren geformuleerd. In samenwerking met de raad zal gekeken worden welke indicatoren relevant en bruikbaar zijn.

Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000

4 Sport, cultuur en onderwijs		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
04402	Onderwijshuisvesting	1.627	863	833	832	1	V
04403	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.537	2.546	2.682	2.360	322	V
04501	Sportbeleid en activering	406	415	561	543	18	V
04502	Sportaccommodaties	3.526	3.634	3.490	3.374	116	V
04503	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	2.019	2.217	2.289	2.115	174	V
04504	Musea	46	60	49	44	6	V
04506	Media	737	785	825	810	15	V
Totaal lasten		10.898	10.521	10.729	10.078	651	V
04402	Onderwijshuisvesting	349	24	24	14	-10	N
04403	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	673	441	508	504	-4	N
04501	Sportbeleid en activering	70	1	202	287	85	V
04502	Sportaccommodaties	401	329	329	499	170	V
04503	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	80	45	45	248	203	V
04504	Musea	10	11	11	10	-1	N
04506	Media	53	54	87	86	-1	N
Totaal baten		1.637	905	1.206	1.648	442	V
Saldo van baten en lasten		-9.261	-9.616	-9.523	-8.430	1.093	V
04010	Mutaties reserves (stortingen)	928	1.342	1.383	1.383	-0	N
04010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	1.910	2.576	2.440	2.414	-26	N
Saldo mutaties reserves		982	1.234	1.058	1.032	-26	N
Resultaat na bestemming		-8.279	-8.382	-8.466	-7.399	1.067	V

PROGRAMMA 5: MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Wat wilden we bereiken?

In onze visie staan de inwoners van de gemeente Hof van Twente centraal. We gaan er van uit dat iedereen in Hof van Twente de drive heeft om mee te tellen in de samenleving. Wij geloven dat meedoen waarde heeft en geeft aan de persoon zelf (meer autonomie, zelfvertrouwen, gezondheid, minder eenzaamheid) en voor onze samenleving (minder zorgkosten, beter voor de economie, etc.).

In de eerste plaats zijn onze inwoners zelf verantwoordelijk voor onder andere hun gezondheid, levensonderhoud, betaalde of zinvolle dagbesteding. Het is de normale gang van zaken dat mensen in eerste instantie hun problemen zelf oplossen, al dan niet met inzet van hun netwerk. Daar waar dit tijdelijk of structureel niet lukt, ondersteunen wij inwoners met individuele voorzieningen.

Meedoen, erbij horen, participeren en je verbonden voelen zijn allemaal termen die duiden op zaken die belangrijk zijn in ons menselijke bestaan. Ze geven zin aan en kwaliteit van leven. Wij hebben als gemeente een faciliterende en verbindende rol.




Kaderstelling:

- [Visiedocument Gezonde Verbinding](#)
- [Beleidsplan re-integratie/participatie "Slim \(samen\)werken"](#)
- [Actieplan Minimabeleid](#)
- [Beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024](#)
- [Visie en aanpak beschermd Wonen en maatschappelijke opvang](#)

Prioriteiten en aandachtspunten	
Onderwerpen	Resultaten 2023
5.1 Gezonde Verbinding	<p>5.1.1 “Iedereen doet mee” Het visiedocument “De gezonde verbinding, sociaal domein in beweging” heeft uitbreiding met het thema “iedereen doet mee”. Bij het opstellen van de themanotitie Sociaal Domein is het thema “Iedereen doet mee” toegevoegd en zijn door de Raad middelen beschikbaar gesteld om extra in deze themalijn te investeren. Het actualiseren van het in 2018 geschreven visiedocument “De gezonde verbinding Sociaal Domein in beweging” is verschoven naar medio 2024. Het beeld is namelijk dat de visie als zodanig niet substantieel zal wijzigen.</p>
	<p>5.1.2 Verbinding sociaal en fysiek domein De verbinding tussen sociaal en fysiek domein is in 2023 verder vormgegeven voor zover dat mogelijk was binnen de bestaande bezetting. Adviseurs Sociaal Domein hebben geparticipeerd in de ontwikkeling van de omgevingsvisie, het project Op Stoom en het toetsen van ruimtelijke plannen via de zogenaamde intaketafels, oriëntatietafels en overige individuele aanvragen. Voorgenomen experimenten met een integrale wijkaanpak rondom de thema's armoede en duurzaamheid zijn vanwege personele krapte nog niet van de grond gekomen.</p>

	<p>5.1.3. Samenwerken met inwoners, partners en stakeholders. In 2023 hebben we uitvoering gegeven aan het gemeentelijk participatiebeleid. Omdat er geen grote beleidsstukken zijn voorbereid was er binnen het sociaal domein geen sprake van grootschalige participatietrajecten richting inwoners. We hebben wel veelvuldig overleg gehad met de samenwerkingspartners. Daarnaast is de klankbordgroep sociaal domein in 2023 vier keer bij elkaar geweest en heeft deze ons voorzien van inzichten op een veelheid van onderwerpen. De nieuwe klankbordgroep Toegankelijkheid is gestart, met als focus naast fysieke toegankelijkheid in de openbare ruimte ook digitale toegankelijkheid en leesbaarheid van gemeentelijke brieven.</p>
	<p>5.1.4 Integraal werken De teams binnen het werkveld sociaal domein hebben in 2023 onverminderd samengewerkt via de al ingezette trajecten van Integrale Front Office, Professioneel Samenwerken, Opdrachtgericht Samenwerken en integraal kwaliteitsbeheer.</p>
<p>5.2 Kansrijk Opgroeien</p>	<p>5.2.1 Wat wilden we bereiken (doelen) Wij vinden het belangrijk dat alle jeugdigen gezond en zelfredzaam zijn en kunnen meedoen in Hof van Twente. Hiervoor werkten we aan de volgende doelen: het realiseren van een stabielere thuissituatie voor de jeugdige en het beperken/terugdringen van de risicofactoren voor de jeugdige.</p> <p>Een stabiele thuissituatie proberen we te bewerkstelligen via het bevorderen/faciliteren van een constructieve tijdsbesteding, positieve opvoedondersteuning en een gevarieerd aanbod aan voorzieningen.</p>

	<p>We proberen de risicofactoren te beperken/ terug te dringen via het bevorderen van een gezondere financiële situatie in het gezin, het bevorderen van een veiligere situatie in het gezin en het bevorderen van een kansrijke ontwikkeling.</p>
	<p>5.2.2 Wat hebben we in 2023 gedaan</p> <p>In september van 2023 is het gelukt om de formatie rondom jeugdbeleid op orde te krijgen. Hierdoor is het mogelijk om plannen ook daadwerkelijk te gaan realiseren.</p> <p>Regionaal loopt de aanbesteding van de jeugdhulp; onze gemeente neemt hieraan deel. Er is meegewerkt aan de voorbereidingen voor de daadwerkelijke aanbesteding van de zorg.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kansrijke Start: met de lokale coalitie hebben we helderheid gekregen over ontwikkelmogelijkheden voor het project Kansrijke Start (gericht op de eerste 1000 dagen van een kind). - Jeugd Hulp Team: de pilot is geïntensiveerd en de aansturing is strakker georganiseerd. Dit leidt tot nu toe tot een verbeterde samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeentelijke toegang. - versterking samenwerking voorliggend veld: een eerste inventarisatie van het voorliggend veld is gedaan. Verkennende gesprekken met mogelijke betrokken partners en partijen zijn gevoerd. En inmiddels is een projectgroep opgezet. - Versterking zelfredzaamheid leerlingenvervoer-leerlingen: er is veel energie ingezet om dit van de grond te krijgen. Echter door personele tekorten (zowel intern als extern) blijkt het op dit moment nog niet mogelijk om de gesprekken met ouders en scholen te voeren c.q. de juiste

	<p>hoeveelheid begeleiding voor de gezinnen te realiseren. In 2024 wordt dit verder opgepakt, zodat de juiste begeleiding voor de gezinnen kan worden gerealiseerd.</p>
<p>5.3 Gezonde Leefstijl</p> 	<p>5.3.1 Wat wilden we bereiken (doelen)</p> <p>Binnen het thema Gezonde leefstijl willen we dat alle inwoners gezond blijven door hun gezondheid te bevorderen en te beschermen. Immers gezonde inwoners zijn over het algemeen zelfredzame inwoners die kunnen participeren. De doelen die wij hieraan verbinden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Inwoners zijn zich meer dan nu bewust van de mogelijkheden die men heeft om de gezondheid te bevorderen. o Inwoners beschikken meer dan nu het geval is over gezondheidsvaardigheden. <p>Dit doen we aan de hand van de BRAVO factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Bewegen: stimuleren o Roken: ontmoedigen en voorkomen o Alcohol: overmatig alcoholgebruik voorkomen (drugs wordt toegevoegd) o Voeding: gezonde voeding stimuleren o Ontspanning: faciliteren van voldoende ontspanningsmogelijkheden
	<p>5.3.2 Wat hebben we in 2023 gedaan</p> <p>Op het gebied van gezonde leefstijl is ter uitvoering van het lokaal preventieakkoord 2022/2023 concreet het volgende gebeurd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gestart met de Ik Pas Campagne (alcoholgebruik)

- Voorlichtingsbijeenkomsten voor leerlingen en ouders op de Waerdenborgh en Twickel t.b.v. terugdringen alcohol en middelengebruik
- Training groepsdruk leerlingen op de Waerdenborgh t.b.v. terugdringen alcohol en middelengebruik
- Train de trainer training voor mentoren om alcohol- en middelengebruik te signaleren en wat te doen
- Platform Gezond Delden is gestart
- Er is verder gewerkt aan de Gezonde School aanpak
- De drinkwatercampagne is uitgevoerd
- Gestart met het ontwikkelen van gezamenlijke valpreventie
- Gestart met het stimuleren rookvrije sportaccommodaties (impuls vanuit GGD)

Ten aanzien van het uitvoeren van de activiteiten lokaal preventie akkoord is besloten deze in 2024, 2025 en 2026 voort te zetten. Hiervoor is de coördinerende rol bij Salut belegd waarvoor ook middelen ter beschikking zijn gesteld via de themanotities (2024). Het concrete uitvoeringsplan voor deze jaren is door personele krapte nog niet op papier gezet, maar de inzet is gericht op continuering van de gewaardeerde initiatieven.

In 2023 is het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol- en Middelengebruik voorbereid samen met de werkgroep Alcohol- en Middelengebruik. In dit plan is naast het geïntensiveerd voortzetten van al bestaande activiteiten op het gebied van preventie en handhaving ook de OKO-aanpak geïntroduceerd: Opgroeien in een Kansrijke Omgeving. Na een

	<p>informerende Raad in november 2023, mening vormende bespreking in de Raad van december 2023, een tweede informerende Raad in januari 2024 is het plan vastgesteld in februari 2024.</p>
<p>5.4 Vitaal Ouder Worden</p>	<p>5.4.1 Wat wilden we bereiken (doelen)</p> <p>In Hof van Twente komen steeds meer ouderen. Deze ouderen worden ook steeds ouder (dubbele vergrijzing). Het is een grote uitdaging om voor deze groter wordende groep in de toekomst een adequaat voorzieningenniveau te behouden. Ook behoud van huidig voorzieningenniveau kan in dit perspectief al een forse uitdaging zijn. Hoe zorgen we ervoor dat ook de ouderen van de toekomst vitaal ouder kunnen worden, zelfredzaam kunnen blijven en kunnen blijven meedoen? Om dit mogelijk te maken werken we aan de volgende doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Meer ouderen zijn in staat eigen regie te voeren. o Meer ouderen wonen prettig in de eigen kern. o Voorzieningen blijven beschikbaar voor wie het nodig heeft. o De samenleving is klaar voor meer ouderen.
	<p>5.4.2 Wat hebben we in 2023 gedaan</p> <p>De Pilot Good goan Markelo II gaat over de ketensamenwerking met partners zoals wijkverpleging, casemanagers dementie, huisartsen en Salut. Doel was om te onderzoeken of deze samenwerkingspartners ook een deel van de indicatiestelling voor huishoudelijke ondersteuning kunnen uitvoeren. Dit is klantvriendelijker en efficiënter. De evaluatie is uitgevoerd. Het aantal cliënten dat via Good goan is geholpen viel enigszins tegen. De inhoudelijke resultaten waren goed. We zijn vanaf het 4e kwartaal 2023 met de samenwerkingspartners in gesprek over een vervolg. Hierbij werken we</p>

samen met de Twentse Koers en laten we ons inspireren door goede voorbeelden uit andere gemeenten.

Welzijn op Recept gaat over de samenwerking tussen het medische en het sociale domein. Via een praktijkondersteuner welzijn worden inwoners begeleid naar activiteiten en een zinvolle dagbesteding in plaats van doorverwijzing naar de tweede lijn medische zorg. De Evaluatie Welzijn op Recept Delden is uitgevoerd in het 4e kwartaal 2023 en liet goede resultaten zien. De Raad is hierover met een raadsbrief geïnformeerd. Eind 2023 is gestart met gesprekken met huisartsen in Goor om Welzijn op Recept ook hier te introduceren.

We hebben in 2023 een nieuwe samenwerkingspartner gezocht in het kader van de Algemene Voorziening Was. We streefden naar een meer robuuste samenwerkingspartner die het totaalpakket (wasvoorziening en vervoer) zou kunnen regelen. Deze samenwerkingspartner hebben we gevonden in Invia Talentenfabriek Hengelo.

Het verder ontwikkelen van (andere) algemene voorzieningen is in 2023 nog niet gerealiseerd.

De nieuwe Woonzorgvisie is in het tweede en derde kwartaal van 2023, in samenwerking met de partners op het gebied van wonen en zorg opgesteld. De visie is door de Gemeenteraad vastgesteld in het 4e kwartaal van 2023. Deze visie markeert een startpunt. Het is nu zaak om de visie om te zetten in concrete actie, te beginnen met een uitvoeringsplan.

	<p>In het kader van “1 tegen eenzaamheid” zijn de in 2022 getrainde vrijwilligers gestart met het verzorgen van workshops over eenzaamheid. Bij Salut is een meldpunt voor vragen en signalen over eenzaamheid ingericht. De informatiecampagne met verhalen en tips is uitgevoerd.</p> <p>Wij waren van plan om in 2023 in te zetten op bewustwording bij inwoners. Bewustwording over het gegeven dat ouder worden eisen stelt aan wonen bijvoorbeeld. Dat men hier zelf een verantwoordelijkheid in heeft en actie kan ondernemen. Daarnaast bewustwording dat voorzieningen (met name de huishoudelijke ondersteuning) niet zomaar beschikbaar zijn vanwege de toenemende doelgroep en de arbeidsmarktproblematiek en dat de komende jaren meer een beroep gedaan moet worden op het (versterken van) eigen mogelijkheden en op het netwerk. In 2023 hebben we hier nog maar beperkt aandacht aan kunnen schenken. Via de Twentse Koers is hiervoor wel een ondersteuningspakket beschikbaar gekomen waarmee wij in 2024 aan de slag gaan.</p>
<p>5.5 Iedereen Doet Mee</p>	<p>5.5.1 Wat willen we bereiken (doelen)</p> <p>Het gebied werk en inkomen biedt voor onze inwoners diverse uitdagingen als (energie)armoede, schulden, (medische) beperkingen en beperkte basisvaardigheden. We willen de kansen van inwoners vergroten om mee te doen in de Hofse samenleving, ook en juist voor mensen waarvoor meedoen niet vanzelfsprekend is. Om dit mogelijk te maken werken we aan de volgende doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezonde financiële situatie voor onze inwoners • Leven lang ontwikkelen • (arbeids)participatie en verminderen laaggeletterdheid

	<ul style="list-style-type: none"> • Passende ondersteuning aan inburgeraars, statushouders en vluchtelingen (Oekraïners) • Verbeteren basisvaardigheden van onze inwoners • Investeren in digitale dienstverlening aan onze inwoners
	<p>5.5.2 Wat hebben we in 2023 gedaan</p> <p>In 2023 was er sprake van sterk dalende koopkracht, mede als gevolg van de energiecrisis en inflatie. Hiervoor is in 2023 een noodplan uitgewerkt, dat bestaat uit maatwerkbegeleiding, een training financiële zelfredzaamheid en een noodfonds (uitbreiding van het bestaande maatwerkbudget).</p> <p>Door de beschikbaar gestelde middelen in de themanotities konden we in 2023 blijven inzetten op preventie en vroeg-signalering voor schulden. Deze aanpak werpt zijn vruchten af en is voorlopig voortgezet. De structurele borging hiervan wordt meegenomen bij de actualisatie van het minimabeleid.</p> <p>De evaluatie van het minimabeleid is in 2023 uitgevoerd. Er is een onderzoek gedaan onder de inwoners die de afgelopen periode gebruik hebben gemaakt van de onderliggende regelingen. Het doel is om meer inzicht te krijgen in de tevredenheid over het aanbod; welke onderdelen helpen en wat wordt gemist? De resultaten zijn input voor het vernieuwde minimabeleid, dat in 2024 wordt voorgelegd aan de raad ter besluitvorming.</p> <p>Tot slot is in 2023 extra geïnvesteerd in het uitvoeren van heronderzoeken voor cliënten en een laatste fase van inrichting van systemen/koppelingen</p>

	(als gevolg van de hack). Dit was een belangrijke stap om de basis verder op orde te brengen.
5.6 Overig	<p>5.6.1 Stoppen met regionale samenwerking vervoer Per 1 juli 2023 zijn we gestopt met de regionale samenwerking rondom vervoer (Call Centre en ICT Platform). We zijn gestart met de implementatie van een eigen regiesysteem voor vervoer. De eerste fase bestond uit het implementeren van dit systeem voor de regiotaxi en dit is succesvol afgerond. Fase 2 (dagbesteding) en fase 3 (leerlingenvervoer) zijn vertraagd. Het callcenter is per 1 juli 2023 succesvol ondergebracht bij onze vervoerder voor Regiotaxi. Behoudens enkele aanloop incidenten hebben gebruikers hiervan geen hinder ondervonden.</p>
	<p>5.6.2 Aanbesteding huishoudelijke ondersteuning De aanbesteding voor de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning is in 2023 succesvol afgerond en geïmplementeerd. Per 1 januari 2024 hebben we raamcontracten met een zevental aanbieders. Hiertoe behoren ook de aanbieders die al in onze gemeente actief waren waardoor er geen implementatie uitdagingen waren.</p>
	<p>5.6.3 Aanbesteding ambulante hulp WMO Jeugd In 2023 hebben we de in 2024 uit te voeren aanbesteding voor ambulante hulp Wmo en Jeugd voorbereid. Aanvankelijk gingen wij er van uit dat wij (net als bij de vorige aanbesteding) deels lokaal zouden aanbesteden, eventueel samen met één of meerdere gelijkgestemde gemeenten. Inmiddels zijn we tot de conclusie gekomen dat het uitvoeren van de aanbesteding zowel voor Jeugd als voor Wmo samen met de overige Twentse gemeenten meer voordelen biedt. De andere gemeenten hebben</p>

	het in 2018 gekozen model zodanig aangepast dat het erg lijkt op de manier waarop wij tot nu toe inkopen.
	<p>5.6.4 Woonplaats beginsel Beschermd wonen</p> <p>De invoering van het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen is opnieuw door het rijk uitgesteld, nu naar 1 januari 2026. Dit geldt ook voor de wijziging in financiering van het Beschermd Wonen. Het uitgangspunt blijft de regionale samenwerking binnen het samenwerkingsverband van de huidige centrumgemeente Enschede.</p>
Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
Re-integratie en inkomensvoorziening	<p>We gaven in 2023 verder uitvoering aan ons re-integratiebeleid. We zetten extra in op jongeren uit het Praktijkonderwijs (PRO) en het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en de zogenaamde Belofte 5 jongeren. Dit zijn jongeren die zonder afgeronde opleiding en zonder uitkering tussen wal en schip dreigen te raken.</p> <p>Inwoners die (tijdelijk) niet kunnen werken, ondersteunen we met een periodieke uitkering. Inwoners met een minimuminkomen ondersteunen we met ons minimabeleid.</p>
Wet maatschappelijke ondersteuning	Op basis van de Wmo ondersteunen wij onze inwoners bij maatschappelijke deelname en zelfstandig leven, het hebben van een schoon en leefbaar huis

	en verstrekken wij waar nodig hulpmiddelen. We doen dit vanuit de gedachte goedkoopst-adequaate. Ook organiseren wij het toezicht op de Wmo en beheren en managen wij alle contracten op dit gebied.
Jeugdzorg	We geven uitvoering aan de Jeugdzorg en ondersteunen kinderen, jongeren en ouders bij opvoed- en opgroevragen. Daarnaast zorgen we ervoor dat ze de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Ook hier hanteren we de gedachte dat we kiezen voor een goedkoopst-adequate oplossing. De contracten die lokaal zijn afgesloten en die betrekking hebben op de ambulante hulpverlening, beheren en managen we ook zelf.

BELEIDSAGENDA 2023			
	PROGRAMMA 5: MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	Besluit	Gepland
5.1	Actualisatie Visie De Gezonde verbinding	Raad	Q3 2024
5.2	Evaluatie en actualisatie Lokaal Preventieakkoord	Raad	Q3 2024
5.3	WoonZorgVisie	Raad	Q4 2023
Gerealiseerd		Conform planning	Afwijking van planning

Hoe meten we dat?

Voor de verplichte beleidsindicatoren verwijzen wij naar de bijlage van deze programmabegroting.

Er is binnen het sociaal domein veel data beschikbaar. Uitdaging is om de goede eigen indicatoren te kiezen. Duidelijk is ook dat effecten binnen het sociaal domein vaak op de middellange tot lange termijn zichtbaar zijn. Zeker wanneer het gaat om de inzet van preventieve maatregelen. Dit maakt ook dat wij indicatoren kiezen voor deze termijn en zoveel mogelijk gekoppeld aan bestaande onderzoeken (zoals bijvoorbeeld de 4-jaarlijkse Twentse Gezondheidsverkenning).

Indicatoren en doelen voor Kansrijk opgroeien:

- Het percentage inwoners dat deelneemt aan het verenigingsleven
 - 2017: 78% (Nederland 67%)
 - Doel: handhaven op 78%
- Percentage gezinnen met een jeugdbeschermingsmaatregel
 - 2018: 1,1% (Nederland 1,1%)
 - doel: handhaven op 1,1%
- Percentage jongeren met jeugdhulp
 - 2019: 9,4% (Nederland 10,3%)
 - Doel: minimaal handhaven op 9,4%
- Percentage mishandelde kinderen dat is gemeld bij Veilig Thuis
 - 2019: 0,24% (Nederland 0,7%)
 - Doel: handhaven op 0,24%

Indicatoren en doelen voor Gezonde leefstijl (Bron: TGV1):

- Het percentage inwoners dat de gezondheid als goed ervaart is in 2024 gelijk aan 2020.
- In 2024 voldoet 70% van de inwoners van Hof van Twente aan de Beweegnorm (richtlijn gezond bewegen)
- In 2024 starten jongeren uit Hof van Twente gemiddeld 2 jaar later met roken.

- In 2032 heeft minder dan 50% van de inwoners van Hof van Twente overgewicht (nu 54%).

Indicatoren en doelen voor Vitaal Ouder Worden (Bron: TGV)

- Het percentage ouderen (75-84 jaar) dat veel regie op het eigen leven ervaart is gestegen van
 - 2016: 7%
 - 2020: 11% (Twente 9%)
 - 2024: 11%
- Het percentage ouderen dat vindt dat hun woning niet geschikt is om ouder in te worden is in 2028 gelijk aan 2020 (25%)
 - 2016: 25%
 - 2020: 23%
 - 2024: 23%
- Het percentage ouderen dat zich sociaal eenzaam voelt.
 - 2020: 32% (Twente 32%)
 - 2024: 30%

Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000

5 Maatschappelijke ondersteuning		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
05202	Parkeren	15	13	18	19	-1	N
05601	Samenkracht en burgerparticipatie	7.862	6.702	14.769	9.821	4.948	V
05602	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen			310	86	224	V
05603	Inkomensregelingen	10.994	10.407	12.311	12.192	119	V
05604	WSW en beschermt werk	2.555	2.521	2.756	2.814	-58	N
05605	Arbeidsparticipatie	1.394	1.551	1.935	1.836	99	V
05606	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.737	2.075	2.154	2.014	139	V
05671A	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.473	3.697	3.797	3.636	161	V
05671B	Begeleiding (WMO)	2.085	2.305	2.220	2.148	72	V
05671C	Dagbesteding (WMO)	667	725	725	742	-17	N
05672A	Jeugdhulp begeleiding	1.047	1.223	2.886	2.928	-42	N
05672B	Jeugdhulp behandeling	2.653	2.754	1.637	1.759	-122	N
05672C	Jeugdhulp dagbesteding	755	1.011	608	590	18	V
05672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	145	170	170	203	-33	N
05673A	Pleegzorg			319	290	29	V
05673B	Gezinsgericht			690	882	-192	N
05673C	Jeugdhulp met verblijf overig	1.443	1.374	531	584	-53	N
05674A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.024	1.115	1.178	1.231	-53	N
05674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.718	1.843	1.994	1.939	55	V
05681A	Beschermd wonen (WMO)	106	119	110	128	-18	N
05681B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	26	46	55	13	42	V
05682A	Jeugdbescherming	452	391	1.466	1.754	-288	N
05682B	Jeugdreclassering	545	684	109	95	14	V
05701	Volksgesondheid	1.537	1.612	1.626	1.583	43	V
Totaal lasten		42.232	42.341	54.373	49.287	5.086	V

Voor vervolg tabel zie volgende pagina

Vervolg tabel Wat heeft dit gekost?

05202	Parkeren	14	16	16	22	6	V
05601	Samenkracht en burgerparticipatie	5.288	66	7.337	8.051	714	V
05603	Inkomensregelingen	6.115	6.766	7.151	6.867	-284	N
05605	Arbeidsparticipatie	2			270	270	V
05606	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	372	346	381	401	20	V
05671A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0		4	3	-1	N
05671B	Begeleiding (WMO)	6			5	5	V
05681A	Beschermd wonen (WMO)	288		198	198		
	Totaal baten	12.085	7.194	15.086	15.816	729	V
	Saldo van baten en lasten	-30.147	-35.147	-39.287	-33.471	5.815	V
05010	Mutaties reserves (stortingen)			2.940	6.593	-3.653	N
05010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	1.364	502	6.583	4.475	-2.108	N
	Saldo mutaties reserves	1.364	502	3.643	-2.118	-5.761	N
	Resultaat na bestemming	-28.784	-34.645	-35.644	-35.590	54	V

PROGRAMMA 6: ALGEMENE DEKKINGS- MIDDELEN EN OVERHEAD

Wat wilden we bereiken?

Dit programma geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, onvoorzien en vennootschapsbelasting.

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Deze middelen worden ingezet als dekking van de lasten en baten in de programma's. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit: lokale heffingen, algemene uitkering gemeentefonds, dividenden en rente (afschrijvings)reserves.

De lasten en baten van overhead en financiering worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Deze dienen ter ondersteuning van de programma's.



Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerpen

Resultaten 2023

6.1 Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2023. Voor 2023 is dat een bedrag van € 62,15 miljoen. Dit is inclusief de door het Rijk extra toegevoegde middelen voor jeugdhulp. Ook voor de jaren erna zijn er opnieuw afspraken gemaakt dat bij de opstelling van de meerjarenbegroting 2023 er voor een deel rekening mag worden gehouden met een structurele compensatie. Bij de meicirculaire 2022 is de herijking van het gemeentefonds doorgevoerd. Enkele onderdelen vragen verder onderzoek over de wijze van verdeling de komende jaren. Verwerking kan te zijner tijd tot nieuwe verdeeffecten leiden.

De effecten van de september- en decembercirculaire 2023 zijn pas bekend geworden na de tweede bestuursrapportage 2023. Over de ontwikkelingen zijn via afzonderlijke raadsbrieven toelichtingen verstrekt, waaruit blijkt dat de hogere inkomsten respectievelijk € 995.000 en € 1.955.000 bedragen. Daarnaast hebben zich nog enkele mutaties voorgedaan ter grootte van een nadeel van € 15.000. Het gaat dus in totaal om € 2.935.000. Dit bestaat in hoofdlijnen uit een viertal onderdelen. Het betreffen gelabelde middelen voor specifieke onderwerpen € 1.724.000 (met name de energietoeslag), niet gelabelde incidentele middelen € 342.000 (Omgevingswet), afrekening van het btw-

	<p>compensatiefonds 2022 € 625.000 en actualisatie van de maatstaven in de berekening € 244.000.</p> <p>Bij de uitwerking van deze twee circulaire is rekening gehouden met een neutrale doorwerking van middelen voor specifieke onderwerpen. Dit betreft in totaal € 1.724.000. Het grootste budget is voor de energietoeslag 2023 (2e tranche € 1.537.000). Daarnaast budgetten voor diverse onderwerpen zoals uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak, meerkosten sociaal domein, participatie, maatschappelijke begeleiding statushouders, Europese richtlijn energieprestatie gebouwen en veilig wonen.</p>
Reguliere taken	
Onderwerpen	Toelichting reguliere taken
Lokale heffingen	Een nadere toelichting staat in de paragraaf Lokale heffingen.
Algemene uitkering	De gemeente ontvangt een groot deel van haar inkomsten van het Rijk, via de algemene uitkering. De basisraming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2023. In de jaarrekening is de raming gebaseerd op basis van de decembercirculaire 2023 en de actuele onderliggende maatstaven.

Dividenden	De gemeente ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen. Dat is het rendement uit deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen. Zie ook de paragraaf Verbonden partijen. Op basis van de resultaten uit het verleden en afspraken over mogelijke winstuitkering (dividendbeleid) en ontwikkelingen is bij de deelnemingen een structurele dividenduitkering opgenomen. De dividendopbrengsten in 2023 bedragen conform de bijgestelde begroting € 3,25 miljoen.
Onvoorzien	In de begroting is een jaarlijks bedrag voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 25.000. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat er een bedrag opgenomen moet worden voor onvoorziene lasten. In 2023 is het budget niet ingezet.
Vennootschapsbelasting	Nederlandse overheidsondernemingen zijn in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Het doel van de onderliggende wetgeving is een gelijk speelveld creëren tussen overheids-ondernemingen en private ondernemingen. Op basis van interpretatie van algemene richtlijnen van de Belastingdienst en (voorlopige) aangiftes is de verwachte gemiddelde vennootschapsbelastinglast circa € 23.000 per jaar. De vennootschapsbelasting over de eigen gemeentelijke grondexploitaties komt ten laste van de reserve grondexploitatie. In 2023 bedroegen de lasten met betrekking tot de aanslagen 2018 t/m 2023 € 206.000.
Rentetoerekening	Rente-omslagpercentage Voor financiering van investeringen wordt totaal financiering toegepast. Dit houdt in dat alle uitgaven en investeringen gezamenlijk worden gefinancierd, en niet per investering een aparte lening wordt aangegaan

	<p>en/of geadministreerd. De rentelasten worden procentueel toegerekend aan de totale boekwaarde van de investeringen. De procentuele verhouding tussen de totale boekwaarde en de totale rentelasten wordt het rente-omslagpercentage genoemd. Paragraaf 4 geeft meer inzicht in de financiering.</p>
	<p>Rente afschrijvingsreserves Over de afschrijvingsreserves worden rentelasten berekend. Hierbij wordt het rente-omslagpercentage gehanteerd. De rente over de afschrijvingsreserves dient tevens als dekking van de rentelasten van de betreffende investeringen. In 2023 bedroeg de rentecomponent € 790.000.</p>
Overhead	<p>Algemeen Conform de BBV-voorschriften worden kosten zoveel mogelijk direct toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. De lasten en baten van overhead worden centraal begroot en verantwoord. De overhead wordt gedefinieerd als het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Het betreft zowel de fysieke componenten, zoals huisvesting en automatisering, als ondersteunende personele inzet. De beleidsindicator overhead is opgenomen in de paragraaf 5 Bedrijfsvoering.</p>
	<p>Heffingen en tarieven De overhead wordt betrokken bij de berekening van kostendeckende heffingen en tarieven. Het aandeel overhead in de heffingen en tarieven wordt extracomptabel (buiten de administratie om) berekend. Zie paragraaf 1 lokale heffingen.</p>

	<p>Grondexploitatie Voor grondexploitatie maakt het BBV een uitzondering voor wat betreft het centraal begroten en verantwoord van de overheadkosten. Deze worden wel toegerekend aan het taakveld.</p>
	<p>Verdeelsleutel De toe te rekenen overhead wordt bepaald door de totale lasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten (loonkosten en inhuur), verdeeld naar taakveld.</p>
Loon- en prijsontwikkeling	<p>Jaarlijks anticiperen wij op de inflatieontwikkeling in de budgetten voor het nieuwe begrotingsjaar. Tegenover de loon- en prijsstijgingen staat (deels) een compensatie vanuit het gemeentefonds. Op basis van de gehanteerde uitgangspunten, gebaseerd op cijfers van het Centraal Planbureau, is de indexering opgebouwd uit meerdere componenten. Uitgangspunten indexering budgetten in de begroting 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personele kosten 3,6% • Materiële uitgaven is bepaald op 4,5% • Bijdrage gemeenschappelijke regelingen 3,0% • Sociaal domein (vergoedingen Wmo en Zorg) 5,0% • Gewogen gemiddelde 4,1% • Subsidies en inkomsten van leges en belastingen 4,1%

Wat heeft dit gekost?

Bedragen x € 1.000

6 Algemene dekkingsmiddelen en overhead		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Saldo 2023	V/N
06004	Overhead	12.712	11.651	15.075	14.577	499	V
06005	Treasury	-895	-807	-1.004	613	-1.617	N
06008	Overige baten en lasten	181	1.387	82	97	-15	N
06009	Vennootschapsbelasting (VpB)	150	23	187	206	-19	N
06061	OZB woningen	269	271	271	272	-0	N
06062	OZB niet-woningen	75	85	85	87	-2	N
06064	Belastingen overig	32	50	50	31	19	V
06304	Economische promotie	14	14	14	14		
	Totaal lasten	12.539	12.674	14.761	15.896	-1.135	N
06004	Overhead	829	773	841	901	61	V
06005	Treasury	2.777	1.984	3.528	4.011	482	V
06007	Algemene uitkering en overige uitkeringen	61.597	59.340	62.150	65.083	2.933	V
06008	Overige baten en lasten	205			99	99	V
06061	OZB woningen	5.407	5.632	5.577	5.669	91	V
06062	OZB niet-woningen	3.800	3.670	3.670	3.712	43	V
06064	Belastingen overig	101		55	93	38	V
06304	Economische promotie	597	530	530	624	94	V
	Totaal baten	75.313	71.929	76.350	80.192	3.842	V
	Saldo van baten en lasten	62.774	59.254	61.589	64.296	2.707	V
06010	Mutaties reserves (stortingen)	7.073	238	21.834	21.945	-111	N
06010	Mutaties reserves (onttrekkingen)	7.573	401	23.078	22.571	-506	N
	Saldo mutaties reserves	500	163	1.243	626	-617	N
	Resultaat na bestemming	63.274	59.417	62.832	64.922	2.090	V

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt informatie gegeven over de resultaten van de in onze gemeente geheven belastingen. Ook wordt informatie verstrekt over de gemeentelijke woonlasten, kwijschelding en een overzicht van de dekkingsgraad van de gemeentelijke retributies.

Lokale heffingen

Heffingen worden onderverdeeld in belastingen en retributies. In onze gemeente worden de volgende heffingen opgelegd:

Belastingen

- OZB
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting
- Bedrijven-
investeringszone

Retributies

- Rioolheffing
- Reinigingsheffingen
- Lijkbezorgingsrechten
- Marktgelden
- Havengelden
- Leges

Retributies heffen we voor specifiek verleende diensten door de gemeente. De inkomsten mogen alleen gebruikt worden om de kosten hiervan te dekken. Inkomsten uit belastingen mag de gemeente daarentegen voor diverse doeleinden gebruiken. Een ander belangrijk verschil tussen belastingen en retributies is dat de opbrengsten van retributies de kosten niet mogen overstijgen.

Voor 2023 zijn de tarieven van de heffingen doorgaans verhoogd met een inflatoir percentage van 4,10%.

Resultaten retributies en belastingen

Rechten/belastingen	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Verschil	Perc.
Onroerende-zaakbelastingen	€ 9.247.036	€ 9.381.242	€ 134.206	1,5%
Rioolheffing	€ 5.138.969	€ 5.075.693	€ -63.276	-1,2%
Afvalstoffenheffing	€ 3.746.450	€ 3.568.971	€ -177.479	-4,7%
Toeristenbelasting	€ 437.000	€ 510.213	€ 73.213	16,8%
Forensenbelasting	€ 91.897	€ 113.658	€ 21.761	23,7%
Lijkbezorgingsrechten	€ 243.033	€ 279.891	€ 36.858	15,2%
Marktgeden	€ 35.544	€ 30.488	€ -5.056	-14,2%
Havengelden	€ 89.773	€ 59.254	€ -30.519	-34,0%
Leges	€ 1.453.593	€ 2.111.844	€ 658.251	45,3%

Bedrijveninvesteringszone staat niet in deze lijst. Hieronder wordt hieromtrent meer informatie gegeven.

Hieronder wordt een toelichting gegeven over de belangrijkste verschillen tussen begrote- en werkelijke opbrengsten.

Toeristenbelasting

De werkelijke opbrengst van de toeristenbelasting voor 2023 (belastingjaar 2022) valt € 73.213 (16,80%) hoger uit dan geraamd. Het lijkt erop dat de positieve effecten van de coronacrisis voorlopig aanhouden.

Forensenbelasting

De opbrengst van de forensenbelasting in 2023 (belastingjaar 2022) was € 21.761 (23,70%) hoger dan geraamd. In de afgelopen jaren is een stijgende trend waarneembaar in de inkomsten. Voor 2025 zal overwogen worden om de begrote opbrengst eventueel bij te stellen.

Lijkbezorgingsrechten

In 2023 waren de werkelijke opbrengsten uit lijkbezorgingsrechten € 36.858 (15,20%) hoger dan geraamd. De inkomsten uit lijkbezorgingsrechten zijn niet precies te voorspellen. Het aantal bijzettingen (graven en asbussen), maar ook het verlengen van grafrechten en het aantal reserveringen voor een uitsluitend recht op een graf, varieert jaarlijks.

Marktgelden

De werkelijke opbrengst van de marktgelden in 2023 was € 5.056 (14,20%) lager dan geraamd. Sinds de coronacrisis zijn er minder marktkoopliden met een standplaats in onze gemeente. Dit aantal heeft zich in 2023 nog niet hersteld.

Havengelden

De havengelden in onze gemeente worden geïnd door het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente). De werkelijke opbrengsten waren € 30.519 (34,00%) lager dan geraamd. Het is bijna onmogelijk om een goede inschatting te maken voor de havengelden, aangezien het gebruik van de havens sterk fluctueert. Wel kan worden overwogen om de begrote inkomsten vanaf 2025 enigszins naar beneden bij te stellen.

Leges

Leges zijn vergoedingen voor diensten die bij de gemeente worden aangevraagd, zoals het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Leges mogen maximaal kostendekkend worden opgelegd.

De ontvangen leges in 2023 waren € 658.251 (45,30%) hoger dan begroot. De hogere inkomsten zijn voornamelijk te wijten aan een toename in het aantal verzoeken voor een omgevingsvergunning. Waarschijnlijk hebben initiatiefnemers van bouwactiviteiten, in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 en de onzekerheid die deze nieuwe wetgeving met zich meebracht, nog vóór de inwerkingtreding hun aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend.

Bedrijveninvesteringszone

Voor de binnenstad van Goor is vanaf 2020 een bedrijveninvesteringszone (BIZ) ingesteld. Voor onroerende zaken die niet bestemd zijn voor bewoning wordt een BIZ-bijdrage geheven, die uitgekeerd wordt aan de Stichting BIZ. Deze gelden stellen ondernemers in staat activiteiten te financieren die de leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit, veiligheid of economische ontwikkeling van de

binnenstad bevorderen. In 2023 is er een bedrag van € 34.536 geïncasseerd en uitgekeerd aan de stichting BIZ-centrum Goor.

Lastendruk Hof van Twente

Voor woningeigenaren in Hof van Twente zijn de lasten voor een huishouden met een restafvalcontainer van 140 liter met 4,78% gestegen. Voor een huishouden met een restafvalcontainer van 240 liter bedraagt de stijging 4,50%.

Kwijtschelding

In onze gemeente worden de meest ruime normen gehanteerd voor het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Vanaf 2023 geeft de

overheid gemeenten de mogelijkheid om een hogere vermogensnorm te hanteren, een mogelijkheid waar onze gemeente gebruik van heeft gemaakt. Dit betekent dat huishoudens met een laag inkomen de mogelijkheid krijgen om te sparen voor onvoorziene uitgaven zonder dat dit invloed heeft op hun recht op kwijtschelding. De vermogensnorm wordt met de volgende bedragen extra verhoogd:

- Gehuwden/samenwonenden: € 2.000
- Alleenstaande ouders: € 1.800
- Alleenstaanden: € 1.500

Lastendruk	2022 Huish. 140 ltr.	2022 Huish. 240 ltr.	2023 Huish. 140 ltr.	2023 Huish. 240 ltr.
- OZB-eigenaar (*)	€370,24	€370,24	€381,50	€381,50
- Afvalstoffenhef: basisbedrag	€105,00	€105,00	€120,75	€120,75
containers	€ 60,00	€ 60,00	€ 60,00	€ 60,00
aanb. 140ltr restafv (**)	€ 46,88	-	€ 44,45	-
aanb. 240ltr restafv (***)	-	€ 90,54	-	€ 87,60
- Rioolheffing	<u>€287,80</u>	<u>€287,80</u>	<u>€304,80</u>	<u>€304,80</u>
Totaal	€869,92	€913,58	€911,50	€954,65

- De tarieven zijn in 2023 gemiddeld met 4,10% verhoogd (*).
- Het gemiddelde aantal aanbiedingen over 2021 was 8, terwijl dit in 2022 7 was (**).
- Het gemiddelde aantal aanbiedingen over 2021 was 9, en voor 2022 was dit 8 (***)

De afrekening van diftar wordt jaarlijks achteraf opgelegd.

Daarom worden de tarieven en het gemiddelde aantal ledigingen van het voorgaande jaar gebruikt.

Aantallen Kwijtschelding	2022	2023
Ambtshalve verleende kwijtschelding	252	290
Toegewezen verzoeken kwijtschelding	137	118
Gedeeltelijk toegewezen verzoeken kwijtschelding	16	13
Totaal toegewezen kwijtschelding (incl. gedeeltelijk)	405	421
Afgewezen	106	90
Nog niet afgedaan per 31 december	17	23

Baten versus lasten: een vergelijking van de in 2023 in onze gemeente geïnde retributies

Rechten	Directe kosten	Mutatie voorziening	Inkomsten	Netto kosten	Overhead	BTW	Totale kosten	Baten werkelijk	Dekkingspercentage
Reinigingsheffingen	€ 3.187.040	€ 245.428	€ -538.793	€ 2.893.676	€ 151.184	€ 524.111	€ 3.568.971	€ 3.568.971	100,0%
Rioolheffingen	€ 4.391.355	€ -73.060	€ -123.151	€ 4.195.143	€ 573.471	€ 307.078	€ 5.075.693	€ 5.075.693	100,0%
Lijkbezorgingsrechten	€ 329.324	€ -	€ -	€ 329.324	€ 42.017	€ -	€ 371.341	€ 279.891	75,4%
Marktgeden	€ 42.105	€ -	€ -	€ 42.105	€ 549	€ -	€ 42.654	€ 30.488	71,5%
Havengelden	€ 293.457	€ -	€ -	€ 293.457	€ 9.300	€ -	€ 302.757	€ 59.254	19,6%
Leges - Titel 1									
Algemeen dienstverlening	€ 255.251	€ -	€ -	€ 255.251	€ 199.351	€ -	€ 454.603	€ 431.509	94,9%
Leges - Titel 2									
Omgevingsvergunning	€ 908.845	€ -	€ -	€ 908.845	€ 709.808	€ -	€ 1.618.654	€ 1.651.674	102,0%
Leges - Titel 3									
Europese dienstenrichtlijn	€ 36.483	€ -	€ -	€ 36.483	€ 28.493	€ -	€ 64.976	€ 28.661	44,1%
Leges - Totaal algemeen	€ 1.200.580	€ -	€ -	€ 1.200.580	€ 937.653	€ -	€ 2.138.233	€ 2.111.844	98,8%

PARAGRAAF 2: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

2.1 Algemeen

Volgens de BBV dient in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een vaste set financiële kengetallen opgenomen te worden. De bedoeling is dat deze kengetallen meer inzichtelijk maken over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om extra structurele of incidentele lasten op te kunnen vangen. Ze kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders, vanuit hun kaderstellende en controlerende rol, in hun beoordeling van de financiële positie van de gemeente betrokken worden. De tabel met de financiële kengetallen en de toelichting daarop is in onderdeel 2.2 opgenomen.

Naast de kengetallen wordt in deze paragraaf in onderdeel 2.3 het risicoprofiel opgenomen. In dit onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

2.2. Kengetallen

Hieronder zijn de kengetallen weergegeven. De kengetallen hebben we beoordeeld aan de hand van de in de VNG uitgave "[Houdbare Gemeentefinanciën](#)" opgenomen normeringen. In deze uitgave wordt een beoordeling van de kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente aanbevolen.

Dat hebben wij hieronder summier gedaan. Voor een uitgebreidere beoordeling wachten wij de ontwikkelingen af. Hierbij valt te denken aan vergelijking met andere gemeenten, normeringen door provincie Overijssel en ervaringscijfers over meerdere jaren.

Netto schuldquote / netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De vaste schulden van de gemeente zijn in 2020 en 2021 toegenomen omdat in totaliteit EUR 30 mio aan nieuwe langlopende financieringen is aangetrokken; EUR 15 mio in 2020 en EUR 15 mio in 2021. Dit was noodzakelijk omdat investeringen niet met eigen liquide middelen betaald konden worden. De laatste twee jaren is enkel afgelost op deze langlopende financieringen.

Netto schuldquote

Hoe lager, hoe beter



	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Vaste schulden +	51.099.985	48.662.759	46.223.590
Netto vlottende schulden +	8.394.961	7.700.671	8.608.791
Overlopende passiva +	3.262.758	5.162.372	10.075.132
Totaal FVA (art. 36 onderdelen d, e en f) -	74.692	-	-
Uitzettingen rentetypische looptijd <1 jaar -	16.413.485	29.833.520	39.105.758
Liquide middelen -	297.414	27.624	99.689
Overlopende activa -	<u>4.232.072</u>	<u>6.722.976</u>	<u>7.365.005</u>
Saldo =	41.740.041	24.941.682	18.337.061
Totaal Baten /	103.331.213	112.829.739	151.376.976
Netto schuldquote =	40,4%	22,1%	12,1%

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor leningen


Hoe lager, hoe beter



	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Vaste schulden +	51.099.985	48.662.759	46.223.590
Netto vlottende schulden +	8.394.961	7.700.671	8.608.791
Overlopende passiva +	3.262.758	5.162.372	10.075.132
Totaal FVA (art. 36 onderdelen b, c, d, e en f) -	5.608.490	6.283.338	6.497.849
Uitzettingen rentetypische looptijd <1 jaar -	16.413.485	29.833.520	39.105.758
Liquide middelen -	297.414	27.624	99.689
Overlopende activa -	<u>4.232.072</u>	<u>6.722.976</u>	<u>7.365.005</u>
Saldo =	36.206.243	18.658.344	11.839.212
Totaal Baten /	103.331.213	112.829.739	151.376.976
Netto schuldquote =	35,0%	16,5%	7,8%

Solvabiliteitsratio


Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het feit dat de reserves van de gemeente in 2023 in verhouding minder hard zijn gestegen dan het vreemd vermogen, heeft ertoe geleid dat het solvabiliteitsratio in 2023 licht is gedaald.

Solvabiliteitsratio			
Hoe hoger, hoe beter 	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Eigen vermogen +	84.409.153	96.430.086	101.873.648
Totaal vermogen /	<u>152.673.919</u>	<u>163.312.252</u>	<u>173.126.857</u>
Solvabiliteitsratio =	55,3%	59,0%	58,8%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat de gemeentelijke grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond aan te kopen voor (toekomstige) woningbouwprojecten, hebben ze een schuld opgebouwd. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningverkoop kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Het kengetal grondexploitatie is de afgelopen jaren fors gestegen, met name door de aankoop van het TSB-terrein à EUR 6

mio. In 2023 is dit getal fors gedaald door de negatieve boekwaardes van een aantal complexen. Voor een specificatie daarvan wordt verwezen naar de bijlage Grondexploitaties.

Grondexploitatie			
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Overige MVA Gronden +	9.598.955	8.306.188	8.521.846
In exploitatie genomen gronden +	<u>2.388.339</u>	<u>8.049</u>	<u>-1.443.969</u>
=	11.987.294	8.314.237	7.077.877
Totaal baten /	<u>103.331.213</u>	<u>112.829.739</u>	<u>151.376.976</u>
Grondexploitatie =	11,6%	7,4%	4,7%

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook belangrijk te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering van het gemeentefonds en de OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Daarbij wordt het saldo van de structurele baten en lasten (inclusief structurele toevoeging en onttrekking reserves) gedeeld door de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.


Structurele exploitatieruimte

Hoe hoger, hoe beter 

	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
Totaal structurele lasten (excl. reserves) -	93.222.997	92.705.511	105.281.982
Totaal structurele baten (excl. reserves) +	94.332.081	100.595.926	109.638.908
Structurele toevoegingen aan reserves -	381.322	394.983	166.632
Structurele onttrekkingen aan reserves +	<u>2.068.057</u>	<u>1.694.073</u>	<u>1.737.235</u>
Saldo =	2.795.819	9.189.505	5.927.529
Totaal baten /	103.331.213	112.829.739	151.376.976
Structurele exploitatieruimte =	2,7%	8,1%	3,9%

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende belastingjaar kan worden opgevangen en of ruimte is voor nieuw beleid.

Belastingcapaciteit			
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde +	369	370	382
Rioolheffing voor gezin +	277	288	305
Afvalstoffenheffing voor gezin +	239	256	268
Eventuele heffingskorting voor gezin -	-	-	-
Totaal woonlasten voor gezin =	885	914	955
Landelijk gem. woonlasten meerpers. huishouden t-1 /	776	776	776
Belastingcapaciteit =	114%	118%	123%

2.3 Risicoprofiel

In de door de gemeenteraad vastgesteld [Nota risicomanagement 2015](#) is omschreven hoe onze gemeente omgaat met risico's, de bepaling van de weerstandscapaciteit en de ratio weerstandsvermogen. Een actualisatie van deze nota volgt in 2024.

In overeenstemming met deze nota zijn de risico's in kaart gebracht. Daarbij zijn de onderscheiden risico's onderverdeeld in 4 risicocategorieën: strategische risico's, marktrisico's, schaderisico's en operationele risico's. In aanvulling daarop is ook een 5^e categorie benoemd: de coronacrisis.

Binnen het totaal van deze risico's zijn 13 risicosoorten onderscheiden. Deze bestaan elk uit 1 of meerdere dossiers.

Per dossier is het risico beoordeeld. Daarbij wordt de netto omvang van het risico ingeschat. Dit wordt gedaan door de kans, dat een risico zich ook daadwerkelijk gaat voordoen, te vermenigvuldigen met het gevolg van het risico.

Bij het inschatten van deze kans worden 3 categorieën gehanteerd, namelijk 25%, 50% en 75%. In enkele gevallen is de omvang bepaald door

gedifferentieerde percentages te gebruiken, voor bepaalde aspecten die betrekking hebben op een risico. In de tabel is dit in de kolom kans aangegeven met G%.

Voor de bepaling van het gevolg van een risico wordt de omvang van de gevolgschade van een risico ingeschat. Als er al bestaande maatregelen zijn, zoals een voorziening die is getroffen of een verzekering die geldt, dan wordt hier rekening mee gehouden.

Ontwikkelingen

Ten opzichte van het laatst vastgestelde risicoprofiel, in het najaar van 2023 ten behoeve van de programmabegroting 2024), zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd.

Omvang risico's

De omvang van de gekwantificeerde risico's (exclusief grondexploitatie) wordt als volgt ingeschat

Risico	Bedrag
Strategische risico's	€ 2.068.000
Marktrisico's	€ 2.023.000
Schade risico's	€ 150.000
Operationele risico's	€ 950.000
Corona risico's	€ 0
Totaal risico's	€ 5.191.000

De omvang van de gekwantificeerde risico's voor de gemeentelijke grondexploitatie bedraagt ongeveer € 1,0 miljoen.

Omvang weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit richten we ons op de stand van eind 2023 en 2027, omdat op die manier rekening wordt gehouden met de onttrekkingen c.q. toevoegingen die in de meerjarenbegroting 2023 waren voorzien. Hierdoor ontstaat een zo reëel mogelijk beeld.

Het totaal van de weerstandscapaciteit algemeen is eind 2023 ongeveer € 16,90 miljoen (Algemene

reserve € 11,07 miljoen en Reserve majeure projecten € 5,83 miljoen).

Het totaal van de weerstandscapaciteit algemeen is eind 2027 circa € 18,44 miljoen (Algemene reserve € 13,11 miljoen en Reserve majeure projecten € 5,33 miljoen).

De weerstandscapaciteit (de Reserve) grondexploitatie is eind 2023 ongeveer € 1,31 miljoen en eind 2027 circa € 1,01 miljoen.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen algemeen komt op grond van het voorgaande per eind 2023 uit op een ratio van 3,3 (€ 16,90 miljoen / € 5,19 miljoen) en eind 2027 op 3,6 (€ 18,44 miljoen / € 5,19 miljoen).

De ratio weerstandsvermogen grondexploitatie komt uit op een ratio van 1,3 (€ 1,31 miljoen / € 1,0 miljoen) en eind 2027 op 1,0 (1,01 miljoen / 1,0 miljoen).

De verwachte uitgaven in de komende jaren voor de vennootschapsbelasting hebben op de ratio slechts een marginale invloed.

De ratio's weerstandsvermogen algemeen liggen boven en de ratio's grondexploitatie binnen de afgesproken bandbreedte van 1,0 tot 1,4.

Risicoprofiel

In de tabel op de volgende pagina is het risicoprofiel van de gemeente Hof van Twente weergegeven. In de kolom "voorjaar 2024" is het, ten behoeve van dit jaarverslag, geactualiseerde risicobedrag opgenomen.

In de kolom "najaar 2023" is het risicobedrag uit het laatst vastgestelde risicoprofiel (ten tijde van het opstellen van de programmabegroting 2024, vermeld.

Strategische risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Toelichting
				voorjaar 2024	najaar 2023	
1	Rijksbezuinigingen / Nieuwe wetgeving	1.1 Kortingen op uitkering gemeentefonds	50%	€ 1.500.000	€ 1.500.000	De uitkering uit het Gemeentefonds wordt o.a. beïnvloed door de hier benoemde ontwikkelingen. De risicoinschatting heeft betrekking op de totale omvang van het gemeentefonds. Mutaties in de uitkering van het Gemeentefonds worden meegenomen in budgetcyclus. De financieringssytematiek van het gemeentefonds wijzigt met ingang van 2024. De omvang van het accres (zowel volume als loon- en prijsontwikkeling) zal worden bepaald op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De inschatting is dat dit zal leiden tot een lagere compensatie via het gemeentefonds.
		1.2 Herijking verdeelmaatstaven gemeentefonds				
		1.3 Kortingen op specifieke uitkeringen				
		1.4 Risico invoering Omgevingswet	p.m.	p.m.	Ontwikkelingen actief volgen. Bij het voorstel tot bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 is € 485.000 gereserveerd voor de meerkosten in de uitvoering van de omgevingswet. Daarom is hier geen specifiek bedrag geraamd.	
2	Bestuurlijke doelen	2.1 Realisatie taakstellingen	G%	€ 90.000	€ 90.000	Vanuit eerdere jaren zijn in de begroting taakstellingen opgenomen, waarvan bij een aantal nog niet zeker is dat deze geheel gehaald worden.
		2.2 Uitvoering themanotities	25%	€ 200.000	€ 200.000	Dit risico dient om eventuele financiële tegenvallers bij de uitvoering van de themanotities op te kunnen vangen.
		2.3 Realisatie bestuurlijke projecten	G%	€ 50.000	€ 50.000	O.b.v. projectrapportages van de bestuurlijke projecten.
3	Verbonden partijen	3.1 Samen Twente (voorheen Regio Twente)	50%	€ 20.000	€ 20.000	(Re-)actief volgen verbonden partijen.
		3.2 Veiligheidsregio Twente	50%	€ 30.000	€ 30.000	(Re-)actief volgen verbonden partijen.
		3.3 Omgevingsdienst Twente	50%	€ 18.000	€ 18.000	(Re-)actief volgen verbonden partijen.
		3.4 Zenkeldamshoek	25%	€ 0	€ 0	(Re-)actief volgen verbonden partijen.
		3.5 Overige aandeelhouderschappen	25%	€ 160.000	€ 160.000	(Re-)actief volgen verbonden partijen. De dividendafspraken met Cogas lopen t/m 2027.
4	Krimp	4.1 Op de lange termijn zal het voorzieningen-/accommodatie niveau onder druk komen te staan	p.m.	p.m.	p.m.	Continu beleid evalueren en bijstellen.
Subtotaal strategische risico's				€ 2.068.000	€ 2.068.000	

Marktrisico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Toelichting
				voorjaar 2024	najaar 2023	
5	Grondexploitaties	5.1 Materiële vaste Activa (gronden niet in exploitatie)	G%	€ 963.000	€ 1.124.000	Zie paragraaf grondbeleid
		5.2 Gronden in exploitatie	G%	€ 52.000	€ 88.000	Zie paragraaf grondbeleid
6	Rente/treasury	6.1 Aantrekken//uitzetten gelden	50%	€ 50.000	€ 50.000	Gemeente loopt risico op ontwikkelingen marktrente over bedrag financieringsbehoefte.
		6.2 Verstrekte leningen aan verenigingen en stichtingen	25%	€ 78.000	€ 68.000	Periodiek evalueren.
		6.3 Gegarandeerde leningen	25%	€ 153.000	€ 159.000	Periodiek evalueren.
7	Economische ontwikkelingen	7.1 Dalende legesinkomsten	50%	€ 21.000	€ 21.000	Sturen op opbrengsten. Op korte termijn verwachten wij geen grote negatieve effecten op de legesinkomsten voor bouwactiviteiten. Op termijn sluiten wij dit echter niet uit.
		7.2 Inflatie	G%	€ 1.000.000	€ 1.000.000	Ten gevolge van geo-politieke ontwikkelingen is er een risico op kostenstijgingen die groter zijn dan de in de begroting gehanteerde indexeringspercentages. Ook kunnen de resultaten van aanbestedingstrajecten leiden tot extra kostenstijgingen.
8	Openeinderegelingen	8.1 Participatiewet (BUIG)	25%	€ 180.000	€ 180.000	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei. Dit bedrag is inclusief het risico dat wij tgv de hack minder snel een beroep kunnen doen op de vangnet-constructie.
		8.2 Participatie budget - Reïntegratiekosten - Wsw	25%	€ 0	€ 0	De verhoging van het minimumloon wordt grotendeels gecompenseerd door het Rijk. Daardoor kan het daarvoor opgenomen risicobedrag vervallen.
		8.3 Minimabeleid (waaronder Bijzondere bijstand)	25%	€ 25.000	€ 25.000	Risico door volume groei. Er wordt geen stijging van het gebruik van deze regeling verwacht.
		8.4 Opvang Oekraïners, statushouders en asielzoekers	25%	€ 0	€ 0	Uitgangspunt is dat de overschotten van 2022/2023 voldoende zijn om het risico op te vangen dat niet alle kosten worden vergoed door Rijk.
		8.5 WMO	50%	€ 500.000	€ 500.000	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei.
		8.6 Jeugdwet				
		8.7 Leerlingenvervoer	25%	€ 11.000	€ 11.000	
		8.8 Aantal lijkbezorgingen van gemeentewege	50%	€ 5.000	€ 5.000	Risico van een toename in het aantal lijkbezorgingen.
Subtotaal marktrisico's (exclusief grondexploitaties)				€ 2.023.000	€ 2.019.000	

Schade risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Maatregelen
				voorjaar 2024	najaar 2023	
9	Fraude		G%	€ 50.000	€ 50.000	Hiervoor is geen verzekering afgesloten. Er is een frauderisicoanalyse uitgevoerd.
10	Eigendom	10.1 Brand, storm, fraude en diefstal	n.b.	n.v.t.	n.v.t.	Risico en omvang worden laag ingeschat i.v.m. dekking door verzekeringen. Maatregelen: - Verzekeringen - Hufferproof investeren - Watermanagement - Meerjarige onderhoudsplannen
11	contractuele verplichtingen/ aansprakelijkheid- stellingen	11.1 Aansprakelijkheidstellingen/nadeelcompensatie	G%	€ 100.000	€ 100.000	Voor veel situaties zijn we verzekerd. Voor situaties waarvoor we niet verzekerd zijn wordt een bedrag opgenomen. Zoals naar de raad is gecommuniceerd in de zomerbrief 2021, hebben wij de verwachte kosten voor de cyberaanval in financiële zin gedekt zonder dat daarbij geanticipeerd wordt op de ontvangst van schadevergoeding van externe partijen. Hierdoor is er op dit punt geen sprake van een risico.
Subtotaal schade risico's				€ 150.000	€ 150.000	

Operationele risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen maatregel		Maatregelen
				voorjaar 2024	najaar 2023	
12	Bedrijfsvoering	12.1 Rechtmatigheid legesheffing		€ 700.000	€ 700.000	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn inmiddels middelen gereserveerd voor structurele oplossing van het risico stroomuitval en storing - Beveiliging van website en versleuteling bij versturen van vertrouwelijke gegevens - Afspraken taakoverdracht - Formaliseren vervangingsmaatregelen - Interne controle/ VIC/ functiescheiding - Procesbeschrijvingen - Regionale samenwerking
		12.2 Debiteurenbeheer				
		12.3 Verplichte betaling dwangsommen bij niet tijdig beslissen				
		12.4 Oninbare vorderingen				
		12.5 Vergoeding bijzondere begraafplaatsen				
		12.6 Stroomuitval, storing, hacken computersysteem				
		12.7 Wegvallen van medewerkers op kwetsbare posities				
		12.8 Fouten				
		12.9 Toename loonkosten (Fuwa/ premiestijging)				
		12.10 Stijging door kosten door marktontwikkelingen				
		12.11 Langdurige uitval door ziekte (door o.a. agressie burgers, werkdruk, niet optimale werkplek) en uitstroom		€ 250.000	€ 250.000	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks doorrekenen prijzen in tarieven leges - Periodieke rapportage - Budgetbeheer - Mobiliteitsbeleid - Voordelen gezamenlijk inkopen - VCA certificering - Opleiding agressie en geweld - RIE - Aanpassing werkplekken aan Arbo-eisen
		12.12 Niet afdragen van belastingen waar dat wel had gemoeten (loonheffing, BTW)				
		12.13 Extra personeel door o.a. herindicaties				
		12.14 Beëindiging huurcontracten gemeentehuis en niet opnieuw kunnen verhuren				
		12.15 Gevolgen Reorganisatie				
		12.16 Boetes/schadeclaims Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	25%			
Subtotaal operationele risico's (vast bedrag)				€ 950.000	€ 950.000	<ul style="list-style-type: none"> - Horizontaal toezicht. - Opgevangen met reserves (o.a. reserve transities). - Contracten lopen nog enkele jaren. - Continu contract met huurders. - Monitoren of de reorganisatie leidt tot extra kosten

Corona risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (PxG) minus getroffen financiële maatregel		Toelichting
				voorjaar 2024	najaar 2023	
13	Corona	Totaal corona risico	G%	€ 0	€ 0	Gemeenten zijn tot nu toe door het Rijk gecompenseerd voor mogelijke effecten. Wij gaan er vanuit dat dit ook in de toekomst zo zal zijn.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen gaat in op de duurzame instandhouding van de gemeentelijke fysieke infrastructuur. Uitgangspunt is een sobere en doelmatige aanpak. Onderwerpen hierbij zijn wegen, kunstwerken, bermen en sloten, verlichting, groen, riolering en water en gebouwen. Voor de verschillende onderwerpen worden plannen opgesteld waarin de beleidskaders openbare ruimte, functie en samenhang kwaliteitsniveau met financiële consequenties zijn opgenomen. In de beheerplannen wordt een onderverdeling opgenomen voor de begroting volgens BBV-indeling: dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

Beleidskader 2023

In 2023 zijn we het onderhoud aan de openbare ruimte geleidelijk aan op integrale wijze gaan uitvoeren volgens het in najaar 2022 vastgestelde Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR). Dit plan is (deels) uitgewerkt naar diverse beheerplannen voor de verschillende onderwerpen.

De beheerplannen vormen de basis voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte waarin als richtlijn kwaliteitsniveau C wordt aangehouden.

Beleidsplan	Vastgesteld	Achterstallig onderhoud
IBOR	2022	
Wegen	2013 ⁽¹⁾	Ja *
Kunstwerken	** ⁽¹⁾	Ja**
Bermen & sloten	2022	Nee
Verlichting	2021	Nee
Groen	2015 ⁽¹⁾	Nee
Riolering & Water	2021	Nee
Gebouwen	2020	Nee

(1) Beheerplannen worden in het kader van IBOR geactualiseerd.

* Achterstand 2023 bedraagt 2,9 miljoen. Voor het verloop van het achterstallig onderhoud sinds 2014 verwijzen wij u naar de grafiek die opgenomen bij de beleidsindicatoren van programma 3.

** Betreft vervangingen. Hiervoor worden incidentele middelen gezocht. Voor urgent onderhoud is t/m 2024 incidenteel jaarlijks € 50.000 in de begroting opgenomen

Financiële consequenties rekening 2023

Wegen

Onderwerp		Omschrijving	2023 Begroot	2023 Realisatie
Vegen/onkruidbestrijding		Klein onderhoud	249.586	251.197
Wegen, straten en pleinen ; straatvegen	22380	Cyclisch onderhoud	-	-
Wegen, straten en pleinen ; straatvegen	31230	Bijdragen aan Gildebor	-	-
Wegen ; onkruidbestrijding	22380	Cyclisch onderhoud	249.586	251.197
Bermen en sloten		Klein onderhoud	532.678	592.972
Wegen ; onderhoud (maaieren) berm en sloten	22370	Niet-cyclisch onderhoud	34.583	46.141
Wegen ; onderhoud (maaieren) berm en sloten	22380	Cyclisch onderhoud	259.000	309.705
Wegen ; onderhoud (maaieren) berm en sloten	31230	Bijdragen aan Gildebor	239.095	237.127
Verkeersborden, bewegwijzering etc.		Klein onderhoud	173.468	178.341
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	22370	Niet-cyclisch onderhoud	33.936	36.966
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	22380	Cyclisch onderhoud	10.832	13.032
Verkeersborden, bewegwijzering, etc.	31230	Bijdragen aan Gildebor	128.700	128.344
Verharding en deklagen		Totaal	5.810.680	3.078.120
Verharding en deklagen		Klein onderhoud	513.500	600.156
Verharding en deklagen		Groot onderhoud	853.555	825.437
Verharding en deklagen		Vervanging	4.443.625	1.652.526
		Totaal	6.766.412	4.100.630

Stand reserve onderhoud wegen per 1-1-2023:

Civieltechnische Kunstwerken

Onderwerp		Omschrijving	2023 Begroot	2023 Realisatie
Kunstwerken	22370	Klein onderhoud	53.870	66.878
Kunstwerken	31230	Bijdrage aan Gildebor	11.279	11.258
Kunstwerken		Vervanging	223.748	231.980
		Totaal	288.897	310.115

Openbare Verlichting

Onderwerp		Omschrijving	2023 Begroot	2023 Realisatie
Verlichting	22370	Klein onderhoud	63.388	67.349
Verlichting	22380	Groot onderhoud	120.199	111.811
Verlichting		Vervanging	599.298	316.047
		Totaal	782.885	495.207

Stand reserve openbare verlichting per 1-1-2023:

Groen

Onderwerp		Omschrijving	2023 Begroot	2023 Realisatie
Groen	22370	Klein onderhoud	188.935	183.144
Groen	22380	Groot onderhoud	92.932	73.810
Groen	31230	Bijdrage aan Gildebor	1.555.873	1.653.940
		Totaal	1.837.740	1.910.894

Riolering en water

Onderwerp		Omschrijving	2023 Begroot	2023 Realisatie
Riolering algemeen		Onderzoek	186.115	127.176
Afvalwater		Onderhoud	730.870	784.824
Hemelwater		Onderhoud	103.970	60.036
Grondwater		Onderhoud	50.529	5.190
Riolering		Vervanging	5.325.922	1.320.459
		Totaal	6.397.406	2.297.685

voorziening riolering per 1-1-2023:

Gebouwen

Onderwerp		Omschrijving	2023 Begroot	2023 Realisatie
Gebouwen		Klein/groot onderhoud	1.388.326	503.019
		Totaal	1.388.326	503.019

Stand voorziening groot onderhoud gebouwen per 1-1-2023:

Paragraaf 4: Financiering

Renteontwikkelingen

De ECB heeft, na jaren van relatieve stabiliteit, in 2022 en 2023 de basisrentetarieven fors verhoogd. Gedurende deze periode zijn deze tarieven met 4%-punt gestegen.

Al gevolg van deze stijging zijn de rentes op zowel de geldmarkt als de kapitaalmarkt fors gestegen. Herfinancieren is voor de gemeente dus flink duurder geworden. Waar we begin 2022 nog voor grofweg 1% konden herfinancieren (30 jaar), lag dit tarief eind 2023 ver boven de 3%. Voor wat betreft kortlopende financieringen kregen we in 2021 nog geld toe wanneer we kortlopende financieringen aantrokken en moet er nu weer betaald worden op dit soort financieringen.

Treasuryfunctie

De treasuryfunctie omvat de financiering van de beleidsvoornemens en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Het beleid van de gemeente voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut 2021. Financiering met externe middelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair

de beschikbare interne financieringsmiddelen aan te wenden. Hierdoor worden renterisico's en het renteresultaat geoptimaliseerd.

Risicobeheer

Het risicobeheer heeft als doel *'het beheersen van de mogelijke risico's die voortvloeien uit de afhankelijkheid van de rentestand op moment van financieren.'* Er zijn twee normeringen vastgesteld om het renterisico te kunnen becijferen die als richtlijnen gelden om de renterisico's te beperken. Dat zijn de *kasgeldlimiet* voor de korte termijn financiering, en de *renterisiconorm* voor de lange termijn financiering.

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende (kortlopende) schuld is voor gemeenten gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet bedraagt in 2023 8,4 miljoen. Als de omvang van de vlottende schuld deze limiet structureel benadert, wordt overgegaan tot het aantrekken van een langlopende lening. Bij een positief saldo in rekening courant wordt het 'automatisch' bij de schatkist uitgezet in verband met het verplichte schatkistbankieren.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de lange termijnfinanciering. De jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen mogen samen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal; het renterisico. Voor 2023 is de norm vastgesteld op € 19,7 miljoen.

Nr. + Omschrijving	2023
1. Begrotingstotaal	98.437
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	19.687
4. Renteherziening	-
5. Aflossing	2.437
6. Renterisico (4+5)	2.437
7. Ruimte vs. norm (3-6)	17.250

Bedragen x € 1.000

Leningenportefeuille

De omvang van de huidige leningenportefeuille bedraagt begin 2023 € 48,6 miljoen. In 2023 zijn geen nieuwe langlopende financieringen aangetrokken; er is enkel afgelost op lopende financieringen. Ultimo 2023 staat er € 46,2 miljoen aan langlopende financieringen op de balans.

Kredietrisicobeheer

Het uitzetten van middelen in het kader van treasury is alleen nog toegestaan binnen de kaders van de 'Regeling schatkistbankieren decentrale overheden' waardoor zich geen kredietrisico's voordoen. Bij het verstrekken van leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak worden, indien mogelijk, zekerheden of garanties gesteld.

Verstreckte leningen en garanties	1-1-2023	31-12-2023
Leningen aan verenigingen en stichtingen	4.765	4.984
Leningen aan financiële instellingen/ verbonden partijen	0	0
Hypotheekregeling	115	102
Deelnemingen	1.404	1.404
Kapitaalverstrekkingen aan deeln.	1.532	1.532
Totaal verstrekkingen	7.816	8.022

Garanties Woningcorporatie/ stichting	10.615	10.033
Garanties WSW (achtervang)	30.996	29.789
Totaal garanties	41.613	39.822

Bedragen x € 1.000

Rente (resultaat)

Voor de financieringsbehoefte houden we rekening met een rentepercentage van 3,5% voor langlopende financieringen. Voor de interne doorberekening van de netto rentekosten naar de investeringen is een omslagpercentage van 0,28 toegepast.

Bedragen x € 1.000

Renteresultaat taakveld Treasury		2023 Prim	2023 Begr	2023 W	2023 S
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.273	1.053	1.030	-23
Externe rentebaten verstrekte leningen	-/-	-51	-276	-757	-481
Saldo rentelasten en rentebaten		1.222	777	273	-504
Doorberekening rente grondexploitatie	-/-	-43	-50	0	50
Saldo toe te rekenen externe rente		1.179	726	273	-454
Rente over eigen vermogen:		778	778	141	-637
Rente over voorzieningen					
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.958	1.505	414	-1.091
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) *	-/-	-2.082	-2.054	-428	1.626
Renteresultaat op het taakveld treasury		-124	-549	-13	535

* renteomslag 2023: begroting 1,56%, herberekend werkelijk 0,28%

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Personeelsbeleid

Gezonde en vitale medewerker

Onze organisatie heeft in 2023 een start gemaakt om zich in te zetten voor de duurzame inzetbaarheid van onze werknemers in de vorm van de thema's Happy, Healthy en Ontwikkeling (H2O). Denk aan aandacht voor werknemers op het gebied van (talent)-ontwikkeling, de balans tussen werk en privé, hybride werken en overige arbeidsomstandigheden.

Daarnaast worden de BRAVO-thema's (bewegen, roken, alcohol, voeding en ontspanning) die ingezet worden voor onze inwoners ook ingezet voor onze werknemers.

Als gemeente dragen we bij aan de duurzaamheidsambities door hybride werken te faciliteren. Dat zal leiden tot minder CO2-uitstoot.

Digitaal vaardig en digitaal veilig werken

Onze organisatie heeft geïnvesteerd in digitale vaardigheden en bewustwording op het gebied van digitale veiligheid. In de onboarding van nieuwe medewerkers wordt aandacht besteed aan de

informatiebeveiliging en privacy. Daarnaast zijn op het intranet regelmatig nieuwsberichten over informatiebeveiliging gepubliceerd. Hiermee is getracht de bewustwording over digitaal veilig werken op peil te houden en zo mogelijk te verhogen. Ook zijn er technische maatregelen doorgevoerd om de digitale veiligheid te borgen.

Hybride werken

De raad stelde geld beschikbaar om binnen de gemeente hybride werken in te voeren. We zijn daardoor in staat om een aantrekkelijk werkgever te blijven en dat is ook nodig in deze krappe arbeidsmarkt. Doel is flexibel te werken qua tijd, locatie en de wijze waarop het werk plaatsvindt. Het is een hedendaagse ontwikkeling die past bij een flexibele, wendbare en moderne werkgever die nog beter wil worden in haar dienstverlening richting inwoners. Flexibel werken draagt daarnaast ook bij aan een goede en gezonde balans tussen werk en privé.

Om dit goed te ondersteunen zijn alle werkplekken voorzien van de juiste bureaus en andere benodigde middelen. Gevolg is dat er meer overlegplekken, videobelwerkplekken en stiltewerkplekken beschikbaar zijn. Waar mogelijk zijn deze met tweedehands kantoormeubilair heringericht. En er zijn nu meer flexibele werkplekken beschikbaar. Op 1 april 2023 is de regeling tijd- en plaats onafhankelijk werken van kracht geworden. Met deze twee stappen is invulling gegeven aan hybride werken binnen de gemeente.

Van het incidenteel beschikbare budget van € 287.000, voor bureaus en andere middelen op kantoor, is nog beschikbaar € 40.000. Bij de evaluatie in 2024 wordt bekeken welke aanpassingen nog nodig zijn. Het resterende budget kan hiervoor worden ingezet.

Van het structurele budget voor vergoedingen vanuit de regeling tijd- en plaats onafhankelijk werken is van het budget voor 2023 van € 160.000 in totaal € 34.000 uitgegeven. Dat is een stuk minder dan begroot. We komen bij de 2e berap 2024 hierop terug als blijkt dat deze lagere uitgave een structureel karakter heeft.

Integriteit

Onze organisatie voldoet aan de basisvoorwaarden voor een goed integriteitsbeleid (tevens onderdeel van het Personeelshandboek). Denk hierbij aan het hebben van vertrouwenspersonen, een gedragscode voor ambtenaren en bestuurders én een klokkenluidersregeling. In 2023 is het Personeelshandboek geactualiseerd.

Inkoop- en aanbesteding

Algemeen

De inkoop samenwerking met de Twentse gemeenten verloopt conform het convenant inkoop samenwerking 14 Twentse gemeenten. Het convenant wordt jaarlijks geëvalueerd.

Het onderzoek ten aanzien van professionalisering van inkoop, contractmanagement en contractbeheer heeft geresulteerd in een voorstel in de zomerbrief 2023 (punt 4). De raad stelde ons op basis van dit voorstel een structureel budget ter beschikking voor enkele nieuwe functies waaronder een contractmanager en contractbeheerder. Per 1 januari 2024 zijn de inkoopcoördinator en inkoopadviseur gestart. De contractmanager en contractbeheerder per 1 februari 2024.

Gids proportionaliteit

Op grond van de BBV-voorschriften moeten wij in de paragraaf Bedrijfsvoering rapporteren als de normen uit de (aanbestedings-) Gids proportionaliteit veelvuldig niet nageleefd worden of slecht gedocumenteerd en/of gemotiveerd zijn. Als daarvan sprake zou zijn, leidt dit tot een formele (procedurele) fout maar niet tot een financiële onrechtmatigheidsfout.

Het begrip 'veelvuldig' is in die voorschriften niet nader gedefinieerd.

Ook zijn in de Gids Proportionaliteit geen bedragen genoemd waarboven meervoudig aanbesteed moet worden. Daarbij komt dat binnen onze organisatie niet altijd wordt vastgelegd of er enkelvoudig of meervoudig onderhands is aanbesteed. Een conclusie over de naleving van de Gids proportionaliteit is daarmee moeilijk te trekken. Wij hebben de indruk dat het om meer dan incidentele gevallen gaat waarin er ten onrechte enkelvoudig onderhands is aanbesteed.

Informatievoorziening en automatisering

Organisatieplan I&A

Er is afgesproken dat er na een half jaar een tussenevaluatie op de manier van werken en het Regiebureau I&A zal plaatsvinden, waarbij we nieuwe inzichten vanuit de organisatie en het team kunnen gebruiken. Op de indicatieve taakomschrijvingen, zoals beschreven in het Organisatieplan Regiebureau I&A, is in 2023 een eerste inventarisatie en update gedaan. Bij een eerstvolgende HR21 actualisatieronde worden deze taakomschrijvingen meegenomen. Het Regiebureau I&A is in bedrijf en de functies zijn allemaal ingevuld, grotendeels met vaste medewerkers en waar nodig met inhuur.

Regiebureau I&A

We zijn in 2023 druk bezig geweest met het inrichten van het Regiebureau I&A in lijn met de eerder vastgestelde visie Regievoering I&A. Momenteel hebben wij voor het merendeel van de functies vaste medewerkers in dienst. Op een aantal onderdelen hebben wij nog wel moeten inhuren, zoals het technisch applicatiebeheer.

Hieraan zitten meerkosten verbonden die in de jaarrekening zullen worden meegenomen. In oktober 2023 is gestart met de doorontwikkeling van het Regiebureau I&A middels het implementatieplan. Hierin zijn eind 2023 de eerste stappen gezet en dit zal medio 2024 worden afgerond.

Rekenkamercommissie

2023 stond voor de rekenkamercommissie vooral in het teken van de transitie naar rekenkamer per 1 januari 2024. Er is een drietal gezamenlijke onderzoeken opgeleverd. In samenwerking met de overige Twentse rekenkamers is het onderzoek 'Toezicht en handhaving fysieke leefomgeving door de Omgevingsdienst Twente' en de QuickScan begrotingen Gemeenschappelijke Regelingen OmgevingsDienst Twente (ODT) opgeleverd. Met een zogenoemd DoeMee onderzoek, onder auspiciën van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies, is het onderzoek naar de klachtenafhandeling van gemeenten opgeleverd. De rekenkamercommissie houdt als gevolg van een wetswijziging van rechtswege op te bestaan. Hiervoor in de plaats is

per 1 januari 2024 een rekenkamer in het leven geroepen.

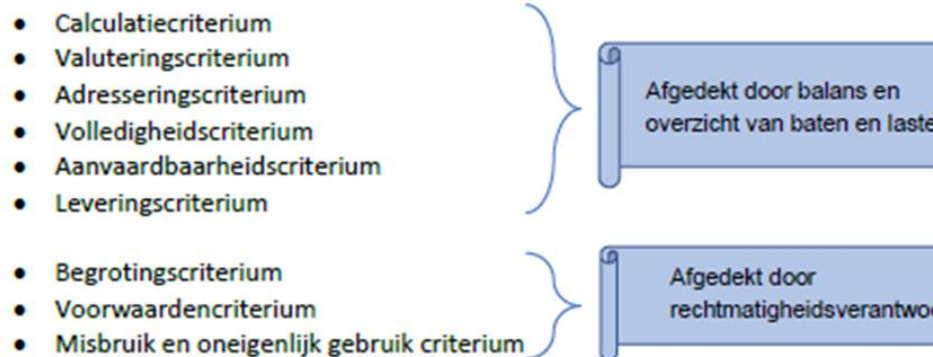
Doelmatigheidsonderzoek

In 2023 zijn géén onderzoeken op grond van artikel 213A Gemeentewet, de zogeheten doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken uitgevoerd. Dit vloeit voort uit de prioriteit die in afgelopen jaren is gegeven aan de wederopbouw na de hack. Met de auditcommissie is besproken om de onderzoeken ingaande 2024 te hervatten en qua onderwerpkeuze aan te sluiten bij regulier geplande evaluaties.

Rechtmatigheid algemeen

In 2023 zijn in samenspraak met de accountant voorbereidingen getroffen om ingaande begrotingsjaar 2023 een nieuwe rechtmatigheidsverantwoording te kunnen gaan afgeven aan de raad, hetgeen tot dusver aan de accountant was voorbehouden. Complicerende factor hierbij was dat definitieve duidelijkheid vanuit de wetgever erg lang op zich heeft laten wachten.

In de jaarrekening leggen wij verantwoording af over negen criteria van de rechtmatigheid.



De eerste 6 criteria gaan over getrouwheid en rechtmatigheid. Zij komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. Deze criteria worden afgedekt door het getrouwe beeld. Zij hoeven daarom niet afzonderlijk vermeld te worden in de rechtmatigheidsverantwoording. Vanzelfsprekend maken deze criteria wel onderdeel uit van de reguliere jaarrekeningcontrole.

De volgende 3 criteria:

- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium,

gaan alleen over rechtmatigheid. Zij komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording.

De negen criteria gelden ook als uitgangspunt vanuit de wetgever. De reikwijdte van de verantwoording wijzigt niet ten opzichte van de situatie tot en met 2022, waarin de accountant het oordeel heeft afgegeven.

Wat verandert er nu precies?

Vanaf 1 januari 2023 verklaart het college zelf of de gemeente (financieel) rechtmatig heeft gehandeld, in plaats van de accountant. Dit geldt ook voor de begrotingsrechtmatigheid. Voorheen controleerde de accountant dit, maar nu neemt het college die verantwoordelijkheid over.

Met de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording geven we de raad een completer beeld van begrotingsonrechtmatigheden. Dit omvat niet alleen overschrijdingen van de lasten, waar de accountant zich alleen op richtte, maar ook lagere lasten en hogere of lagere baten. Dus ook waar we minder hebben uitgegeven of extra inkomsten hebben verkregen. Hierbij is het uitgangspunt dat bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten

dan begroot dit in beginsel niet als onrechtmatig wordt beschouwd. Voorwaarde is dan wel dat deze tijdig worden gemeld aan de raad.

Rechtmatigheidsverantwoording

Op grond van de Financiële verordening 2023 nemen wij nu voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening 2023. Daarin rapporteren wij aan de raad over:

- a. fouten, met een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves;
- b. onduidelijkheden, met een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves.

Van onduidelijkheden is sprake als deskundigen met elkaar van mening verschillen over de uitleg van regelgeving.

De verantwoordingsgrens bedraagt voor het boekjaar 2023: € 4.341.694.

Het totaal aan financiële onrechtmatigheden bedraagt € 5.671.812. Daarmee wordt de verantwoordingsgrens overschreden en hebben wij

dit opgenomen rechtmatigheidsverklaring, als onderdeel van de jaarrekening.

Nieuw is dat ook acceptabele afwijkingen van de begroting hierin meelopen, ook al lichten we deze elders toe in financiële analyses. Niet-acceptabele afwijkingen (fouten) lichten we toe in deze paragraaf.

De accountant controleert niet expliciet op rechtmatigheid, maar beoordeelt wel of de rechtmatigheidsverantwoording waarheidsgetrouw is. Als dit het geval is, zal dit geen gevolgen hebben voor de accountantsverklaring.

Nadere toelichting op geconstateerde fouten en onduidelijkheden groter dan 3,3% van de hierboven genoemde verantwoordingsgrens (de rapportagegrens)

Deze toelichting heeft, zoals eerder vermeld, op grond van de Financiële verordening 2023 betrekking op het Begrotings-, het Voorwaarden en het Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De rapportagegrens bedraagt voor het boekjaar 2023 € 143.276.

Het begrotingscriterium

In de door de raad vastgestelde financiële verordening hebben we regels opgenomen over de begrotingsrechtmatigheid. Dit heeft invloed op hoe we in de jaarstukken verantwoording afleggen over de besteding van de in de begroting vastgestelde budgetten.

Uitgangspunt is dat iedere overschrijding van de begrote lasten als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen zijn acceptabel in de volgende situaties:

- a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage of afzonderlijk besluit door de raad voor het einde van het betreffende begrotingsjaar.

Begrotingsonrechtmatigheden die als acceptabel zijn aangemerkt, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden). Uitgangspunt is

dat bij overschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten dan begroot dit in beginsel niet als onrechtmatig wordt beschouwd. Voorwaarde is dan wel dat deze tijdig worden gemeld aan de raad.

Zoals blijkt uit de rechtmatigheidsverantwoording zijn niet alle begrotingsafwijkingen op grond van hetgeen de raad heeft vastgesteld acceptabel. Voor het begrotingscriterium betreft de rechtmatigheidsfout € 532.224. Voor de rechtmatigheidsfout boven de rapportagegrens van € 143.276 wordt hieronder onder toelichting gegeven.

Krediet vervanging toplaag VV Twente

Voor VV Twente zijn werkzaamheden uitgevoerd voor de vervanging van de toplaag.

In verband met een glauconietverontreiniging heeft een complete renovatie van het kunstgrasveld moeten plaatsvinden met een forse overschrijding tot gevolg. Via de Spuk-regeling is van het Rijk een voorschotsubsidie ontvangen op onze aanvragen.

Het voorwaardencriterium

Binnen dit criterium zijn bij de volgende

onderwerpen overschrijdingen groter dan de rapportagegrens geconstateerd.

Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed.

De inkopen van diensten en leveringen groter dan € 215.000 en werken groter dan € 5.382.000 dienen Europees te worden aanbesteed. Bij de inkopen is dat bij 20 leveranciers onrechte niet gebeurd. Dit leidt tot een financiële onrechtmatigheid van 1,8 miljoen.

Begin 2024 is een professionalisering van inkoop, contractmanagement en contractbeheer gerealiseerd (zie ook het onderdeel 'Inkoop- en aanbesteding' op pagina 111). Daardoor zijn wij in staat beter sturen op de aanbestedingen en daarmee de rechtmatigheid daarvan.

Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Binnen dit criterium zijn bij de volgende onderwerpen overschrijdingen groter dan de rapportagegrens geconstateerd.

Controles van de identiteit van de client zijn bij verstrekte WMO-voorzieningen WMO niet afdoende vastgelegd.

De controle op de identiteit van de client is in 2023 uitgevoerd op de zelfde wijze als voorgaande jaren, waarbij dit bij de accountantscontrole niet heeft geleid tot een financiële onrechtmatigheid.

Echter in december 2023 heeft de commissie BBV verduidelijkt dat in het geval de controle van de identiteit niet aantoonbaar in het dossier is vastgelegd, dit moet worden aangemerkt als een financiële onrechtmatigheid.

Hiervan is binnen onze gemeente in 2023 voor bijna de helft van de gecontroleerde dossiers sprake. Dit leidt tot een financiële onrechtmatigheid van € 3.336 miljoen.

Inmiddels voorziet de werkwijze bij de beoordeling van aanvragen wel in het vastleggen van de controle op de identiteit.

Financiële nota's

Op grond van artikel 212 Gemeentewet stelt de gemeenteraad bij verordening de uitgangspunten vast voor het financiële beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Als

basis kennen we de [Financiële verordening Hof van Twente 2023](#). Hierop zijn de volgende nota's gebaseerd:

- [Nota waardering en afschrijving vaste activa 2022](#)
- [Nota reserves en voorzieningen 2022](#)
- [Treasurystatuut 2021](#)
- [Nota Risicomanagement](#)
- [Nota Grondbeleid](#)

Op 8 december 2023 is de financiële verordening Hof van Twente 2023 vastgesteld door de raad. Deze verordening treedt in werking per 8 december 2023 met dien verstande dat de financiële verordening uit 2017 van toepassing blijft op de jaarrekening en het jaarverslag en bijbehorende stukken van het begrotingsjaar voorafgaand aan het jaar waarin deze verordening in werking treedt en op de begroting, jaarrekening en jaarverslag en bijbehorende stukken van het begrotingsjaar dat samenvalt met het jaar waarin deze verordening in werking treedt.

De actualisatie van de nota risicomanagement en de nota grondbeleid is doorgeschoven naar 2024.

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

De Provincie Overijssel houdt interbestuurlijk toezicht (hierna: IBT) op de volgende zes domeinen bij gemeenten: Financiën, Wro (Wet ruimtelijke ordening), Erfgoed, Informatie-en archiefbeheer, Huisvesting statushouders & Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). Het IBT-beeld wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt aan de hand van een "stoplichtmodel" (groen, oranje of rood) voor het totaalbeeld en daarnaast voor de zes domeinen afzonderlijk. Het "beoordelingskader IBT" van de provincie vormt al jaren de basis voor de IBT-beoordelingen van de gemeenten. Dit is ook opgenomen in de nieuwe IBT-bestuursovereenkomst. Zoals in de bestuursovereenkomst wordt aangegeven wordt het beoordelingskader jaarlijks, nadat er overleg heeft plaatsgevonden met gemeenten, door Gedeputeerde Staten (GS) vastgesteld.

Vorig jaar kleurde het IBT-totaalbeeld voor Hof van Twente groen. GS hebben op 16 april 2024 het IBT-beeld voor Hof van Twente vastgesteld voor 2023.

Het IBT-totaalbeeld voor Hof van Twente kleurt dit jaar oranje.

Deze oranje kleur geldt ook voor de vier individuele domeinen Financiën, Wro, Huisvesting statushouders en Informatie- en archiefbeheer. Dit heeft onder andere te maken met de hack en de nasleep daarvan. De oranje kleur op het domein Huisvesting statushouders komt voort uit het feit dat wij niet volledig hebben voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de 2^e helft van 2023.

De oranje kleur op het domein Financiën is het gevolg van het structureel tekort in de meerjarenraming. Voor het domein Wro geldt dat

voor delen van het grondgebied de omgevingsvisies niet actueel zijn. De Provincie zal dit jaar contact blijven onderhouden met onze gemeente.

De domeinen Wabo en erfgoed kleuren groen. Voor deze domeinen geldt dat de gemeente voldoet aan de in het beoordelingskader gestelde criteria en dat wij de werkzaamheden op deze domeinen naar behoren uitvoeren.

Beleidsindicatoren

Formatie					
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Prim. begr. 2023	Begr. na wijz. 2023	Realisatie 2023
Aantal inwoners	35.040	35.056	35.000	35.000	35.455
Aantal fte's formatie	214	222	217	217	217
Fte's per 1.000 inwoners	6,11	6,33	6,20	6,20	6,12

Apparaatskosten					
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Prim. begr. 2023	Begr. na wijz. 2023	Realisatie 2023
Totale apparaatskosten	19.623.704	19.722.449	21.383.596	26.628.659	25.117.837
Aantal inwoners	35.040	35.056	35.000	35.000	35.455
Kosten per inwoner	€ 560,04	€ 562,60	€ 610,96	€ 760,82	€ 708,44

Externe inhuur					
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Prim. begr. 2023	Begr. na wijz. 2023	Realisatie 2023
Externe inhuurkosten	1.509.350	3.626.000	640.535	3.069.525	3.574.357
Totale loonsom + inhuur	17.942.717	20.380.474	19.250.876	23.116.025	21.116.806
Inhuurkosten als % van totale loonsom + totale kosten externe inhuur	8,4%	17,8%	3,3%	13,3%	16,9%

Bezetting					
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Prim. begr. 2023	Begr. na wijz. 2023	Realisatie 2023
Aantal inwoners	35.040	35.056	35.000	35.000	35.455
Aantal fte's bezetting	205	208	203	203	218
Fte's per 1.000 inwoners	5,85	5,93	5,79	5,79	6,16

Overhead					
	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Prim. begr. 2023	Begr. na wijz. 2023	Realisatie 2023
Overheadkosten	10.794.750	12.448.449	11.600.675	15.075.471	14.576.951
Totale kosten	98.612.736	105.138.927	98.437.173	122.119.435	144.837.552
Overheadkosten als % van totale lasten	10,9%	11,8%	11,8%	12,3%	10,1%

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Algemeen

Voor de uitvoering van een aantal taken heeft de gemeente Hof van Twente zich verbonden met andere partijen. Daarbij kent de regionale samenwerking verschillende varianten. Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn, op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), die rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan: beschikbaar gestelde middelen, die kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij of waarvoor aansprakelijkheid van de gemeente bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet na kan komen. Over het algemeen gaat het bij

verbonden partijen om vennootschappen waar de gemeente aandelen in heeft en gemeenschappelijke regelingen, zoals de Samen Twente en de Veiligheidsregio, waarin bij wijze van verlengd lokaal bestuur publieke belangen worden gediend. De deelname in rechtspersonen is voor een deel historisch gegroeid. Deze zijn vooral ingegeven door het feit dat private partijen in het verleden bepaalde publieke belangen niet of onvoldoende konden waarborgen.

Instellingen waar de gemeente door een subsidierelatie uitvoering van beleid tracht te bereiken, behoren in dit kader niet tot de verbonden partijen. Vormen van samenwerking die niet in rechtspersonen zijn ondergebracht behoren eveneens niet tot verbonden partijen. Uiteraard blijft de gemeente de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen, direct dan wel indirect.

In paragraaf 2 wordt gekeken naar de risico's en het (benodigde) weerstandsvermogen van verbonden partijen.

Grip op verbonden partijen / Top X

De Nota verbonden partijen van november 2015 is een leidraad voor beleid, structuur, sturing en grip op de verbonden partijen vanuit het college en de raad en hun afgevaardigde bestuursleden.

Van alle verbonden partijen is een dynamische “top X” benoemd waarvan het wenselijk wordt geacht om die nadrukkelijker te monitoren gezien de belangen die hiermee kunnen spelen:

1. Samen Twente
2. Omgevingsdienst Twente
3. SWB
4. Twence

Ontwikkelingen verbonden partijen

Per verbonden partij wordt kort het doel, de bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en, voor zover van toepassing, relevante ontwikkelingen beschreven. Daarna is een tabel opgenomen met de (minimale) financiële gegevens. Deze zijn deels op basis van vastgestelde gegevens, deels op basis van (afgegeven) indicaties (BBV-voorschriften).

Wijziging (Wet) gemeenschappelijke regelingen

Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wijziging heeft als voornaamste doelstelling de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Per gemeenschappelijke regeling dienen hiervoor de aanpassingen in de regelingen te worden voorgelegd aan alle deelnemende gemeenten. Daarbij biedt dit ook de gelegenheid om de regelingen waar nodig te actualiseren. In oktober/november 2023 zijn de conceptregelingen aan de gemeenteraad voorgelegd voor zienswijzen. Vanuit Hof van Twente zijn geen zienswijzen ingediend. In 2024 worden nogmaals de definitieve versies voorgelegd. De doorlooptijd van de besluitvorming is erop gericht om voor 1 juli 2024 de wijzigingen te implementeren.

Gemeenschappelijke regelingen

Samen Twente

De (gezondheids)organisatie bestaat uit de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Twente (GGD Twente), Veilig Thuis Twente (VTT) en de

Organisatie voor (inkoop van) Zorg en Jeugd in Twente (OZJT). Zowel Kennispunt Twente als Samen14 en Twentse Koers zijn als gast ondergebracht.

Eind 2022 is besloten te stoppen met de ontwikkeling van het digitaal jeugdossier (GGiD). De directe financiële consequenties zijn verwerkt in de jaarstukken 2022 van Samen Twente. Het proces van de verdere afwikkeling van het GGiD loopt nog door.

Veiligheidsregio Twente

In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilig Twente. De VRT zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen (wettelijke verplichting).

Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT voert sinds 2019 milieutaken uit voor de Twentse gemeenten. Belangrijke ontwikkelingen rondom de OD Twente in 2023 zijn de invoering van de Omgevingswet en de introductie van

outputfinanciering waardoor de gemeente gaat betalen voor het aantal afgenomen diensten.

In 2023 hebben wij de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers gemonitord en verbeterd in de rol van accounthouder. We zullen de processen zorgvuldig monitoren en bijstellen waar nodig, op basis van de geldende dienstverleningsovereenkomst.

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap houdt zich bezig met exploitatie en beheer van de recreatieparken Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden). Daarnaast onderhoudt Routenetwerken Twente ruim 10.000 km recreatieve Twentse routes voor fietsen, wandelen, mountainbiken, paardrijden en auto's. Tot slot regelt het recreatieschap toeristische promotie en marketing.

SWB

De gemeente Hof van Twente heeft de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening en de uitvoering van 'Nieuw Beschut' gemandateerd aan SWB. Daarnaast is de SWB ketenpartner en voorkeursleverancier voor

de uitvoering van arbeidsontwikkeling binnen de Participatiewet. SWB voert in het kader van de ketensamenwerking met gemeenten en het Werkplein verschillende soorten re-integratietrajecten uit voor de gemeentelijke doelgroep van de Participatiewet.

Onder de naam Gildebor wordt het beheer en onderhoud van de openbare ruimte voor de gemeenten Hengelo en Hof van Twente uitgevoerd. In 2023 is de strategienota geactualiseerd. De kern van de doorontwikkeling van SWB is gericht op arbeidsontwikkeling. De komende jaren wordt ingezet op het versterken van: arbeidsontwikkeling, Gildebor, partnerschap met gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs, indentiteit en profilering en een duurzame bedrijfsvoering.

Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank is een kredietbank die (financiële) dienstverlening aan biedt aan mensen die financiële problemen ondervinden. Het gaat hier om kredietverlening, budgetbeheer, schuldhulpverlening en bij bewindsvoering schuldsanering.

Crematoria Twente

Deze organisatie zorgt voor het in stand houden en exploiteren van crematoriumvoorzieningen in de regio. De deelname wordt beschouwd als een publieke taak bij een brede invulling van de Wet lijkbezorging.

Euregio

De grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerking die plaatsvindt in Euregio-verband kent belangrijke toeristische en economische pijlers. De Euregio houdt zich bezig met belangenbehartiging, samenwerking op sociaal-cultureel gebied, advisering met betrekking tot grensoverschrijdend werknemersverkeer, het versterken van de economische structuur via Interreg-fondsen en intergemeentelijke samenwerking in de meest brede zin van het woord.

Vennootschappen en coöperaties

Twence

Het doel van Twence is de terugwinning van grondstoffen en energie uit afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie).

Het afgelopen jaar is gewerkt aan de actualisatie van het strategische beleidsplan 2024-2027. Na consultatie van de gemeenteraden is deze eind 2023 vastgesteld door de aandeelhoudersvergadering. De wens van een aantal aandeelhouders die hebben aangegeven niet langer aandeelhouder te willen zijn blijft onderwerp van gesprek. Daarnaast loopt er een juridische procedure die door Afvalverwerking Rijnmond (AVR) is gestart tegen Twence en de aandeelhoudende gemeenten ten aanzien van de investingsconstructie.

Twente Milieu

Twente Milieu is actief op het gebied van afvalinzameling, om uitvoering te geven aan de wettelijke zorgplicht van de deelnemende gemeenten. Daarnaast voert men het beheer van de openbare ruimte uit voor enkele van die gemeenten. Bij het inzamelen van afval richt Twente Milieu zich op hergebruik van grondstoffen. Het afgelopen jaar is gewerkt aan de actualisatie van het strategische beleidsplan 2024-2027. Na consultatie van de gemeenteraden is deze eind 2023 vastgesteld door de aandeelhoudersvergadering.

Cogas

Cogas zorgt voor het beheren, onderhouden en verbeteren van infrastructuur in Oost-Nederland voor gas en elektriciteit en stadsverwarming en duurzame energie. De ambitie van Cogas is om in de energietransitie een belangrijke rol voor haar aandeelhouders en daarmee voor de regio te blijven vervullen.

De wet VET (Wet Voortgang Energie Transitie) legt daarbij beperkingen op aan de activiteiten die een netwerkbedrijf mag ontwikkelen. De benodigde investeringen in de energietransitie kunnen de vermogenspositie en het dividend onder druk zetten. Met een actualisatie van het dividendbeleid vanaf 2027 wordt hier aan tegemoet gekomen. Effectief leidt dit tot een lager dividendum vanaf 2028.

Cogas en Twence werken aan de (mogelijke) ontwikkeling van een warmtenet in het stedelijk gebied van Twente. In 2023 is door het Rijk daarvoor een subsidie toegekend.

Vitens

Het waterleidingbedrijf wil op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid). Door

de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een enorme investeringsopgave waardoor het resultaat onder druk staat. Vitens keert conform afspraak geen dividend uit.

BNG Bank

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De BNG biedt financiële diensten op maat zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen.

Wadinko

Wadinko is een participatiemaatschappij, die vooral in Overijssel actief is. Het voornaamste doel is bevordering van de regionale werkgelegenheid.

Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek

Het industrieterrein Zenkeldamshoek in Goor wordt in het kader van een publiekrechtelijke samenwerkingsovereenkomst ontwikkeld door de gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling. De verdere ontwikkeling geschiedt vanuit de samenwerkingsovereenkomst Ontwikkelingsmaatschappij

Zenkeldamshoek (OMZ) en een eind 2013 daaraan toegevoegde Allonge. De gemeente heeft hierbij 50% zeggenschap en is voor 20% risicodragend in deze participatie.

Er is geen externe financiering meer noodzakelijk. De reserve garantstellingsprovisie van de gemeente ter grootte van € 232.767 valt in 2023 vrij. De looptijd van de grondexploitatie eindigt ultimo 2025.

Enexis

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren. De energietransitie heeft grote impact op de activiteiten en investeringsniveau van Enexis. De huidige (tarief)regulering faciliteert deze groei in investeringen onvoldoende. Om de groei als gevolg van de energietransitie ook in de toekomst te kunnen financieren kijkt Enexis kritisch naar haar eigen

efficiency en is in gesprek met de reguleringsinstanties en haar aandeelhouders.

Ondanks de inspanningen is het verschil tussen wat nodig is en wat kan worden gerealiseerd in bestaande en nieuwe netwerken het afgelopen jaar groter geworden.

PBE en CSV

De vennootschappen Publiek Belang Elektriciteitsproductie (PBE) en Claim Staat Vennootschap (CSV) zijn opgericht ter afwikkeling van zaken die voortkomen uit de verkoop van Essent in 2008. In 2024 zal PBE worden ontbonden. CSV zal voorlopig nog voortbestaan.

Zuiver Hof van Twente

De duurzaamheidsdoelstelling van de gemeente is een energieneutraal Hof van Twente in 2035. Zuiver BV beoogt hieraan een bijdrage te leveren door het ontwikkelen van projecten die gericht zijn op de lokale opwekking van duurzame energie. Het zonnepark Entersestraat is sinds 2020 operationeel. Voor het zonnepark Herike-Elsen wordt met ECHT, Hof op Rozen en de buurtcoöperatie toegewerkt naar een gezamenlijke realisatie van het

zonnepark. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet richting een centrale Groen Gas Hub.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

De VNG behartigt de belangen van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet. Daarnaast adviseert de VNG alle leden over actuele ontwikkelingen.

VNG Overijssel

Dit is de Provinciale afdeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Ze zorgt voor Behartiging van de gezamenlijke Overijsselse belangen (adviseren, coördineren en stimuleren).

P10

De P10 is een samenwerkingsverband tussen, inmiddels 32, plattelandsgemeenten in Nederland. Samen trekken deze gemeenten op in de behartiging van plattelandbelangen richting de landelijke overheid, Brussel en de VNG. Burgemeester Ellen Nauta is de voorzitter van de P10. Vanaf 2023 valt daarmee de uitvoerings-

organisatie ook onder beheer van Hof van Twente.
Zie verder de beleidsmatige verantwoording in
programma 1.

Vegann

Vegann is de Vereniging van gemeentelijke
aandeelhouders binnen Noord-Nederland van
netwerkbedrijf Enexis. Namens deze gemeenten is
Vegann lid van de Aandeelhouderscommissie en
Aandeelhoudersvergadering Enexis en verwoordt
hierin de stem van de aandeelhoudende noordelijke
gemeenten.

Financiële gegevens verbonden partijen

Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel Hof van Twente	Eigen vermogen 31-12-2022	Eigen vermogen 31-12-2023	Eigen vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2023	Vreemd vermogen 31-12-2024	Resultaat 2022	Resultaat 2023	Resultaat 2024	Dividend / Bijdrage (-) 2022	Dividend / Bijdrage (-) 2023	Dividend / Bijdrage (-) 2024
Gemeenschappelijke regelingen														
Samen Twente	Hoog	5,5%	12.787.000	4.774.000	4.729.000	12.561.000	16.219.000	13.999.000	31.000	-	-	1.828.000	-1.833.000	-2.010.000
Veiligheidsregio Twente	Gemiddeld	5,5%	1.963.000	463.000	55.000	65.667.000	69.122.000	82.077.000	703.000	-	-	-2.622.000	-2.751.000	-2.952.000
Omgevingsdienst Twente	Hoog	8,3%	1.786.000	1.089.000	1.089.000	2.422.000	715.000	824.000	399.000	-	-	-1.492.000	-1.300.000	-1.735.000
Recreatieschap Twente	Laag	5,5%	871.000	740.000	871.000	4.204.000	3.482.000	3.805.000	147.000	-	-	-159.000	-165.000	-218.000
SWB	Hoog	33,3%	5.010.000	3.581.000	2.958.000	5.613.000	5.600.000	6.000.000	-1.057.000	-1.039.000	-391.000	-6.600.000	-6.600.000	-6.700.000
Stadsbank Oost Nederland	Gemiddeld	4,5%	1.349.000	1.349.000	1.290.000	15.215.000	15.215.000	5.790.000	366.000	-	-	-272.000	-300.000	-338.000
Crematoria Twente	Laag	5,0%	1.611.000	1.611.000	1.611.000	304.000	-	-	360.000	360.000	360.000	-	16.000	-
Euregio	Laag	0,8%	2.523.000	2.442.000	2.442.000	1.145.000	1.613.000	1.613.000	126.000	-90.000	-	-13.000	-13.000	-13.000
Vennootschappen en coöperaties														
Twence	Gemiddeld	5,5%	176 mln	-	-	163 mln	-	-	32,5 mln	-	-	335.000	885.000	195.000
Twente Milieu	Gemiddeld	7,9%	12,7 mln	-	-	15,6 mln	-	-	84.000	-	-	-	-	-
Cogas	Gemiddeld	13,2%	141,8 mln	-	-	111 mln	-	-	2,2 mln	-	-	1.326.000	1.326.000	1.326.000
Vitens	Gemiddeld	1,2%	649,5 mln	-	-	1.447,6 mln	-	-	8,2 mln	-	-	-	-	-
BNG Bank	Laag	0,3%	4.615 mln	-	-	112.074 mln	-	-	300 mln	-	-	359.000	393.000	200.000
Wadinko	Laag	6,0%	82,6 mln	-	-	8,5 mln	-	-	12,9 mln	-	-	181.000	90.000	72.000

Financiële gegevens verbonden partijen

Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel Hof van Twente	Eigen vermogen 31-12-2022	Eigen vermogen 31-12-2023	Eigen vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2022	Vreemd vermogen 31-12-2023	Vreemd vermogen 31-12-2024	Resultaat 2022	Resultaat 2023	Resultaat 2024	Dividend / Bijdrage (-) 2022	Dividend / Bijdrage (-) 2023	Dividend / Bijdrage (-) 2024
Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek BV	Laag	20%/50%	49.000	-	-	23.000	-	-	2.000	-	-	-	-	-
Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek CV	Laag	20%/50%	5,6 mln	-	-	163.000	-	-	264.000	-	-	-	-	-
Enexis	Gemiddeld	0,3%	5.441 mln	-	-	4.907 mln	-	-	1.300 mln	-	-	279.000	542.000	140.000
PBE	Laag	0,3%	1,5 mln	-	-	10.000	-	-	-50.000	-	-	-	-	-
CSV Amsterdam	Laag	0,3%	210.000	-	-	13.000	-	-	-100.000	-	-	-	-	-
Zuiver Hof van Twente	Gemiddeld	100,0%	440.000	-	-	50.000	-	-	195.000	-	-	-	-	-

* Financiële informatie verbonden partijen voor zover (actueel) bekend opgenomen.

* Dividend betreft de uitkering over het jaar waarin het resultaat wordt uitgekeerd.

Paragraaf 7: Grondbeleid

Beleid

Uitgangspunt vormt de in 2015 vastgestelde [Nota Grondbeleid](#). Het uitgangspunt hierbij is dat de gemeente actief sturing wenst te geven aan ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij past een actieve en regisserende rol, waarbij gemeente uitgezonderd de ontwikkeling van eigen gronden, een voorkeur heeft voor een faciliterend grondbeleid. Als de gemeentelijke regie zeer gewenst is, kan de gemeente een actieve rol innemen en gebruik maken van een budget voor strategische verwerving. In november 2021 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin is aangegeven de faciliterende rol los te laten en over te gaan naar een actief grondbeleid. De keuze zal worden opgenomen in de actualisatie van de nota grondbeleid in 2024. Dit betekent dat we naast het faciliterend grondbeleid vaker actief grondbeleid zullen toepassen.

Strategische verwerving

Jaarlijks wordt bij de vaststelling van de begroting door de raad een raamkrediet (€ 1,0 miljoen) voor strategische verwerving van gronden beschikbaar gesteld, bedoeld om slagvaardig te kunnen handelen. In 2023 is er 1 verwerving geweest. Dit betrof de aankoop van een perceel in Bentelo nabij de Hagmolenbeek.

Particuliere Plannen

Daar waar gekozen wordt voor faciliterend grondbeleid wordt gebruik gemaakt van het daarbij behorende instrumentarium. Daarbij wordt meestal gebruik gemaakt van een (anterieure) overeenkomst, waarbij het kostenverhaal voor de gemeente wordt geregeld. In 2023 zijn de volgende exploitatie-overeenkomsten gesloten:

- Delden, Nieuwstraat 2, realisatie 3 rijenwoningen;
- Hengevelde Weth Goselinkstraat ong, realisatie 1 woning;
- Hengevelde Goorseweg 13, realisatie 3 woningen;

- Diepenheim, Lindelaan 4, realisatie 5 woningen;
- Diepenheim, Leusensweide, 14 woningen.

Grondprijzen

In 2023 zijn de grondprijzen verhoogd met 6%. Daarmee bewegen de grondprijzen voor 2023 zich tussen € 227 en € 281 per m².

Winstneming grondexploitaties

In de vastgestelde nota grondbeleid van 2015 zijn ook de richtlijnen bij (tussentijds) winstneming vastgesteld. Bij het nemen van resultaten wordt het Percentage of completion toegepast. Resultaten van winstgevendende complexen worden afgezet tegen de raming van kosten en opbrengsten. Het nadelige saldo van de grondexploitaties voor 2023 op basis van deze methode is bepaald op € 62.000. Daarnaast is er voor het plan Kerkegaarden in Diepenheim een voorziening getroffen van € 123.000.

Weerstandsvermogen (zie ook paragraaf 2)

Het noodzakelijk weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's binnen de grondexploitaties wordt binnen de reserve grondexploitatie afgedekt.

De omvang van de reserve grondexploitatie komt bij de jaarrekening 2023 uit op ca. € 1,3 mln en de benodigde weerstandscapaciteit op € 1,0 mln. De ratio voor het aanwezige weerstandsvermogen komt daarna uit op 1,3 en bevindt zich daarmee binnen de geformuleerde marge tussen 1,0 en 1,4.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de invoering van de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven een belangrijke wijziging die veel gevolgen heeft voor met name de opzet van en administratie rond grondexploitaties. Inmiddels hebben we voor de jaren 2016 t/m 2022 aangifte gedaan. Voor deze aangiften is een jaarwinstberekeningssystematiek uitgewerkt die in lijn is met de vaststellings-overeenkomst gemeentelijke grondbedrijven (VSO). De jaarlijkse kosten komen ten laste van de reserve grondexploitatie. Voor 2023 waren deze kosten ca. € 65.000.

BBV- verslaggeving regels rondom grondexploitaties

Voor een goede uitvoering van deze nieuwe belastingplicht heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een Notitie

Grondexploitaties opgesteld. Vanaf juli 2019 is een nieuwe [Notitie Grondexploitaties](#) van de commissie BBV van toepassing.

Stand van zaken Grondexploitaties

Onderstaand wordt de stand van zaken van de grondexploitaties gegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in Gronden in exploitatie en Materiële vaste activa.

Gronden in exploitatie

Bentelo buiten

Vanuit de woonwensen is er, in een participatief traject middels collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) met potentiële bewoners, gewerkt aan de invulling van dit gebied. Dit heeft geresulteerd in een plan van 12 woningen en in 2022 zijn alle kavels ook verkocht.

De exploitatieopzet is bij de behandeling van de begroting in november 2023 herzien en komt naar verwachting uit op een positief resultaat van ca. € 20.000 (was € 53.000). Inmiddels is gestart met het woonrijpmaken en verwacht wordt dat dit in

2024 wordt afgerond. Nadat de woningen gerealiseerd zijn, wordt gestart met het woonrijpmaken. Het risicoprofiel is beperkt omdat alle kavels zijn verkocht.

Hemmelweg

Bij dit complex is de laatste kavel in 2023 verkocht, waarna het woonrijpmaken kan worden afgerond. Het risicoprofiel is beperkt.

Hemmelweg (volkstuinten)

In het voorjaar van 2019 is gestart met de planvorming voor deze locatie. In overleg met de dorpsraad is een groep starters geformeerd, die een voorkeur voor deze locatie hebben. Deze starters hebben geparticipeerd bij de ontwikkeling van dit gebied dat heeft geresulteerd in een plan voor 12 woningen. Het bestemmingsplan is in 2021 door de raad vastgesteld en was in maart 2023 onherroepelijk. De exploitatieopzet is in 2023 door de gemeenteraad vastgesteld en deze voorziet in een positief resultaat van € 57.000. Eind 2023 is gestart met het bouwrijpmaken. De meeste kavels worden verkocht aan de eerste groep starters die betrokken waren bij de planvorming. Verwacht

wordt dat alle kavels in 2024 worden verkocht. Daardoor is het risicoprofiel beperkt.

De Marke 3

Bij dit complex zijn in 2023 16 kavels verkocht. Voor de resterende 2 kavels van fase 2 wordt verwacht dat deze in 2024 worden verkocht. In 2023 is gestart met de bestemmingsplanprocedure voor fase 3. Hier worden ca. 20 woningen gerealiseerd. Nadat de woningen van fase 2 zijn gerealiseerd kan in 2024 gestart worden met het woonrijpmaken. In 2023 is de grondexploitatie herzien en deze voorziet in een positief resultaat van € 1.217.000 (was € 1.810.000). De belangrijkste reden voor het lagere resultaat is dat het programma is aangepast van vrijstaande woningen naar rijwoningen, waardoor sprake is van minder grondopbrengsten en meer infrastructurele kosten. Op basis van de systematiek van winstneming is de eerder gerealiseerde winst naar beneden gecorrigeerd met € 62.000. Het risicoprofiel voor dit complex is op dit moment beperkt.

De vastgestelde exploitatieopzet kent een positief resultaat dat ruim voldoende is om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen.

Locatie Kerkegaarden in Diepenheim

De locatie is een voormalige schoollocatie aan de Kerkegaarden 1 in Diepenheim ter grootte van bijna 2.000 m² en begin 2023 is een bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld en inmiddels is dit plan onherroepelijk. Het plan voorziet in 7 grondgebonden woningen voor starters. In november 2023 is de exploitatieopzet door de gemeenteraad vastgesteld. Deze exploitatieopzet voorziet in een tekort van € 123.000. Daarom is er een voorziening van € 123.000 getroffen voor dit tekort ten laste van de reserve grondexploitatie. In 2024 wordt gestart met de sloop en het bouwrijpmaken van deze locatie waarna in de 2e helft van 2024 gestart wordt met de uitgifte van de bouw kavels.

Materiële vaste activa

De Esch III

Het perceel ten behoeve het plan de Esch gebied 3 in Markelo is al jaren in gemeentelijk bezit. Medio 2022 is gestart met de voorbereidingen van de bestemmingsplanprocedure voor ca. 3 ha. Dit plan maakt onderdeel uit van het plan Markelo Noord. Het

betreft een gezamenlijk plan met de gronden ten westen van de Noordachtereschweg die in eigendom zijn bij een ontwikkelaar. Het is de bedoeling om in het gezamenlijke gebied de Esch 3 en Markelo Noord ca. 110 woningen te realiseren met een ontsluitingsweg naar de Holterweg voor de nieuwe woningen en de bestaande woningen op de Esch. Verwacht wordt dat het bestemmingsplan in de 2e helft van 2024 door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Aangezien de andere 3,6 ha van de Esch vooralsnog niet in ontwikkeling wordt genomen is dit deel toegevoegd aan de overige ruilgronden.

Schoollocaties Delden met sporthal de Reiger

In Delden is een nieuw integraal kindcentrum en een nieuwe sporthal gerealiseerd. Hierdoor zijn de schoollocaties Toonladder en Rannink en de locatie van de sporthal de Reiger vrijgekomen voor woningbouw. De locatie van de Toonladder wordt in samenhang met de sporthal ontwikkeld in één bestemmingsplan. Deze gezamenlijke locatie is ca. 10.000 m² groot. Dit bestemmingsplan dat voorziet in ca. 40 sociale huurappartementen en 17 grondgebonden woningen op de locatie van de Toonladder is in het 1e kwartaal van 2023 door de

gemeenteraad vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. Inmiddels is gestart met de voorbereidingen voor de sloop en het bouwrijpmaken. De exploitatieopzet komt medio 2024 in de gemeenteraad. Eind 2024 kan gestart worden met de uitgifte van de bouwkavels op de locatie van de Toonladder.

Het bestemmingsplan voor de locatie van de Ranninkschool is ook in 2023 vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. Op deze locatie van ca. 4.000 m² worden 12 appartementen in 2 bouwlagen gerealiseerd. Inmiddels is gestart met de voorbereidingen voor de sloop en het bouwrijpmaken. Verwacht wordt dat de locatie eind 2024 verkocht wordt aan een ontwikkelaar ten behoeve van de realisatie van de appartementen.

Schoollocatie in Markelo

In Markelo is een nieuw integraal kindcentrum gerealiseerd. Hierdoor is de locatie de Welp beschikbaar gekomen voor woningbouw. Vanaf begin 2023 wordt deze locatie tijdelijk gebruikt ten behoeve van de opvang voor asielzoekers. Verwacht wordt dat

in 2024 gekozen wordt voor de toekomstige invulling van de locatie.

Bentelo (Hagmolenbeek)

In het voorjaar van 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de aankoop van 2 ha nabij de Hagmolenbeek. In 2024 wordt gestart met het participatietraject ten behoeve van de planvorming voor woningbouw. Verwacht wordt dat het omgevingsplan in 2025 aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd.

Locatie Diepenheim Noord 3

Op deze locatie is een plan in voorbereiding voor ca. 20 woningen en 54 zorgeenheden nabij de Boinksweide. Verwacht wordt dat het omgevingsplan in de 2e helft van 2024 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Locatie Morsweg en voormalig Korfbalsterrein in Delden

Dit betreffen 2 locaties in Delden van elk ca. 1 ha. die mogelijkheden hebben om te ontwikkelen voor woningbouw in de komende jaren.

Locatie Goorseweg in Markelo

Voor de locatie van de kleine ijsbaan aan de Goorseweg in Markelo is een plan in voorbereiding voor de realisatie van een nieuwe brandweerkazerne. Daarna kan op de langere termijn de vrijkomende locatie aan de Schoolstraat ontwikkeld worden voor woningbouw.

Goor op Stoom (Bedrijfslocatie TSB-terrein)

Vanaf oktober 2020 is dit gebied in eigendom van de gemeente. Het gaat hierbij om 14 ha (waarvan 8 ha bedrijventerrein en 6 ha grasland). Aangevuld met het zwembadterrein, perceel Wheeweg, perceel Bouwens gaat het om 17,5 ha. Onder de werknaam **Op Stoom** wordt het gebied in delen ontwikkeld ten behoeve van Wonen, werken, behoud erfgoed, infrastructuur, biodiversiteit grond en water.

De rentelasten en overige exploitatielasten worden jaarlijks afgedekt door de huurinkomsten.

In 2021 zijn belangrijke stappen gezet door de aanleg van de ontsluitingsweg die Enterseweg verbindt met Bunschotenstraat en de werkzaamheden voor het masterplan.

In 2022 is het masterplan door de gemeenteraad vastgesteld. Tevens is gestart met de invulling van de zwembadlocatie en de parkrand zuid. Beide bestemmingsplannen zijn in 2023 onherroepelijk geworden. Deze bestemmingsplannen voorzien in de realisatie van 110 woningen, waarbij wordt gestart met de zwembadlocatie. Verwacht wordt dat de kavels begin 2025 worden uitgegeven. Eind 2022 is een subsidie vanuit het rijk (Woningbouwimpuls, WBI) van € 1.800.000 binnengehaald. Deze subsidie en de eerder toegekende subsidie van de provincie en het saldo van de huuropbrengsten zijn toegevoegd aan de Reserve TSB. Deze reserve is per 31-12-23 € 2.599.000 en is bedoeld voor toekomstige onrendabele onderdelen die gesaneerd moeten worden en het stadspark. In 2023 is ook gestart met de invulling van de noordelijke sportrand waar een locatie is aangewezen voor ca. 5 woonwagens. Tevens is in 2023 een start gemaakt met de ruimtelijke invulling van de fabriek.

Overige ruilgronden

De locaties Waterlanden en Entersestraat worden inmiddels gebruikt ten behoeve van zonneparken

voor een periode van 15 jaar. Daarmee worden de rentekosten afgedekt door de huurinkomsten.

Daarnaast heeft de raad op 29 juni 2021 ingestemd met de aankoop van ca. 2 ha aan de Herikerweg in Markelo voor de aanleg van een zonnepark. Verwacht wordt dat dit zonnepark in 2024 in gebruik kan worden genomen.

Daarnaast heeft de gemeente nog ruim 12 ha agrarische grond in bezit. Deze gronden zijn gewaardeerd tegen een agrarische waarde en daarmee zijn de risico's beperkt.

Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek (OMZ)

Dit betreft geen gemeentelijke grondexploitatie maar een publiek private samenwerking (PPS) en valt onder de deelnemingen (zie ook paragraaf verbonden partijen). De gemeente heeft hierbij 50% zeggenschap en is voor 20% risicodragend. De laatst vastgestelde grondexploitatie van februari 2024 kent een positief resultaat van € 1.600.000. Het bestemmingsplan voor de 2^e fase van Zenkeldamshoek (ca. 7 ha) is in 2022 onherroepelijk geworden. In 2023 is gestart met het bouwrijpmaken waarna de meeste kavels in de 1e

helpt van 2024 worden verkocht. Verwacht wordt dat eind 2025 het woonrijpmaken kan worden afgerond. Gezien bovengenoemd exploitatieresultaat zijn er geen risico's voor deze deelneming. Daarnaast zijn er in 2023 gesprekken geweest met de BNG gebiedsontwikkeling over de mogelijke overdracht van het restant van Zenkeldamshoek aan de gemeente.

Resultaten

Het eindresultaat van de actuele grondexploitaties zoals eerder genoemd, wordt geraamd op € 348.000 (exclusief effecten vennootschapsbelasting). Bij de paragraaf 7 van de begroting 2025 wordt ingegaan

op de gerealiseerde en verwachte resultaten van de grondexploitaties. Geconcludeerd wordt dat de risico's van de plannen die in exploitatie zijn beperkt zijn.

Bij de complexen voor de langere termijn worden de herziene exploitatieopzetten jaarlijks aan de gemeenteraad voorgelegd. Kleinere en binnenstedelijke plannen kennen financieel grotere risico's. Er is sprake van een minder gespannen woningmarkt dan de laatste jaren. Wel blijft de vraag naar betaalbare woningen voor alle doelgroepen groot. Het blijft zaak de veranderende marktomstandigheden te blijven volgen.

Paragraaf 8: Wet open overheid (Woo)

Wet open overheid

Vanaf 1 mei 2022 is een gedeelte van de Wet open overheid in werking getreden. Dit deel van de wet is een vervanging van, en een aanvulling op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dit onderdeel betreft de passieve openbaarmaking en heeft betrekking op Woo-verzoeken.

In 2023 zijn er 108 Woo verzoeken ingediend bij de gemeente. Dit is een forse toename ten opzichte van vorig jaar. Deze verzoeken zien op het openbaar maken van publieke informatie. Opvallend is dat een groot gedeelte van de verzoeken afkomstig is van één verzoeker (64 verzoeken).

Het tweede gedeelte van de wet verplicht overheidsorganisaties om bepaalde informatiecategorieën actief openbaar te maken. Denk hierbij aan raadstukken en bestuursstukken maar ook aan klachten en diverse beschikkingen. Het maakt deel uit van een verandering naar een meer open en transparante overheid.

Sinds 1 mei 2023 is een projectteam Wet open overheid aan het werk om de gemeente te laten voldoen aan de eisen van de Woo en om dit goed in de organisatie te implementeren. Het proces rondom de passieve openbaarmaking (fase 1) is in kaart gebracht en de wettelijk vereiste functionarissen zijn aangewezen. Het projectteam is momenteel nog bezig om ook de actieve openbaarmaking in kaart te brengen (fase 2).

De implementatie van de tweede fase van de Woo betekent dat we als gemeente zelf pro-actief informatie moeten delen met onze inwoners. Het gaat om informatie uit elf informatiecategorieën die we op termijn actief openbaar moeten maken. Voor deze tweede fase krijgen gemeenten meer tijd ter beschikking, in elk geval tot 2026. De elf categorieën zijn:

1. Wet- en regelgeving;
2. Organisatiegegevens;
3. Raadsstukken;
4. Bestuursstukken;
5. Stukken van adviescolleges;

6. Convenanten;
7. Jaarplannen en -verslagen;
8. Wob/Woo-verzoeken;
9. Onderzoeken;
10. Beschikkingen;
11. Klachten;

Van de elf categorieën die de wet voorschrijft zijn er een aantal waar we al (voor een deel) aan voldoen door informatie via de website of overheid.nl toegankelijk te maken of te publiceren. Denk hierbij aan de organisatiegegevens van de gemeente en wet- en regelgeving, zoals beleidsregels en verordeningen. Onder de Woo geldt dat dit gestructureerder plaats gaat vinden.

Om aan de publicatieplicht te voldoen wordt er van ons verwacht dat we door middel van de Woo-index (verwijsindex) informatie openbaar maken. Dit betekent dat we in eerste instantie de verplichte informatie op een eigen 'kanaal' moeten publiceren. De locatie van de informatie kan dan in de verwijsindex worden opgenomen (als zijnde een link). Alle openbaar te maken informatie wordt vanuit een publicatieplatform van de gemeente gelinkt aan die index. De Woo-index wordt zo een landelijke

zoekfunctie, waarbij mensen met behulp van links doorverwezen worden naar de publicatieplatforms van overheden. Dit is waarom de term verwijsindex vaak gebruikt wordt.

Door de Woo moeten we veel informatie openbaar maken. Het is daarbij belangrijk dat we ons bewust zijn van wat we opschrijven, zodat we niet iets openbaar maken wat we niet mogen op grond van de wet. Denk hierbij aan bijvoorbeeld persoonsgegevens.

Meer dan ooit moeten we er op alle niveaus in de organisatie van bewust zijn dat, met uitzondering van de in de Woo genoemde gronden, alles wat op schrift wordt gesteld onder de publicatieverplichtingen uit de Woo kan gaan vallen. Dit geldt ook voor het digitale berichtenverkeer zoals e-mail, SMS en WhatsApp.

Uitgangspunt is dat informatie openbaar is tenzij er een uitzondering uit de wet van toepassing is.

In samenwerking met de griffie zal aandacht worden geschonken aan de vraag hoe de Woo van invloed en van toepassing kan zijn op het werk van de gemeenteraad en van de gemeentelijke rekenkamer.

Bestuurlijke projecten en programma's

Onderstaand wordt per project/programma een toelichting gegeven. Daarna wordt dit hoofdstuk afgesloten met een financieel overzicht van de financiële stand van zaken.

1. Op Stoom

Er wordt gewerkt aan de uitvoering van het Masterplan Op Stoom, die op 8 februari 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.

Qua woningbouw is op 17 oktober 2023 het bestemmingsplan 'Goor, herziening Op Stoom Merelstraat' (deelgebied Stoombad) vastgesteld. Dit plan maakt de bouw van maximaal 34 woningen mogelijk van verschillende woningtypen. Het plan is op 14 december 2023 onherroepelijk geworden. Op 28 november 2023 is het bestemmingsplan 'Goor, herziening Op Stoom Steltloperstraat' (deelgebied Parkrand-Zuid) vastgesteld. Dit plan maakt de bouw van maximaal 80 woningen mogelijk van verschillende woningtypen. Tot slot is met ingang van 21 december 2023 het ontwerpbestemmingsplan 'Goor, herziening Op Stoom Gruttostraat' (deelgebied

Sportrand) ter inzage gelegd. Dit bestemmingsplan bevat in totaal 38 woningen, waaronder ook 5 woonwagenstandplaatsen. In totaal worden hiermee voor de parkranden maximaal 152 woningen mogelijk gemaakt.

Voor het deelgebied De Fabriek is in 2023 gewerkt aan een stedenbouwkundig plan op hoofdlijnen. Daarin wordt qua programma enerzijds rekening gehouden met ruimte voor circa 180 woningen en anderzijds voor commerciële functies zoals lichte bedrijvigheid.

Tot slot is het gehele terrein verhuurd. De nieuwe Evenementenhal is verbouwd en opgeleverd. Deze plek moet een impuls geven aan de bekendheid van het gebied en zorgen voor extra levendigheid in het gebied.

Financieel loopt het project positief, de huurinkomsten zijn positief en er zijn forse subsidies binnengehaald om de ambities te realiseren.

2. Biodiversiteit

Door het werken aan concrete projecten proberen we veel inwoners en ondernemers te betrekken bij onze “biodiversiteit uitdaging” en ons programma KleurRijkLeven zichtbaar te maken. In 2023 hebben we door de actie “Hof nog Groener” extra aandacht besteed aan kennisuitwisseling en communicatie. Samen met de partners in onze Kerngroep Groen en de Bibliotheken hebben we in september “de maand van het groen” gevierd. De diverse activiteiten zoals: de Dag van het Groen, Dichter bij de natuur, Groene Helden en het tonen van groene films trokken zeer veel aandacht en kregen veel waardering. Met name De Dag van het Groen op vrijdag 29 september 2023 was een mooie gelegenheid om samen met onze groene organisaties te laten zien wat we allemaal in beweging hebben gezet en waar we staan met het programma. De activiteiten van de Hof nog Groener zullen in 2024 terugkomen.

Via de akkerrandenregeling is er in 2023 ongeveer 60 kilometer aan kleurrijke akkerranden gerealiseerd. Onze deelname aan het project 1001 ha kruidenrijk grasland heeft inmiddels ruim 166 hectare extra kruidenrijk grasland opgeleverd. Via de projecten “Meer Bomen.nu” en “Boomdeeldagen” werken we

aan de doelstelling 35.000 extra bomen in de Hof. Er zijn inmiddels 23.000 zaailingen, 500 bomen en 10.000 stuks bosplantsoen uitgedeeld.

In 2023 zijn onze bermen, conform ons bermenplan, voor het tweede jaar volledig ecologisch beheerd. In 2024 worden de eerste resultaten geëvalueerd en wordt het beheerplan voor 2025 en verder nader uitgewerkt. Via het project “Natuur voor Elkaar” gaven we vanuit het programma biodiversiteit onder andere een extra groene impuls aan Goor (Tuindorp en het Spoorpark), Diepenheim, Markelo en Hengevelde.

3. Omgevingsvisie

In de eerste maanden van 2023 is in het proces dat zal leiden tot een gemeentelijke omgevingsvisie een achttal roadshows georganiseerd verspreid over de kernen en buurtschappen in de gemeente. In totaal hebben 600 inwoners deelgenomen aan en hun inbreng geleverd tijdens deze bijeenkomsten. Deze zijn in samenwerking met stads-, dorps- en buurtschapsorganisaties georganiseerd. In samenwerking met de raads werkgroep en raad wordt de input van deze roadshows gebruikt bij het schrijven van een concept-omgevingsvisie.

Van alle Roadshows zijn vervolgens verslagen gemaakt en gepubliceerd op omgevingsvisie.hofvantwente.nl. De rest van 2023 is besteed aan het schrijven van de concept omgevingsvisie.

3. Opvang Oekraïne, Statushouders en Asielzoekers

In dit project komen de initiatieven rondom ontwikkeling en alle zaken rondom beheer en uitvoering van opvang en huisvesting samen. Sinds de recent in werking getreden Spreidingswet is opvang van asielzoekers een wettelijke taak en ook de opvang van ontheemden uit Oekraïne zal de komende jaren belasting blijven geven op de gemeentelijke organisatie.

Bij de aanvang van het project was er sprake van een crisissituatie en lag de focus op de praktische uitvoering van de taken die op ons afkwamen. In de afgelopen periode heeft het project een doorontwikkeling doorgemaakt naar een meer structurele aanpak met een projectorganisatie die de uitdagingen in de komende jaren aan kan. Hiervoor is een adviesrapport opgesteld dat door het college is

vastgesteld en die de basis is geweest voor deze doorontwikkeling.

De (wettelijke) taakstellingen per doelgroep van project OSA zijn de basis voor het realiseren van opvang- en huisvestingscapaciteit. Gemeente Hof van Twente verbindt zich aan het behalen van deze resultaten en zet zich hiervoor in. Centraal staat hoe we kwalitatief goede opvang kunnen bieden, met een schaal die zoveel mogelijk aansluit bij de gemeente en waarbij we ook voldoende aandacht hebben voor onderwijs, zorg, werk en integratie in de samenleving.

In de afgelopen periode hebben wij 222 nieuwe opvangplekken gerealiseerd voor ontheemden uit Oekraïne op Finspark Herikerberg in Markelo. Daarnaast is er veel aandacht voor het beheer en de exploitatie van eerder geopende opvanglocaties en de begeleiding van de bewoners in deze locaties.

Financiële stand van zaken

In de volgende tabel is een samenvatting opgenomen van de financiële stand van zaken van de bestuurlijke projecten, programma's en agenda's.

Overzicht projecten en programma's	Soort	Dekkings middels besluit	In 2023 Uitgegeven/ Ingekomen	T/m 2023 Uitgegeven/ Ingekomen	Aangegane verplichtingen	Verplichtingen nog aan te gaan	Verwacht Totaal Uit/In	Verwacht Tekort (-) of Overschot (+)
1a. Op Stoom - krediet (excl aankoop) (zie voetnoot 1)	uitgaven	€ 1.237.000	€ 558.311	€ 960.266	€ 151.983	€ 85.000	€ 1.197.249	€ 39.751
	inkomsten	€ 1.037.000	€ 51.330	€ 109.830		€ 927.170	€ 1.037.000	€ 0
	saldo project							€ 39.751
1b. Op Stoom - beheer	uitgaven	€ 362.099	€ 431.009	€ 431.009			€ 431.009	€ -68.910
	inkomsten	€ 362.099	€ 561.997	€ 561.997			€ 561.997	€ 199.898
	saldo beheer							€ 130.988
		Het saldo van het beheer per einde 2023 wordt toegevoegd aan de reserve TSB De reserve TSB stijgt daardoor naar € 2.599.434 per einde 2023						
2. Agenda Biodiversiteit	uitgaven	€ 1.400.564	€ 397.808	€ 893.926		€ 505.808	€ 1.399.734	€ 830
	inkomsten	€ 400.564	€ 25.000	€ 262.322	€ 138.242		€ 400.564	€ 0
	saldo agenda							€ 830
3. Omgevingsvisie	uitgaven	€ 275.000	€ 61.567,00	€ 173.145,00	€ 72.631		€ 245.776	€ 29.224
	inkomsten						€ 0	€ 0
	saldo agenda							€ 29.224
4. Project OSA	uitgaven	€ 6.097.000	€ 3.227.329	€ 3.227.329			€ 3.227.329	€ 2.869.671
	inkomsten	€ 6.097.000	€ 6.880.339	€ 6.880.339			€ 6.880.339	€ 783.339
	saldo agenda							€ 3.653.010
voetnoot 1: het verwachte overschot op het krediet Op Stoom zal worden ingezet voor de volgende fases van dit project								

Financiële stand van zaken themanotities

Themanotities			
Thema's	Budget 2023	Uitgaven 2023	Saldo 2023
Sociaal Domein:			
- Kansrijk Opgroeien		-13.500	
- Gezonde Leefstijl		-	
- Iedereen doet mee		-6.306	
- Vitaal Ouder worden		-92.497	
Totaal sociaal domein	982.500	-112.303	870.197
Agrarische Sector:			
- Agenda Agrarische Sector		-	
- Leefbaarheid en sociale kwaliteit		-	
- LEADER		-	
- Recreatie, Landschap, Natuur en Water		-	
Totaal agrarische Sector	-	-	-
Ondernemen:			
- Regisseur gez. Leefomgeving		-	
- Centrumgebieden		-29.747	
- Goor Collectief/Ondernemerscollectieven		-21.100	
- Onderzoek (KVO/ABZ)		-	
- Noaberfonds		-7.623	
- Hofmarketing		-	
Totaal ondernemen	235.000	-58.470	176.530
Totaal duurzaamheid	200.000	-4.000	196.000
Wonen:			
- Regisseur gez. Leefomgeving		-	
- Woonvisie- en woningmarktonderzoek		-15.000	
- Inhuur wonen en planonderzoek		-50.561	
Totaal wonen	400.000	-65.561	334.440
Veiligheid:			
- Keurmerk Veilig Buitengebied		-	
- Keurmerk Veilig Ondernemen		-	
- Aanpak Vakantieparken		-	
- Meting Veiligheidsgevoel		-12.276	
- Onderzoek Capaciteit Toezicht		-24.600	
- Aanpak Ondernijning		-	
Totaal veiligheid	50.000	-36.876	13.125
Eindtotaal 2023	1.867.500	-277.209	1.590.291

Algehele kanttekening:

De themanotities zijn medio 2023 door uw Raad vastgesteld waarbij het budget is toegekend. Na vaststelling zijn de voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van de thema's. Dit verklaart grotendeels waarom er op veel thema's nog geringe kosten zijn gemaakt.

Daarnaast is een groot deel van de themagelden beschikbaar gesteld voor personele inzet. De werving- en selectieprocedures hiervan zijn in Q3 2023 opgestart, met enige doorlooptijd tot aanstelling nieuw personeel.

Ook zijn voor diverse thema's Rijks gelden beschikbaar, de zogenoemde SPUK-gelden. Indien deze gelden niet worden uitgegeven, moeten deze worden terugbetaald aan het Rijk. Deze gelden worden uiteraard eerst (binnen de verantwoordingskaders) maximaal benut, alvorens onze eigen beschikbare themagelden worden aangeboord. Ook dit heeft in eerste instantie een dempend effect op de besteding van de themagelden in 2023.

Tot slot is voor het thema Agrarische sector in 2023 eerst gebruik gemaakt van het 'oude' geld voordat de themagelden worden aangesproken. Bij het aanbieden van de themanotities zijn daarom ook pas vanaf 2024 gelden aangevraagd.

Dit om inzichtelijk te houden welke kosten ten laste moeten komen van de themagelden; de projecten die onder de themanotitie agrarisch vallen worden namelijk voortgezet vanuit bestaande projecten, enkel anders gefinancierd. Nu wel de kosten opgevoerd voor 2023, ondanks dat er met bestaande middelen wordt gewerkt. Geen effect op restantsaldo van thema agrarisch.

Overzicht beleidsindicatoren

Algemeen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren opnemen in de begroting bij de programma's. Doel hiervan is de begrotingen inzichtelijker te maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk te maken.

Op de volgende pagina's wordt inzicht geboden in de indicatoren die minder relevant worden geacht voor onze gemeente. Deze zijn overgenomen van de website [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl). Omdat de cijfers afkomstig zijn van externe instanties varieert de periode waar de indicator betrekking op heeft.

Gelet op het voorgaande verbinden wij aan deze beleidsindicatoren op dit moment nog geen harde conclusies.

Beleidsindicatoren

NB = Niet bekend

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2021		Periode 2022		Periode 2023	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
1	Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	Programma 1	0,4	1,8	0,6*	2,3*	0,6	2,5
2	Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit	Programma 1	2	4,3	1,7*	4,6*	2,3	4,3
3	Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	Programma 1	1,1	1,3	1,7*	1,4*	0,7	1,3
4	Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	CBS - Criminaliteit	Programma 1	3,1	6,1	3,7*	6*	2,3	5,8
5	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	Stichting Halt	Programma 1	5	8	9	8	NB	NB
6	Jongeren met een delict voor de rechter	%	CBS Jeugd	Programma 1	NB	0,1%	0	1	NB	NB
7	Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research	Programma 2	4,1	8,9	4,8	9,3	NB	NB
8	Demografische druk	%	CBS - Bevolkingsstatistiek	Programma 2	85%	70,1%	84,9%	70,3%	85,1	70,3

Beleidsindicatoren

NB = Niet bekend

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2021		Periode 2022		Periode 2023	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
9	Banen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	CBS Bevolkingsstatistiek/ LISA - bewerking ABF Research	Programma 2	630,5	685,8	788,3	825,4	NB	NB
10	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	LISA	Programma 2	190,1	165,1	195,3	174,1	NB	NB
11	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS - Arbeidsdeelname	Programma 2	72,5%	70,4%	74,1%	72,2%	74,4	73,1
12	Funciemenging	%	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research	Programma 2	51,6%	53,3%	52,1%	53,8%	NB	NB
13	Hernieuwbare elektriciteit	%	Berekening	Programma 2	27,8%	33,2%	NB	NB	NB	NB
14	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval	Programma 3	90	169	74	148	NB	NB
15	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	DUO/Ingrado	Programma 4	NB	1,9%	1,1%	2,4%	1,2%	2,4%
16	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	Programma 4	0	2,7	NB	NB	NB	NB

Beleidsindicatoren

NB = Niet bekend

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2021		Periode 2022		Periode 2023	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
17	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	Programma 4	0	20	19	24	NB	NB
18	Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Programma 4	NB	NB	45,6	46,4	NB	NB
19	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	CBS – Participatiewet	Programma 5	234,8	431,7	183,5	366,7	188	344,8
20	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners 15-64 jaar	CBS – Participatiewet	Programma 5	NB	197,7*	189,2*	197,7*	257,7	191,5
21	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Programma 5	720	NB	720	710	NB	NB
22	Kinderen in uitkeringsgezin	%	CBS Jeugd	Programma 5	3%	6%	4%	6%	NB	NB
23	Werkloze jongeren	%	CBS Jeugd	Programma 5	1%	2%	1%	1%	NB	NB

Beleidsindicatoren

NB = Niet bekend

Nr.	Indicator	Eenheid	Bron	Programma of paragraaf	Periode 2021		Periode 2022		Periode 2023	
					Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL	Hof van Twente	NL
24	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS Jeugd	Programma 5	11,2%	13,2%	11,7%	13,4%	9,5%	11,1%
25	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS Jeugd	Programma 5	1,2%	1,2%	1,1%	1,2%	1,1%	1%
26	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS Jeugd	Programma 5	NB	NB	0,2%	0,3%	0,2%	0,3%
27	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	Paragraaf 1	808	733	NB	823	963	860
28	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO, Groningen	Paragraaf 1	840	810	NB	NB	1003	942
29	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	Duizend euro	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	Paragraaf 1	281	290	307	317	344	369
30	Formatie	per 1.000 inwoners	Gemeente	Paragraaf 5	6,11	-	6,33	-	6,12	-
31	Bezetting	per 1.000 inwoners	Gemeente	Paragraaf 5	5,85	-	5,93	-	6,16	-
32	Apparaatskosten	euro	Gemeente	Paragraaf 5	560,04	-	562,6	-	708,44	-
33	Externe inhuur	%	Gemeente	Paragraaf 5	8,4%	-	17,80%	-	16,9%	-
34	Overhead	%	Gemeente	Paragraaf 5	10,9%	-	11,80%	-	10,1	-

